

ŽELEZAR

JESENICE, 13. FEBRUARJA 1986

ŠTEVILKA 6 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradakja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Kesenović. Naslov: Uredništvo Železarskega, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kram, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

ŽELEZAR V SVOJEM PETINTRIDESETEM LETU

Za nami je problemska konferenca CK ZKS o razvoju javnega informiranja in komuniciranja, kjer so novinarji, uredniki in družbeno-politični delavci spregovorili o vprašanih javnega informiranja pri nas. Na podlagi gradiva za razpravo in samih razprav na konferenci bodo oblikovani predlogi sklepov, o katerih bodo novinarji razpravljali v svojih organizacijah, dokončna stališča pa bo oblikovalo predsedstvo CK ZKS. In kaj lahko pričakujemo od sklepov drugega kot to, da so čim bolj akcijski in konkretni. Na problemski konferenci pa smo bili priče temu, kar novinarji očitajo politikom na takih in podobnih skupih: monologom. Razpravljalci so se menjali na govorniškem odru, prihajali so s pripravljenimi razpravami in le malokdo se je navezal, morda le skliceval, na predhodne razpravljalce, razen če mu ni kdo od predhodnikov »stopil na žulj«.

Kot rdeča nit se je v vseh razpravah pojavljala gmotni položaj sredstev javnega obveščanja, ki resnično ni rožnat. In tudi na tem področju se je pokazalo zanimivo protislovje, saj se v vsakdanjih razpravah vsi zavzemamo za delovanje ekonomske zakonitosti in za svobodno menjavo dela, toda ko nam voda teče v grlo, se je pa še vedno najbolje zateči k proračunskemu financiranju.

Ko je eden od razpravljalcev govoril o informacijah in komunikacijah v združenem delu, je menil, da delavci neradi berejo v tovarniških glasilih pisanje o zadevah, o katerih obveščajo že druga glasila, in tudi sam ne nameravam ponavljati že zapisanega. Kazalo pa bi nazajati ob nekaterih zadevah z »lastnega praga«.

Kar nekam sramežljivo smo zapisali v zadnjih dveh številkah, da v tem letu Železar proslavlja svojo 35-letnico, saj od 1. decembra 1951 izhaja kot mesečna revija. Nismo točno vedeli, kako naj obletnico obeležimo. Jasno nam je bilo, da nečemo nobenih hvalospevov, kot je to v navadi ob takih priložnostih. Cilj je jasen: glasilo izboljšati, še bolj ga približati bralcem. Stalno je pred nami ugotovitev iz zadnje raziskave o bralnosti glasila: Železar naj bo še bolj železarski. Nikakor pa nam ne uspeva privabiti k sodelovanju še več sodelavcev, ki bi bili pripravljeni pisati o problematiki svojega delovnega okolja, in če nam že uspe v posameznih primerih, se le-ti kaj kmalu umaknejo s prizorišča iz različnih vzrokov. Želimo si, da bi ta zapis izvenel tudi kot vabilo k sodelovanju in vztrajnosti. Z našo, za sedanje razmere in že znane omejitve, predrzno mislijo, da bi se na uredništvu kadrovske okrepili, ne kaže kaj dosti razburjati duhov, a menimo, da bomo prej ali slej morali razmišljati tudi o tem, če bomo želeli doseči tisto stopnjo kakovosti, ki jo nekateri pričakujejo, največkrat tudi upravičeno, od glasila s takšno tradicijo in vlogo v svojem okolju.

Eden od naših ciljev je tudi »osvojitve neosvojenih trdnjav«. Že vrsto let se srečujemo z zaprtostjo posameznih virov informiranja, ko posamezniki »menijo«, in v to so tudi trdno prepričani, da je celotna problematika njihovega področja poslovna tajna ter se izgovarjajo s tem, da sami sebi pa že ne bomo pljuvali v skledo, da nekatere stvari še niso zrele ali primerne za javnost, da ni primeren čas za objavo posameznih problemov, in trdim, da je danes še najmanj »primeren čas« za take in podobne argumente. Še vedno je vsidrano prepričanje, kar je bilo večkrat poudarjeno na problemski konferenci, da je v posameznih primerih, ko se »nekaj ali nekoga otipa«, že bolje molčati in pustiti, da se zadeva poleže. To je le del problemov, s katerimi se nameravamo soočiti v tem jubilejnim letu glasila. Morda je ta grizljaj le prevelik in se nam lahko kaj hitro zaleti v grlo. Smo za to, da ga potem razrežemo na manjše kose, a nikakor ga ne mislimo pustiti na krožniku.

Tudi na problemski konferenci je bilo veliko govora o tem, da imajo novinarji lokalnih in tovarniških glasil večkrat opraviti z vrsto malih bogov, ki so ravno zaradi svoje majhnosti še bolj neprijetni, bodisi zaradi zavestnega prikrivanja problemov, bodisi zaradi nerazumevanja pomena javne besede. Naj bo glavno vodilo pri delu na konferenci ponovljena velika beseda, da je zapiranje informacij kontrarevolucionarno dejanje. Živimo v krizi, ki ne bo nič manjša, če o njej molčimo.

Mile Crnović

Pričetek gradnje Karavanške predora (foto I. Kučina)

V OSNOVNIH ORGANIZACIJAH ZVEZE KOMUNISTOV V RAZPRAVI GRADIVO ZA PROGRAMSKO-VOLILNO KONFERENCO ZKS JESENICE

V osnovnih organizacijah zveze komunistov jeseniške občine ta čas že potekajo razprave o gradivu za programsko-volilno konferenco ZKS Jesenice, ki bo v sredo, 26. februarja. Poleg poročila o delu občinske organizacije zveze komunistov v letu 1985 in programskih usmeritev za letošnje leto razpravljajo tudi o kandidatih, ki bodo prevzeli odgovorne dolžnosti v okviru občinske organizacije zveze komunistov v obdobju 1986—1990.

V začetnem delu poročilo ocenjuje uresničevanje vloge komunistov, organizacij in organov zveze komunistov pri uresničevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Čeprav so, ugotavlja poročilo, v pripravi na to konferenco in na sestankih osnovnih organizacij zveze komunistov ugotavljali, da morajo komunisti v političnem sistemu nastopati organizirano in enotno, z natančno opredeljenimi stališči do vseh pomembnih programskih usmeritev, sprejetih na kongresih in v drugih organih zveze komunistov, se vpliv socialističnih subjektivnih sil, predvsem pa članov zveze komunistov premalo čuti pri hitrejšem uveljavljanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v družbeni praksi. Z rezultati niso zadovoljni, kar kaže še na velik razkorak med besedami in dejanji.

Največje nazadovanje se čuti pri delovanju konferenc delegacij. Ta čas smo, navaja poročilo, neke v vmesni stopnji med odborniškim in delegatskim sistemom. Delegacije so bile tudi preveč prepuščene same sebi in le redki so bili primeri, da so se v delo delegacij vključevale strokovne službe, samoupravni organi v TOZD ali krajevnih skupnostih. Pri takem delovanju delegatskega sistema so se seveda uveljavljala razna tehnohkratska, birokratska in druga stališča, namesto stališč delavcev in delavskega razreda.

Tudi sistem svobodne menjave dela, ugotavljajo, se ni veljavil v ustav-

nem smislu. Komunisti bi se morali bolj zavzemati, da se uveljavi dogovarjanje in sporazumevanje med delavci v materialni proizvodnji in delavci v družbenih dejavnostih, tako o programih kot o deležu, ki ga družbene dejavnosti prispevajo k novostvarjenim vrednostim. Če bi v vsakodnevem političnem delu bolj izhajali iz spoznanj in stališč, ki jih je opredelil Edvard Kardelj v svoji študiji »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«, bi se lahko izognili marsikateri težavi in problemu.

Gradivo omenja tudi javno razpravo o »Kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«, ki jo je v razpravo predložil zvezni družbeni svet za vprašanja družbene ureditve. Ta razprava, poudarjajo, mora pomeniti tudi ustvarjalno angažiranost vseh socialističnih subjektivnih sil v vseh okoljih, da se stvari začnejo tudi

(Nadaljevanje na 6. strani)

OSEBNI DOHODEK ZA JANUAR

V januarju se ne moremo pohvaliti niti z napredkom v proizvodnih rezultatih niti s posebno uspešnostjo v prodaji. Osební dohodek od učinkovitosti je zato v večini primerov manjši kot v decembru. Kljub temu pa so izplačana sredstva osebnega dohodka večja kot v decembru.

Najpomembnejši vpliv na večji osebni dohodek ima delo ob morebitnih praznikih. Na ta račun se je zlasti povečal osebni dohodek v TOZD Plavž, Jeklarna in Energetika, znatno manj pa v drugih TOZD, kjer so kasneje začeli s proizvodnjo.

Osnove za izračun nadomestila za bolezensko odsotnost so se s prvim januarjem zopet povečale. Zaradi višjih osnov nadomestil vseh vrst bolezenske odsotnosti so več sredstev za osebne dohodke namenile vse TOZD in DS. Nadomestilo osebnega dohodka za čas dopusta je za januar tudi večje kot za december. Tromesečno poprečje oktober—december je namreč za okrog 12 odst-

tkov večje od poprečja september—november.

V januarju razpolagamo z novo kvoto sobotnega dopusta. Mnogi železarji so to kvoto že kar korajžno načeli. Tudi to je vplivalo, da je vsota osebnega dohodka večja kot za december, ko so imeli le še redki delavci sobotni dopust na zalogi.

Ob enakih zneskih za učinkovitost je tako izplačana vsota osebnega dohodka za januar kar za 4,8 odstotka večja kot za december. Plačilo za odsotnost je bilo mnogo ugodnejše kot v decembru, kljub temu pa še vedno manjše od plačila za redno delo. V

(Nadaljevanje na 3. strani)

PONOVNO DOBER START JEKLARJEV

Po podatkih statistične službe smo v prvih desetih dneh izdelali 36.709 ton skupne proizvodnje, kar je 93,5 odstotka operativnega programa.

V TOZD Plavž dosega plan 96,5-odstotno. Izdelali so 4.414 ton grodlja.

V TOZD Jeklarna so vili 13.468 ton jekla. Operativni program, ki je enak družbenemu planu, presegajo za 2,5 odstotka.

V sedmih odpremnih dneh smo prodali 8.017 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 80,8 odstotka družbenega plana in 80,3 odstotka nekoliko višjega operativnega programa.

Karavanški predor — gradnja — 7. 2. 86 (foto I. Kučina)

KAKO NAPREJ V HLADNI VALJARNI NA JESENICAH

V TOZD Hladna valjarna Jesenice so lani planirali 25.000 ton skupne proizvodnje. To je bilo prvič po skoraj celem desetletju, da so planirali manj kot 30.000 ton. Siemag valjarski stroj, na katerem pravzaprav sloni večji del proizvodnje v tej temeljni organizaciji, je začel zaradi obrabljenosti močno pešati, tako da na njem ni moč doseči osnovne hitrosti valjanja, ki jo ima sicer (400 m/min). Remont siemaga so načrtovali že za september lani, potem pa so ga preložili na letošnji marec. Iz leta v leto imajo tudi več kadrovskih težav. Sedaj so v TOZD zaposleni 203 delavci, kar 50 manj kot bi jih po normativu moralo biti.

Za razgovor smo zaprosili Aleksandra Kavčiča, vodja TOZD Hladna valjarna Jesenice. Hoteli smo zvedeti kaj o proizvodni problematiki in težavah, ki jih ta čas tarejo, pa tudi o njihovih načrtih za prihodnost. Vemo namreč, da so skupni temelji za pripravo srednjeročnih planov... pri njih »šli skozi« šele s ponovnim referendumom, tako kot v TOZD Plavž. Ni težko uganiti, da delavci obeh temeljnih organizacij v »skupnih temeljih...« ne vidijo možnosti za nadaljnji razvoj. V TOZD Plavž zato, ker bodo s pričetkom obratovanja Jeklarne 2 morali postopoma ugašati svoje peči, v TOZD Hladna valjarna Jesenice pa, ker je bila »iz skupnih temeljev...« črtana njihova nikoli realizirana želja — večnamenski valjarski stroj. Ta investicija se je dolgo vlekla skozi »plane«, v zadnjem pa je končno črtana. Delavci TOZD Hladna valjarna Jesenice se upravičeno sprašujejo, kaj to pomeni. Mar so sestavljalci plana že naredili križ čez njihovo temeljno organizacijo? Vprašanja, ki jih s tem v zvezi terjajo SDS, po ostajajo brez odgovora.

»V zadnjem času nam očitajo slabo storilnost,« pravi Aleksander Kavčič. »Da je ta slaba, je povsem razumljivo, saj v vseh teh letih ni bilo v strojni park nič investirano.

Razvoj TOZD Hladna valjarna Jesenice pa je, posebno po neuspelem prvem referendumu, ostal aktualna tema, ki zahteva določene odgovore.

TOZD Hladna valjarna Jesenice je kolektiv, ki je svoje proizvodne rezultate, kljub zastarelemu strojnemu parku, velikokrat dosegel na račun večjih delovnih naporov, z delom v prostem času, ob sobotah in praznikih. V letih 1965—1978 je stopnja produktivnosti znašala 1.019, narkar je do leta 1980 padala, potem pa do leta 1983 zopet naraščala. Od takrat naprej produktivnost spet pada. Vzroki za to so na dlani. Vedeti je namreč treba, da po letu 1955, ko je pričel obratovati valjni stroj siemag, ni bilo skoraj nobenih investicij več v osnovna sredstva neposredne proizvodnje. Vedno večja storilnost je bila torej odraz izboljšanja delovnih postopkov in zmanjševanja števila zaposlenih, investicije pa, ki so bile vložene v posamezne oddelke, so bile namenjene obnovi transportnih sredstev, skladišč, transportnih poti itd. Torej niso neposredno služile povečanju proizvodnje v temeljni organizaciji, temveč skupnim interesom TOZD Hladna valjarna in TOZD Žičarna. Ko je v preteklih letih prišlo do večjih kvalitativnih zahtev in do zahtev po večjih količinah posameznih kvalitet, ki so terjale tudi več vložene dela in večjo obremenitev strojev, so se začele pojavljati težave na valjarskih strojih in napravah, s čimer je prišlo do stagnacije v proizvodnji. Srednjeročni razvojni načrti, ki so predvidevali obnovo strojnega parka, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev niso bili nikoli uresničeni, število zaposlenih pa je padlo na minimum in rezultati so seveda logični. Ni pa logična razlaga, zakaj bo naša temeljna organizacija, ki je vseskozi dobro slovala, vlagala nemajhnna sredstva v razvoj drugih TOZD in tako pomagala reševati njihove probleme, sama šele letos prišla na vrsto za obnovo valjnega stroja siemag in zakaj bo ostala tudi v srednjeročnem obdobju 1986—1990 brez sredstev za razvoj. Vse to zahteva bolj temeljite odgovore. Te kolektiv preko svojih samoupravnih organov in drugih tudi upravičeno zahteva.

V zadnjih letih se proizvodni asortiment podvaja s TOZD Hladna valjarna Bela. K temu veliko pripomore tudi razmerje med cenami posameznih izdelkov črne metalurgije. Mnogo bolj je namreč donosno valjati velike količine debelejših pločevine kot pa proizvajati manjše količine trakov, pa naj bodo ti še tako kakovostno izdelani. Geslo prehod sto na kvaliteto se zdalec ni potrjeno v praksi, čeprav bi v bolj pametno politiko cen lahko dosti prispevali k odpravljanju teh nesorazmerij. Podvajanje proizvodnega asortimenta s TOZD HVB res ne opravičuje obstoja dveh hladnih valjarn, pa čeprav so denimo lani predelali 10.000 ton toplovaljanih trakov druge A kvalitete iz TOZD Valjarna blumingštel, ki ga v Hladni valjarni na Beli zaradi specialne proizvodnje ne morejo uporabiti. O tej problematiki je pokojni Miroslav Nikolič, dolgoletni

vodja predelovalnih obratov, pisal v Železaruju v članku »Vprašanje nadaljnjega razvoja obstoječe hladne valjarne« februarja 1975, ko je bila hladna valjarna še v gradnji.

»... Nova hladna valjarna po svojem značaju in proizvodnem programu ni nobena sodobna zamenjava za obstoječo hladno valjarno, temveč prej za likvidirano valjarno tanke pločevine.

Naša obstoječa hladna valjarna po tradiciji in po značaju sodi v kategorijo hladnih valjarn z relativno manjšim volumnom proizvodnje, toda gibčnega, vsestranskega »galanterijskega« tipa, ki najbolj racionalno zadovoljuje specialne individualne zahteve množice porabnikov v industriji, obrti glede dimenzij toleranc, kvalitete, načina, izdelave in dobave željenih trakov, večinoma v relativno majhnih količinah posameznih pozicij naročil.

Naš proizvodni program ni obsegal edino kaljenih in poboljšanih jeklenih trakov, s pripadajočo površinsko obdelavo. Najmanjša širina dobavljenih trakov je znašala 5 mm, najmanjša debelina pa 0,10 mm.

Če želimo, da naša tradicionalna hladna valjarna ostane tudi v bodoče sodobna, uspešna enota na tem proizvodnem področju, je neizogibno potrebno omogočiti ji dopolnitev in razširitev asortimenta, tako v dimenzijskem kot v kvalitetskem pogledu. Torej, sposobna mora biti za proizvodnjo trakov iz vseh vrst jekla v širinah od nekaj milimetrov do 300 mm oziroma do 600 mm maksimum, v debelinah od 0,05 do 4 mm, v vseh kvalitetah dobave, vključno kaljene oz. poboljšane jeklene trake do 300 mm širine.

Globalno produkcijo obrata določujeta demag in siemag valjni stroja. Upoštevaajoč ojačevanje širših trakov iz mehkega jekla na Beli, bi po oceni znašala srednja letna kapaciteta okrog 40.000 ton. Pri tem bi trakov v širinah nad 300 do 600 mm bili pretežno iz mehkega jekla, v debelinah od 0,4 navzgor do 4 mm.

Na osnovi teh dejstev in okoliščin se nam nudi za trajno rešitev usode sedanje hladne valjarne naslednja alternativa:

Likvidirati jo kot samostojni obrat z lastnim proizvodnim programom. Priključiti veliki demag in siemag valjni stroj kot proizvodni privesek novi hladni valjarni Bela, ostale stroje pa odprodati ali odpisati.

Ta rešitev bi pomenila linijo najmanjšega odpada, kajti odpade skrb za finančna sredstva oziroma dodatne investicije in iskanje zainteresiranih udeležencev; odpade proizvodnja, ki kot mozaik drobnih pozicij v naročilih zahteva pogosto po toni narejenih trakov več umskega in fizičnega dela in pazljivosti kot stotine ton standardnih proizvodov na debelo; odpade potreba po dodatni delovni sili.

Na drugi strani pa bi taka rešitev pomenila umik s proizvodnega področja, na katerem ima Železarna Jesenice prvenstvo in tradicijo od leta 1890. Zavestno bi dopustili, da dokončno odmrjejo dolgoletne izkušnje in znanje know how, ki smo ga nesebično in brezplačno dajali predvsem celotno inozemskim, po vojni pa novim domačim hladnim valjarnam, Jesenice pa bi se omejile na zoženi asortiment trakov, ki ga imajo pretežno v programu tudi druge hladne valjarne.

V. Zrcalu (foto: I. Kučina)

Druga rešitev pa je obdržati in modernizirati sedanjo hladno valjarno ter jo usposobiti za razložen proizvodni program. Popolnoma sem prepričan, da je to prava pot. Veliko problemov je na tej poti: vprašanje realizacije dopolnilnih investicij, vprašanje realnih cen, formiranje ustaljenega kadra, ki v predelovalnih obratih mora imeti značaj uigranega ansambla odličnih solistov itd. Toda prej ali slej bo v Jugoslaviji moral prevzeti to produkcijo nekdo, ki bo najbrž znal uspešno rešiti tudi problem rentabilnosti. Medtem pa ima naša železarna najbolj ugodne pogoje, najboljšo kvalifikacijo in rabi najmanj investicij za izvedbo programa.

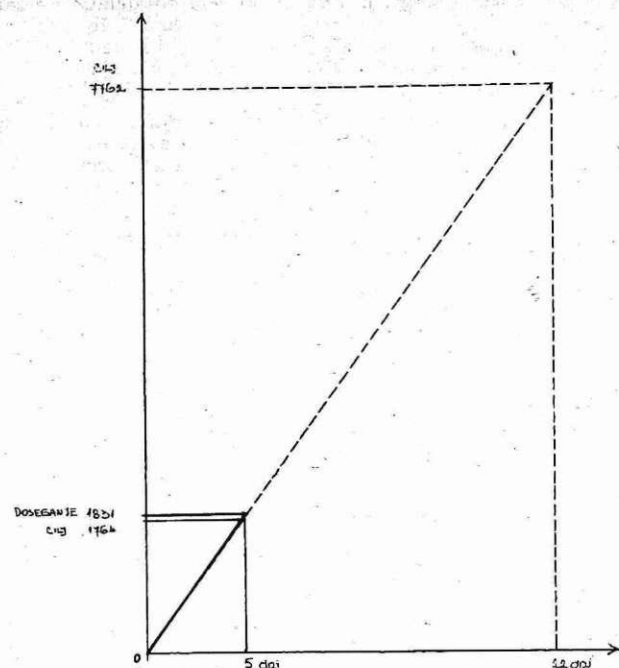
Vse trditve iz tega članka izpred dvanajstih let v celoti veljajo še danes.

O vprašanju nadaljnjega obstoja in proizvodnega programa v TOZD Hladne valjarne Jesenice pravi Aleksander Kavčič naslednje: »Hladna valjarna Bela in Hladna valjarna Jesenice sta po svojem asortimentu različni, četudi je trenutno razlik zaradi prilagajanja tržnim razmeram le malo. Te razmere pa se prav hitro spreminjajo, saj je vedno več zahtev tržišča po določenih kvalitetah, dimenzijah in količinah v manjših enotah. To pomeni manjše količine dobav, tanjših in ožjih dimenzij z večjimi kvalitetskimi zahtevami. Zato mora biti proizvodnja zelo fleksibilna, da se lahko čim hitreje temu prilagaja. Prav to lastnost pa ima naša hladna valjarna. Drugje, na primer Voest Alpine, so to skušale kompenzirati z drugo nemetalurško proizvodnjo (izdelava ČIB-ov itd.), kar naj bi jim prineslo določen zaslužek. Pri projektiranju in začetku gradnje Jeklarne 2 so naši železarni nekateri očitali (sredstva javnega obveščanja, pa tudi drugje), da je konkurenčnost na metalurškem področju, pa tudi v drugih panogah zelo težko doseči. Konkurrirati na primer Japoncem ni mogoče, to ima lahko za posledico tudi težke izgube ter usihanje proizvodnje (na primer ukinitje žičarne v Borovljah, od koder se predvideva odkup lužilnice za potrebe naše žičarne). Torej lahko rečemo, da je pravilno rešitev zelo težko najti in da zahtevajo kompleksne in temeljite analize tržišča, gospodarske situacije doma in v svetu, razvoja posameznih panog, situacije kadrov, deleža negospodarskih panog, rešije, tradicije kadrov itd. Naj dodam še nekaj razlogov, za katere menim, da opravičujejo obstoj dveh hladnih valjarn, ali pa ene, toda s kompleksnim asortimentom proizvodnje.

Določen del asortimenta je v dimenzijskem, kvalitetskem in količinskem smislu možno izdelovati le na valjarskih strojih širine do 600 mm (tudi 300 mm), v debelinah nad 0,1 mm ter širinah, manjših od 5 mm, le v redkih primerih pod temi mejami. Kvaliteten asortiment tovrstnih izdelkov je zelo širok, najbrž bi ga bilo treba še razširiti na trakeve širine tudi pod 10 mm in teže pod 1 kg na mm kolobarjev, v poboljšani in napuščenem stanju. Količine pri tem seveda ne gredo v tisoče ton, vendar pa bi s primerno cenovno politiko, podobno kot v zahodnih državah, ki za vsako od naštetih izjem zahtevajo nemajhne dodatke, bili tudi mi rentabilni. Investicije za tovrstno proizvodnjo niso prav posebno velike, veliko prednost pa predstavlja že obstoječi kader in tradicija.

To so le nekateri pogledi na problematiko Hladne valjarne na Jesenicah, ki še posebej živo zadeva kolektiv te temeljne organizacije. Upamo lahko samo, da bodo odgovorni naši prave rešitve in kolektivu dali tisto mesto, ki ga glede na usposobljenost kadrov in tradicijo tudi služi.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V FEBRUARJU

Februar ima dvaindvajset delovnih dni, naš cilj realizacije pa je postavljen kar visoko, 7.762 milijonov dinarjev — torej bomo morali biti zelo pridni, da ga bomo dosegli.

V prvih petih dneh februarja smo cilj 1.764 milijonov dinarjev presegli za 3,9 odstotka. Začetek je bolj vzpodbuden, kot je bil v januarju — upajmo, da bomo dobro nadaljevali do konca meseca.

Oddelek za nagrajevanje

PROGRAM SAMOUPRAVNIH AKTIVNOSTI ZA FEBRUAR

1. Pomembna točka samoupravnih aktivnosti bo ZAKLJUČNI RAČUN za leto 1985. Finančno računovodski sektor bo poslal poročilo o poslovanju vsem TOZD in delovnim skupnostim od 21. do 24. februarja. Nato naj SDS o poslovnem poročilu razpravljajo, ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja v TOZD, delovnih skupnostih, delovni organizaciji ter z osebnim izjavljanjem odločajo o delitvi ustvarjenega dohodka.

2. Letos bo strokovna služba — oddelek za družbeni standard — že v februarju pripravila tudi PREDLOG DELITVE SKLADA SKUPNE PORABE za leto 1986. O njem se bomo odločali že v tem mesecu. Predlog bodo vsi vodje SDS dobili s programom aktivnosti, ki pa ga bomo prav zaradi tega razposlali šele naslednji teden.

3. Delavski sveti bodo odločali o ODOBRTVI GRADBENIH POSOJIL svojim delavcem: strokovna skupina zaključuje ogled gradnje prijavljencev za gradbena posojila. O tem bo pripravila poročilo za delavski svet TOZD (delovne skupnosti), da bo ta lahko na osnovi poročila odločal o odobritvi gradbenih posojil.

4. Delavski sveti bodo sprejemali tudi SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ŠTIPENDIRANJU V OBČINI. Dosedanji sporazum je v veljavi od 1981. leta. Pokazalo se je, da je potrebno nekatera njegova določila spremeniti in dopolniti. Najpomembnejše spremembe so naslednje:

— Možnosti štipendiranja se razširjajo na podiplomsko izobraževanje.

— Razširja se krog upravičencev do kadrovske štipendije: cenzus za pridobitev te štipendije se namreč povečuje od 85 na 100 odstotkov povprečnega mesečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji.

— Odpira se možnost za štipendiranje učencev in študentov z izrazito nadpovprečnimi rezultati oz. nadarjenih, pri čemer bo omejevanje glede gnotnega položaja le izjemno.

— Kadrovske štipendije se bodo razlikovale glede na stroške šolajočih; pomeni, da bodo različne v primerjavi s krajem bivanja med šolanjem. Manjše osnove so za tiste, ki se šolajo doma, vozačem pripada dodatek za vožnjo, največ dobijo tisti, ki stanujejo zaradi šolanja izven kraja stalnega bivališča.

— Valoriziranje štipendij je prilagojeno spremembam v rasti življenjskih stroškov.

— Pri kadrovskih štipendijah za študente je bolj upoštevana porazdelitev študijskega uspeha, zato bo nagrajevanje za študijske rezultate bolj stimulativno.

— Samoupravna organiziranost na področju štipendiranja se poenostavi in poceni. Kot je bila že doslej na ravni občine v skupnosti za zaposlovanje, se takšna oblika prenese tudi na republiško raven. S tem bo odpravljen podvajanje.

— Pri prispevku za združena sredstva ni sprememb: 0,5 odstotka od BOD ostane kot doslej.

— Strokovna služba meni, da so spremembe upravičene, saj pomenijo pravičnejšo delitev sredstev, spodbujajo k boljšim učnim rezultatom in izenačujejo gnotni položaj štipendistov.

5. Obravnavali bomo še PROBLEMATIKO DRUŽBENE PREHRANE; prispevek o tem je objavljen v tej številki Železaruja.

6. Na dnevni red februarjskih sej bomo vključili še:

— SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJH PLANOV SIS ZA OBDOBJE 1986—1990 v občini Jesenice. Skupščine vseh SIS so predloge samoupravnega sporazuma o temeljih planov sprejele na sejah v novembru in decembru lani, sedaj pa morajo organizacije združenega dela in krajevne skupnosti sprejeti še sklepe o sprejemu teh samoupravnih sporazumov.

— Samoupravni sporazum o usmerjanju in porabi skupnega dohodka, doseženega v TB Gorenjske Kranj v letu 1985 (po zaključnem računu 1985). Zakon o temeljih bančnega in kreditnega sistema tudi določa, kakšne sklade mora imeti temeljna banka zaradi oblikovanja sredstev in zagotovitev zanesljivega in likvidnega poslovanja ter materialne osnove dela.

Osnovni skladi v banki so:

- sklad solidarne odgovornosti,
- rezervni sklad in
- sklad osnovnih sredstev.

Sredstva skladov oblikujejo ustanoviteljice banke na podlagi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi temeljne banke, njenega statuta in zakona.

Novi zakon o temeljih bančnega in kreditnega sistema omogoča bankam, da skupni dohodek ne vplačajo na žiro račun ustanoviteljic, ampak ga lahko usmerijo v sklade banke. Tak način oblikovanja skladov pa mora banka predvideti s samoupravnim sporazumom. Zato ga pošilja v sprejem vsem svojim članicam.

7. Na sejah delavskih svetov bomo volili še delegate v organe samoupravljanja Jugobanke, imenovali komisijo za pripravo volilnih imenikov ter pravilnik o knjigovodstvu uskladjili z zakonskimi določili.

Seje delavskih svetov morajo biti do 28. februarja, pred tem pa se morajo sestati SDS na delnih zborih delavcev.

Mimica Koman

Naša vprašanja

Delavci SDS GRD — kleparji iz TOZD Remontnih delavnic, ki so namenjeni za prevoz delavcev železarne, vozijo izključno samo železarje, ne pa, da so avtobusi polni drugih ljudi že pred koncem dne, delavci Železarne pa jih ne morejo uporabljati. Uredi naj se tako, kot ima to urejeno PKT ali Planika Žirovnica.

Vodja oddelka za družbeni standard Božo Pančur je odgovoril takole:

»Prevozi delavcev na delo in z dela v primestnem prometu so urejeni s pogodbo med Železarno Jesenice in Integralom TOZD Potniški promet Jesenice. Glede na dolžino posamezne proge so opredeljene dnevne kilometrine po 150 km in po 200 km na dan. V pogodbi je tudi opredeljeno, da proste zmogljivosti v avtobusih lahko koristijo tudi drugi občani in da se naši računi znižajo za delež, ki ga na prostih mestih šoferji zaračunajo.

Če bi mi želeli, da se vozimo sami, bi morali plačati avtodan, to pa je 300 km na dan. Težko bi opravičili zahtevo po letnih prevoznih, saj bi morali zaradi delavcev iz drugih delovnih organizacij na Jesenicah in

dijakov srednjih šol na Jesenicah voziti še redni avtobusi, ki tudi ne bi bili polni. Na take prevoze ne bi nihče pristal, saj morajo prevozniki tudi ekonomsko poslovati, mi pa si ne smemo povečati stroškov prevoza, kjer ni potrebno. Na dveh progah je na dopoldanski izmeni toliko naših delavcev, da smo morali vpeljati dodatni avtobus, to sta progi Radovljica—Jesenice in Krnica—Jesenice. Na drugih progah organizirana prevoza naših delavcev ni toliko, da bi morali vpeljati dodatni avtobus, saj je v teh, ki jih imamo, še dovolj prostih mest. Verjetno pa ni nikjer prevoznika, ki bi bil pripravljen kupiti avtobus in najeti šoferja samo za dve kratki vožnji na dan. Ta odgovor velja za organiziran primestni delavski prevoz. Podobni, vendar nič manj pereči problemi prena-

trpanosti v avtobusih so na rednih avtobusnih linijah v Jeseniške rove in kraje v Gornjesavski dolini ter v mestnem potniškem prometu na Jesenicah.

Vse te pripombe se nanašajo na dve prometni konici, in sicer za prihod na dopoldansko izmeno in za odhod z dopoldanske izmene. Pred nekaj leti je bila akcija za spremembo začetka delovnega časa. Eden izmed ciljev te akcije je bila tudi boljša izraba voznega parka prevoznikov z daljšo in bolj enakomerno obremenitvijo vozil, tako da bi ista vozila v dveh krožnih vožnjah z zamikom 1,5 do 2 uri opravila približno enako delo kot sedaj v eni konični obremenitvi. Žal so bila prizadevanja za spremembo začetka delovnega časa neuspešna in vsak delovni dan se ponovno srečujemo z dvema konicama v prevozu na delo in z dela.

PKT in Planika Žirovnica so si morali organizirati lastni prevoz, ker drugače njihovi delavci ne bi mogli prihajati na delo.

KOLIKO ČASA BOMO ŠE PROSILI?

V vsaki številki Železarja redno preberem zapiske s sestankov SDS. Zanimivi so že sami problemi posameznih TOZD in SDS, precej vprašanj pa je aktualnih tudi za celotno delovno organizacijo.

Tako sem med zapisi iz TOZD Jeklarne v letošnji 5. številki Železarja prebral naslednje:

SDE Elektropoč 3 sprašuje, zakaj odpravevalna naprava ne dela v redu. **Prosijo** za natančno pojasnilo o stanju odpravevalne naprave.

SDS Elektropoč 4 pa pod razno postavlja nekaj vprašanj v zvezi z nagrajevanjem. Mnenja so, da je njihovo delo enakovredno topilem na elektropočeh in naj se zato njihove postavke izenačijo. **Prosijo** za natančno pojasnilo.

SDS Predelava topilniških odpadkov vprašuje, zakaj je njihov oddelek ostal pri istih premijah, medtem ko so se le-te v Jeklarni povečale. **Prosijo** za odgovor.

Verjetno vas zanima, kaj me pri vsem tem moti, saj je vendar vse popolnoma v redu. Mnenja sem, da ni. Kot otroku so mi odrasli večkrat rekli: »Prosi, pa boš dobil.« Tako sem prosil za kruh (po možnosti z marmelado ali maslom), za jabolko, za 10 dinarjev, da sem lahko šel v kino in podobno. Ne gre pa mi v glavo, da dandanes delavci samoupravljalci **prosijo** za takšna in podobna pojasnila in odgovore. Ali nismo za odpravevalno napravo združevali finančna sredstva delavci celotne delovne organizacije? Torje lahko zahtevamo

pojasnilo, kako deluje ta naprava in če so vložena sredstva opravičila to naložbo. Če ni vse v redu, je treba jasno povedati, zakaj ne deluje dobro in kdo je za to odgovoren.

Drugi dve vprašanji pa sta v zvezi z nagrajevanjem po delu in rezultatih dela, kjer naj bi imeli prav delavci odločilno besedo. Delavci s svojim delom ustvarjajo med drugim tudi denar za osebne dohodke, zato imajo vso pravico do odločanja. Nesmiselno je torej **prositi** za takšna pojasnila. Jeseniški železar **nikoli**, niti v času kapitalističnih izkoriščevalcev ni **prosil** za svojo boljšo plačo, ampak se je zanj boril, jo **zahteval** in **ne**malokrat tudi dobil. Če ni šlo drugače, tudi s stavko, kot na primer leta 1935.

Ne vem sicer, če se CPSI dosledno drži teksta oziroma zapiskov s SDS: Nedopustno pa je, da morajo v današnjem, samoupravnem sistemu delavci za določene stvari **prositi**, namesto da bi jih **zahtevali**!

Verjetno bi imeli pri svojih zahtevah delavci več uspeha, če bi jih v določenih zahtevah podprli tudi sin-

dikat. Ne vem, ali dobivajo predstavniki sindikata v TOZD in DO zapiskov s teh sestankov. Če jih, bi bilo prav, da jih preberejo, analizirajo in temu primerno ukrepajo. Tako pa je pasivnost sindikata nemalokrat vzrok za to, da delavci na postavljena vprašanja sploh ne dobijo odgovore. Da pa je bil sindikat nekoč čisto nekaj drugega, naj citiram le nekaj besed tovariša Franca Leskoška-Luke, ki je novinarju Nedeljskega dnevnika pred leti dejal: »V Westnovi tovarni sem se izučil za kovinostrugarja. Sindikat pa me je kmalu pritegnil zaradi svoje dobre organizacije. Poglejte, takrat so bili sindikati revolucionarni. Bojevali so se za osnovne pravice delavcev.«

Zato sem bil vesel nove rubrike »Naša vprašanja« v Železarju, kjer bodo v prihodnje odgovori vsaj na pomembna vprašanja posameznih TOZD, oziroma SDS.

Zavedati se moramo, da s tem, ko posameznim SDS sploh ne odgovorjamo na njihova vprašanja ali jih celo ignoriramo, ustvarjamo pri delavcih malodušje. Tako do dela kot delegatskega samoupravnega sistema, kar je včasih vzrok tudi za neuspeh referendum.

Janko Fon

RAZPRAVA O KRITIČNI ANALIZI DELOVANJA POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

V Železarni Jesenice potekajo v mesecu februarju razprave o kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Po TOZD in delovnih skupnostih delavci razpravljajo v okviru osnovnih organizacij sindikata predvsem o vprašanjih, ki so specifična zanje. Pri tem posvečajo največ pozornosti predlogom sprememb.

Organizirali bomo tudi dve okrogli mizi in sicer:

- v sredo, 19. februarja, bo ob 12. uri v sejni sobi samoupravljalcev OKROGLA MIZA na temo KAKOVOSTNO IN UČINKOVITO SAMOUPRAVNO ODLOČANJE:

- a) odločanje delavcev v organizacijah združenega dela,
- b) sporazumevanje uporabnikov in izvajalcev temelj vsega odločanja v SIS,
- c) uveljavljanje odgovornosti za opravljanje samoupravnih, poslovnih in strokovnih funkcij,
- d) nadzorstvo nad izvajanjem samoupravnih odločitev,
- e) delegacija — ključni del delegatskega sistema,
- f) razmerje med delegati in delegatsko bazo ter povezovanje in skupno delovanje delegacij,
- g) uresničevanje ustavne vloge subjektivnih sil v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

— v četrtek, 27. februarja, bo ob 12. uri v sejni sobi samoupravljalcev na temo UČINKOVITO URESNIČEVANJE DRUŽBENE REPRODUKCIJE:

- a) samoupravno odločanje o razširjeni reprodukciji,
- b) samoupravno odločanje v sistemu družbenega planiranja,
- c) dosledna uporaba in razvijanje ustavne zasnove TOZD, DO in drugih oblik organiziranja združenega dela.

Povzetki posameznih poglavih kritične analize, za katere organiziramo okrogli mizi, so bili objavljeni v treh številkah Železarja.

Razprave se lahko udeležijo delavci Železarne, ki jih ta vprašanja zanimajo.

CPSI

OBVESTILO

V kurativnih ambulantah Obratne ambulante Železarne in epidemiološki službi Oddelka za zdravstveno in socialno varstvo opazamo, da se v zadnjih dnevih večja števila bolnikov in bolniški stalež zaradi viroznih obolenj.

Da bi preprečili poslabšanje stanja in komplikacije bolezni, dajmo delavcem Železarne naslednja priporočila:

— Virozno obolenje (gripa) se prične s slabim počutjem, bolečinami v rokah in nogah ter mišicah ter zvišano temperaturo. V primeru, da imate take znake ne premočno izražene, tako da lahko še opravljate svoje delo, se obrnite na rešilno postajo, kjer boste dobili vitamin C in praške proti gripi. Tudi sicer uživajte veliko tekočine (topli čaj, limonada) in limone.

— Če se vam stanje v dveh do treh dneh ne izboljša, se oglasite pri svojem zdravniku, ki vas bo pregledal in ugotovil pravi vzrok vaših težav ter predpisal ustrezno terapijo.

— Zaradi povečane števila obiskov v ambulantah AO ŽJ predlagamo, da prihajate k svojemu zdravniku v zgodnjih jutranjih ali popoldanskih urah. S tem se boste izognili nepotrebnemu čakalju in omogočili nemoteno delo v AO ŽJ.

Oddelke za zdravstveno in socialno varstvo

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 17. DO 23. FEBRUARJA

17. februarja, Tomaž KAVČIČ, vodja TOZD Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.

18. februarja, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Jesenice, Hrušica 19.

19. februarja, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.

20. februarja, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dobje 112, tel. št. 89-129.

21. februarja, Oskar KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.

22. februarja, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.

23. februarja, Tine MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4/a, tel. št. 83-345.

Dežurstvo je vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni obvezen opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati, ob predaji dežurstva, podpredsedniku poslovnega organa.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 17. 2.	BORUT CEGNAR	MARJAN PINTAR
TOREK — 18. 2.	JANEZ VEHAR	EDO KAVČIČ
SREDA — 19. 2.	IVAN MEŽIK	MARJAN ERMAN
ČETREK — 20. 2.	JANEZ FALETIČ	JANEZ JAKŠIČ
PETEK — 21. 2.	ALOJZ VARL	ALEŠ ROBIČ
SOBOTA — 22. 2.	PAVEL ŽMITEK	IVAN ŠENVETER
NEDELJA — 23. 2.	SASO DOLŽAN	MARJAN DROLC

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 17. do 22. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 6,30 do 8. ure — dr. Ivica Vreš. POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Odar-Kralj in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

V soboto, 22. februarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Odar-Kralj in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

ZOBNE AMBULANTE: DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno: od 9,30 do 10,30. POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce: od 7. do 8. ure. V soboto, 22. februarja, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

DEŽURNI V VATROSTALNI

15. in 16. februarja, Borut VEBER, C. revolucije 11, Jesenice, tel. v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V JANUARJU

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: Jakob CUZNAR, 1932, Transport — 30 let v ŽJ; Daniela DRSTVENŠEK, 1940, Strojne delavnice — 13 let v ŽJ; Franc ROME, 1935, KSI — 28 let v ŽJ in Milan ŠTREMPELJ, 1930, Plavž — 31 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj.

UMRLI: Roman KOSMAČ, 1952, Nabavni sektor — 13 let v ŽJ; Ivan LAVRIČ, 1934, Vzdrževanje — 31 let v ŽJ; Franc ŠTROS, 1932, Vzdrževanje — 30 let v ŽJ in Janez ZUPANČIČ, 1950, Remontne delavnice — 9 let v ŽJ.

Svojcem naše iskreno sožalje.

PLAVŽ	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE				dejanstvo stanje 31. 1. 1986	planirano število zaposlenih v 1. 1986
	iz JLA	stipendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb. za IR	upokojeni		
JEKLARNA	3		3	6	3	3		6	676	702
LIVARNA	1		1	2	1			1	85	82
VALJARNA EL.ŠT.	2		1	3	1	2		3	338	360
VALJARNA ŽICR			2	2	1			1	156	165
VALJ. DEB. PLOČ.	1		1	2	1			1	196	205
EL. VALJARNA BELA	1		1	2		1		1	273	279
EL. VALJARNA JES.	1		2	3	2	1		3	199	204
ŽIČARNA	4			4					223	240
PROFILARNA									62	63
VATNI PODBOJI					1			1	52	50
JEKLOVLEK			1	1	3			3	140	144
ELEKTRODE	1			1	1	1		2	250	251
ŽEBLJARNA									83	82
STROJ. DELAVNICE	2			2	2		1	1	310	330
REMONT. DELAVNICE	4		2	6	2	1		1	4	507
VZDRŽEVANJE	1		3	4	1		1	2	4	570
ENERGETIKA	3		2	5					238	247
TRANSPORT			1	1	1	3		1	5	374
DS KO-PI								1	1	295
DS KSI			3	3		1	1	1	3	325
PRIPRAVNIKI S.V.VS ŠOLA									41	
DS E.T.N.						1	1		2	489
DROŽBENA PREHRANA			2	2						180
SKUPAJ	24		25	49	17	14	7	4	46	6249

OD ZA JANUAR

(Nadaljevanje s 1. strani)

decembru je bila namreč vsa odsotnost zelo skromno plačana, ker po veljavnem sporazumu višina nadomestil kasni za povečanjem osnov osebnega dohodka za delo. Večino tovrstnih anomalij bi opravičili z uveljavitvijo sprememb sporazuma o delitvi osebnega dohodka.

Za vse temeljne organizacije pa ne drži, da so povečale mesečna izplačila samo zaradi boljše plačane odsotnosti. Podatki o Jeklarni govorijo o boljših rezultatih in večji učinkovitosti zlasti v oddelku elektro peči. Podatki se ne nanašajo le na količino proizvodnje, ampak tudi na izboljšano strukturo, saj se je povečal delež elektrojekla ob sočasno manjši zgrešenosti, kot smo jo beležili v preteklem obdobju.

Seveda pa je njihov osebni dohodek mnogo bogatejši tudi zaradi dodatkov, saj so peči začeli zalagati že kar 1. januarja popoldne.

V boljšem položaju kot v decembru se je znašla tudi TOZD Žebljarna, ki se je precej približala postavljenemu planu proizvodnje, čeprav po prvi dekadi še tega ni bilo mogoče pričakovati. Večje izboljšanje osebnega dohodka se kaže v TOZD HV Jesenice in Žičarna, kjer so bili tudi decembrski rezultati in OD zelo skromni.

Proizvodni rezultati Valjarne debele pločevine so ta mesec še vedno solidni, vendar precej slabši kot v decembru. Po vseh merilih učinkovitosti so dosegli manjši osebni dohodek, saj sta bila slabša produktivnost in izvoz, težje pa je dosegljiva tudi maksimalna stimulacija za kvalitetno strukturo, ki je bila dosežena nekaj mesecev zapored.

Manjši osebni dohodek kot v decembru so izplačale tudi vse tri delovne skupnosti. V decembru je bila ob izjemno visoki realizaciji obračunana nadpovprečna učinkovitost. Znesek realizacije je bil v januarju mnogo manjši. Učinek je manjši v povprečju za 9 odstotkov, zato je manjša tudi vsota osebnega dohodka v vseh treh delovnih skupnostih.

Oddelek za nagrajevanje

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD PLAVŽ

V petek, 17. januarja, je bila 2. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž. Največ časa so posvetili pripravam na volitve. Med drugim so obravnavali osnutek poročila o poteku evidentiranja, določili so sestavo temeljne kandidacijske konference, predlagali možne kandidate za člane delegacij za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in SIS, govorili o evidentiranih možnih kandidatih iz TOZD za nosilce funkcij v občini, republiki in federaciji in oblikovali predlog delegatov za skupno temeljno kandidacijsko konferenco.

Vodilni delavci in predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij TOZD Plavž so se zaradi neuspeha referenduma sestali z vodilnimi delavci Železarn. Izvedeli so, kakšen položaj ima TOZD v delovni organizaciji, kar bi jim morali povedati že pred referendumom. Člani izvršnega odbora OOS morajo zato v samoupravnih delovnih skupinah pravilno razložiti stanje pred ponovnim referendumom 21. januarja.

Visoka peč je stara in dotrajana, proizvodnja v januarju zato ne bo nič boljša, kot je bila pretekli mesec. Udeleženci seje izvršnega odbora so se strinjali, da se dnevne premije za visoko peč 2 delijo v višini, dogovorjeni na sestanku s poslovnimi organi.

Na seji so tudi predlagali trinajst sodelavcev za klimatsko zdravljenje. Če so do tega upravičeni, bo seveda odločil zdravnik.

TOZD ENERGETIKA

Na 2. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, 16. januarja, so predlagali petčlansko delovno predsedstvo za temeljno kandidacijsko konferenco 31. januarja.

Menili so, da so sklepi občnega zbora priporočila za delo v prihodnje, zato jih bo izvršni odbor skušal upoštevati. Finančni načrt za leto bo odbor obravnaval takoj, ko bo načrt izdelan.

V zadnji točki dnevnega reda so predlagali delegata Ljubljanske banke-Temeljne banke Gorenjske. Sklenili so, da se blagajniški maksimum poviša na 20 tisoč dinarjev. Za vence umrlih sodelavcem bodo namenili po 8 tisoč dinarjev, vsem, ki bodo leto praznovali 50. rojstni dan, pa knjižno darilo, vredno 5.000 dinarjev. Sodelavci, ki bodo zaradi bolezni odsotni neprekinjeno tri mesece, bodo dobili 5.000 dinarjev socialne pomoči.

Glasilo Delavska enotnost bodo prejeli predsednik, tajnik in blaginjske osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika. Odločili so se, da denar, ki je bil zbran z zbiranjem starega železa ter ob praznovanju 40-letnice PIV-Energija in 20-letnice kisikarne Sava, lahko porabijo delovne skupine. Seveda tiste, ki so do tega upravičene, in v skladu z vodstvom TE in PIV-Energije.

TOZD VZDRŽEVANJE

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata se je 16. januarja sešel na razširjenem sestanku. Govorili so predvsem o pripravi na volitve in o temeljni kandidacijski konferenci (za katero so določili datum 30. januarja), pa o evidentiranih možnih kandidatih za različne delegacije in funkcije. Člani izvršnega odbora so se strinjali s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe v Železarni. Počakati pa je treba na pripombe SDS. Strinjali so se tudi s predlogom metodologije vrednotenja zahtevnosti del in nalog. Ob koncu so obravnavali še samoupravne aktivnosti za januar.

TOZD ŽEVLJARNA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata se je na prvi seji, bila je 17. januarja, evidentiral kandidata za delegacijo zbora združenega dela (ZZD) in samoupravne interesne skupnosti. Pregledali so tudi sezname možnih kandidatov za nosilce družbenih funkcij v občini. Za odgovorne funkcije je treba predlagati po dva kandidata za volilno listo, so menili, kot tudi, da bi morali predsednika občinske skupščine in izvršnega sveta voliti neposredno na volitvah, ne pa da o tem odloča občinska skupščina.

Sedem delavcev so predlagali za klimatsko zdravljenje in se odločili, da bodo naročili štiri izvode Delavske enotnosti. Imenovali so še delegata za skupščino občinske organizacije Zveze sindikatov Slovenije.

DS ZA EKONOMIKO, TEHNIČNO KONTROLO, RAZISKAVE IN NOVOGRADNJE

O predlogu možnih kandidatov za člane delegacij za skupščine DPS in SIS so razpravljali tudi na 2. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti E-TKR-NG. Za samoupravne interesne skupnosti je evidentiranih 39 delegatov, sedem pa v zbor združenega

dela. Obravnavali so gradivo za skupščino občinske organizacije Zveze sindikatov Slovenije. Strinjali so se s predlogom, naj njihov delegat na skupščini zahteva, da se sklepa o odgovornosti pri najemanju tujih kreditov in pospeševanja postopka urejanja pokojnin železarjev upoštevata na kongresu ZS Slovenije.

Na koncu so govorili o nekaterih problemih komisij za socialna vprašanja, kulturo, odlikovanja in šport. Prejemali bodo štiri izvode glasila Delavska enotnost.

TOZD ELEKTRODE

Na seji osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode 21. januarja so govorili o evidentiranih kandidatih za delegacije samoupravnih interesnih skupnosti in zbor združenega dela. Udeleženci so predlog evidentiranja potrdili.

Med prijavljenimi za klimatsko zdravljenje bodo imeli prednost tisti, ki na takem zdravljenju še niso bili oziroma lani niso prišli na vrsto. Rok za prijavo je bil 5. februar.

Decembrska proizvodnja je bila uspešna, saj so bili povsod plani preseženi. Temu ustrežna je tudi finančna realizacija, ki je presegla načrtovano.

Januarja so tudi vzdrževalci uspešno opravili remont na oplačevalni liniji 1.

Za leto 1986 je predviden večji izvoz, zato se bojijo, da ne bodo mogli zadovoljiti vseh potreb domačega tržišča. V tem primeru bodo delali tudi kakšno prsto soboto.

Izboljšati bodo morali kakovost narezane žice. V nadaljnjo obdelavo jo bodo prepustili šele potem, ko jo bo pregledal delovodja.

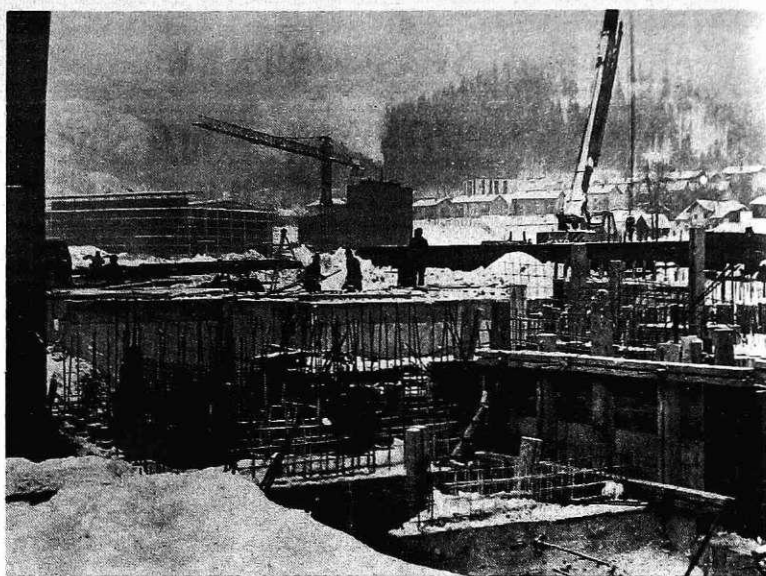
Se vedno jih tare problem osebnih dohodkov, saj njihova višina ne ustreza uspešnemu poslovanju TOZD, ugotavljajo delavci.

Štirje delavci, ki so bili zaradi bolezni odsotni več kot tri mesece, so dobili darilne bone za 200 tisoč dinarjev. Delavcem, ki so se udeležili smučarskega tekmovanja v Mojstrani, bodo izplačali 30.000 dinarjev in povrnilo stroške smučarskih kart.

Na seji so priporočili, naj se posamezni dnevi ob praznikih predlagajo za kolektivni dopust. Poleti pa naj delavci svoje dopuste načrtujejo tako, da ne bo zastojev v proizvodnji.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

V torek, 28. januarja, je bila prva seja sindikalne skupine RTA. Sprejeli so predlog z občnega zbora (letne konference), da se socialna pomoč poviša s 3.000 na 5.000 dinarjev;

Jeklarna 2 (foto I. Kučina)

enako tudi znesek za spominska darila. Ob smrti sorodnikov delavcev bodo denar pobirali le tam, kjer je delavec zaposlen. Za družino pred kratkim umrlega sodelavca bodo prostovoljno prispevali zaslužek ob prosti soboti. Predlog, prav tako z občnega zbora, da bi organizirali skupni izlet za delavce vseh obratov, pa »ni naletel na plodna tla«. Zato bo komisija za izlete in oddihe pripravila ustrežnejšega.

Izvedli so, da bodo volitve delegatov 13. marca. Takrat bo tudi referendum, na katerem se bodo odločali o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe ter o metodologiji vrednotenja del in nalog.

TOZD JEKLOVLEK

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek je imel 17. januarja prvo sejo. Govorili so o predkandidacijskih aktivnostih v januarju in februarju. Predlog možnih kandidatov za SIS in zbor združenega dela bodo po kandidacijski konferenci obravnavali še v samoupravnih delovnih skupinah.

Socialno pomoč delavcem, ki so zaradi bolezni odsotni z dela več kot trideset dni, bodo povišali z 2.000 na 3.500 dinarjev. Dobili so jo štirje delavci, ena delavka pa je pomoč odklonila. Deset delavcev so predlagali za klimatsko zdravljenje, svoje mnenje pa bo povedal še zdravnik. Konferenci izvršnega odbora sindikata Železarn bodo posredovali prošnjo za denarno pomoč sodelavki, ki živi v težkih socialnih razmerah.

Za nove člane izvršnega odbora bodo naročili Delavsko enotnost. Komisija za oddihe in izlete načrtuje le-

tos štiri izlete. Brez pripomb so sprejeli predlog evidentiranih možnih kandidatov za nosilce družbenih funkcij v skupščini in SIS občine Jesenice. Izvršnemu odboru konference sindikata Železarn bodo predlagali, naj preveri možnost za sofinanciranje dodatnih počitniških zmožljivosti. Tako bi imeli delavci več možnosti za cenejše letovanje.

Sklenili so tudi, da morajo samoupravnemu sporazumu o skupnih osnovah in merilih... ter metodologiji vrednotenja del in nalog posvetiti več pozornosti.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Na drugi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata 29. januarja so najprej pregledali sklepe s prejšnje seje, nato pa predlog kandidatov za organe upravljanja v SOZD. S kandidati se je izvršni odbor strinjal.

Kot je povedal referent za šport, so bili tekmovalci iz TOZD na smučarskih tekmovanjih Železarn uspešni. Izvršni odbor jim je odobril 800 dinarjev za hrano, šestim pa karton za vlečnico (1.100 dinarjev). Na seji so se odločili, naj se za prva tri mesta podelijo kolajne in praktične nagrade (1.500, 1.200 in 1.000 dinarjev za prvo, drugo in tretje mesto).

Komisija za kulturo je imela težave z vstopnicami za koncert Slovenskega okteta, saj dan po prejetem dopisu ni bilo več vstopnic. Zato izvršni odbor OOS ponovno predlaga izvršnemu odboru Železarn, naj se vstopnice za prireditve namenjuje vsem TOZD enako.

Primer žal ni osamljen, podobno se dogaja tudi pri športu, so menili udeleženci seje.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD JEKLARNA smo naknadno prejeli še zapisnike SDS pripravila vložka 1, 2, 3 in 4, predelava talilniških odpadkov in zbora delavcev ponvičnega gospodarstva. Slednji je obravnaval zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za januar (ostali le metodologijo in sporazum o osebnih dohodkih). Opozarjajo, da je na podestu za obzidavo ponev montiran le en reflektor. Pod razno so se seznanili tudi s poročilom o poškodbah pri delu v letu 1985. Vodja oddelka je menil, da disciplina v oddelku ni več taka kot bi morala biti in opozoril delovodje, naj v prihodnje temu vprašanju namenijo večjo pozornost.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnik s skupnega sestanka SDS vodstvo TOZD in modelna mizarina. Glede pokvarjene ure za žigosanje kartic je bilo modelnim mizarjem pojasnjeno, da je naročilo za popravilo izdano in da so tudi že urgirali.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo naknadno prejeli še zapisnika SDS vodstvo TOZD in adjustaža bluming 4. Posebnih vprašanj ni bilo.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter valjarna žice 1, 2, 3 in 4. Člane SDS vodstvo TOZD je vodja TOZD informiral o poročilu za leto 1985. Izplačan naj bi bil v drugi polovici februarja, v višini 25 odstotkov mesečnega osebnega dohodka na delavca. SDS valjarna žice 4 se pritožuje, da na vprašanje, kdaj bo urejeno vzdrževanje hidravlike na ogrodju jumping, še vedno ni dobila odgovora. Obravnavala je tudi proizvodno problematiko v decembru 1985 in v prvi polovici januarja. Probleme so imeli ne tretji žili, predvsem zaradi vzdrževanja. Valjavci ogrožja jumping menijo, da je treba urediti šablone za »škatle« in odvodna dleta. Pravijo, da sedanja praksa prilaganja dlet škatlam (in obratno) ni dobra. Zahteva namreč tudi precej dela pri kompletiranju armature za pripravo ogrodij. Posadka na vezalnih enotah tretje žile želi, da bi obe enoti delali vsaj en dan. »Iz tega je videti slabo delo vzdrževanja«, poudarjajo. Valjavci na progah 320, 270 pa žele, da se uredi problem rezanja s škarkami MHR 213 pri izmetih gredic z oglatim profilom 30 na krožnem vodilu. »Pri vsakem izmetu 30 se mora program dela dati na ročno«, pravijo, »pri tem pa škarkje izvršeni valjanec prerežejo na dvoje.« To pa podaljšuje zastoj.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela in odprema, lužilnica 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža in strojna adjustaža 1 in 3 ter valjarna 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD ter pripravila dela in odprema ugotavljata, da še vedno nista prejeli odgovora sektorja novogradenj o tem, koliko sredstev je bilo porabljenih

za sobo v terminalu. SDS lužilnica 1 se pritožuje nad slabim vzdrževanjem grablica. Meni, da bi kazalo »po možnosti nabaviti močnejšega«. Za žerjav CBL pa je treba nabaviti desetstonsko kljuko. SDS lužilnica je sicer dobila odgovor glede popravila vrat na sanitarijah, vendar pa z njim ni zadovoljna: izdana je bila le naročilnica, naredilo pa se ni nič. Moti jih tudi ton, v katerem jim je vodja TOZD odgovoril. Po njihovem mnenju namreč nihče nalašč ne poškoduje »skupne lastnine«. Pod razno so med drugim razpravljali tudi o tehnološki disciplini, »ki zadnje čase nekam slabši«. Vsi so soglašali, da je temu vprašanju treba nameniti vso pozornost: vsak na svojem delovnem mestu mora opraviti svoje delo stoodstovno v redu. »To velja«, pravijo, »tudi za kontrolorja TKR na SCAP-u«. Delavci s CBL so predlagali, da bi se jim povečal normativ za delovne obleke. Ena je za tako delo, kot ga opravljajo, premalo, saj jih strgajo več. Opozarjajo tudi, da je gumb na vratih treba predelati, vrata pa dosledno zapirati. Nezadovoljni pa so tudi zato, ker morajo sedaj vračati denar za previsoko obračunane norme v decembru. SDS žarilnica 2 se zanima za rezultate raziskav glede dimnih plinov, ki se od sušilne peči širijo na CRNO (vzorci so bili vzeti). »Ko se lakira z lakom chromos naše proizvodnje«, pravijo, »žerjavodje boli glava.« SDS žarilnica 3 ugotavlja, da še ni dobila odgovorov na vprašanja, ki so jih postavili na prejšnjem sestanku SDS. SDS adjustaža in strojna adjustaža 1 predlagata, naj se na SIS liniji pri odvijalniku naredi navijač papirja, na prostoru za voznike viličarjev pa naj bi se skopal kanal. Opozarjajo tudi, da bi moral žerjavovodja na CTM pri odlaganju kolobarjev upoštevati, da se tudi s kljuko C poškodujejo kolobarji (zaradi premajhnega prostora za zapenjanje kolobarjev). SDS strojna adjustaža in adjustaža 3 pa se pod razno pritožujeta zaradi čakanja pri malici in zaradi predolgo trajajočega popravila garderob in umivalnic. Posebej opozarjajo tudi na slab nadzor nad izvajalci del. SDS valjarna 1 vprašuje, »kdaj bo ponovno urejeno stranišče za valjarno«. Predlagali so tudi, naj bi ZRM prešel na sistem dela 5+2, lužilnica pa na sistem 4+1. To pa zato, ker lužilnica ne more oskrbovati ZRM z vložkom tako, da na ZRM ne bi bilo zastojev (v glavnem ob sobotah in nedeljah) — in to kljub nadurnemu delu lužilnice ob prostih sobotah. Zanima jih, kdaj bo poskrbljeno za nove žične vrvi, ki držijo povezovalne stroje na ZRM. Ugotavljajo pa tudi, da bi bilo treba poskrbeti za nov vozček za prevoz valjev na progi brusilnica — ZRM. »Sedanji način prevoza«, pravijo, »zahteva velik fizični napor valjavcev in ni human.« Tudi SDS valjarna 2 pritiska, da bi se čimprej uredilo stranišče za valjarno. Na ZRM naj bi zaradi mraza poskrbeli za dodatne kaloriferje. Za ZRM so tudi predlagali, naj bi delal po sistemu 5+2, SCAP pa 4+1 (zaradi pomanjkanja vložka). Tudi SDS valjarna 3 je glede obratovanja ZRM in lužilnice podobnega mnenja kot prejšnji SDS. Vprašujejo pa tudi, zakaj tretja izmena na ZRM ni dobila dodatnega bona za malico (kot so ga ostali) za doseganje letnega plana. Moti jih tudi to, da se na disciplinski komisiji ne pošilja mnenj, ki jih o delavcih izoblikuje komisija v samoupravnih delovnih skupini. Kot primer navajajo, da so bili v januarju štirje delavci iz valjarne disciplinsko obravnavani, da pa že napisana mnenja sindikat ni odposlal. Zanima jih, zakaj se je to zgodilo. Ista in še nekatera druga vprašanja vznemirjajo oziroma povzročajo nezadovolj-

stvo tudi članom SDS valjarna 4: »Delavci ZRM se pritožujejo nad pomanjkanjem materiala ob sobotah in nedeljah, ko morajo zaradi tega delati po drugih oddelkih raznorazna dela. Zahtevajo, naj bi lužilnica prešla na sistem dela 4+1, ali pa naj se delo v lužilnici razporedi, glede na zadostno število lužilec, tudi ob sobotah in nedeljah (na primer delavci SCAP-a, ki nimajo cel mesec dovolj dela na svoji liniji). Predlagajo pa tudi, da bi v skrajnem primeru ZRM prešel na delo po sistemu 5+2. Vprašujejo tudi, kdo je odgovoren, da v nedeljo, 19. januarja, v adjustaži za NSSL linijo ni bil prisrkljen rezalec, in so bili valjavci zaradi pomanjkanja dela določeni za pomožni razrez pločevine (opomba: material bi se nujno moral razrezati?). Pri takem načinu dela dobijo delavci vtis, da končno nobena stvar ni tako nujna, kot se večkrat govori.« Podobno menijo tudi glede disciplinskega postopka: »Če so se že sestale komisije zaradi tega, se jim ne zdi pravilno, da se ta mnenja na disciplinski ne upoštevajo oziroma da sploh ne pridejo na disciplinsko komisijo.« Brusilci se jeze, ker še vedno ni urejeno ogrevanje (zahtevajo odgovor!). Tudi za ogrevanje peskarskega stroja je slabo poskrbljeno (zaželeno bi bilo dodatno ogrevanje). Za konec pa vprašujejo, kdaj se bo dopolnila kadrovska zasedba GPL linije.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 3 in 4, lužilnica, karisti in odprema. SDS vodstvo TOZD je zelo zadovoljna z doseženim rezultatom v januarju, ko so družbeni plan presegli za 7,28 odstotka. V zvezi s proizvodnimi rezultati v letu 1985 pa omenjajo naslednje težave: izrabljenost valjev, slaba kakovost vložka, zaostrena gospodarska situacija in drugo. SDS hladna valjarna 1 vprašuje, če je že urejeno vprašanje beneficiranega staža valjavcev na valjevskem stroju siemag. Članom SDS hladna valjarna 3 in adjustaža HVJ je bilo pod točko »Odgovori SDS« pojasnjeno, da »vseh problemov zaradi objektivnih vzrokov ni bilo mogoče rešiti« in da se bo »v tem letu rešilo vprašanje ogrevanja hale«. Problem kadrov, ki je zelo pereč, ostaja še vedno neresen. Na sestanku SDS skladišče vložka (pa tudi na drugih SDS) je bilo v zvezi z remontom siemaga, ki je planiran sredi marca, pojasnjeno, da bo izpad proizvodnje zaradi remonta delno nadomeščen z delom ob sobotah in nedeljah. SDS zanima tudi vprašanje nabave novega nosilnega droga za razkladanje žice s kamionov. SDS lužilnica pa naslavlja na delavski svet Železarn naslednje delegatsko vprašanje: »Kako, da se lahko v Železarni Jesenice kupi pet (po nekaterih govorih pa celo devet) novih golfov? V lužilnici Hladne valjarne Jesenice pa je USTAVLJENA vsaka investicija, tako da se NE morejo izboljšati delovne razmere, ki so že nemogoče (mraz, kislini hlapci). SDS je mnenja, da bi se ob smotnejši porabi sredstev v ŽJ stanje v lužilnici zelo izboljšalo (verjetno pa tudi še kje drugje v Železarni Jesenice), pa čeprav samo za dve leti, če NAJ BI zgradili novo lužilnico.« SDS karisti ob dejstvu, da je konstrukcija za streho pred delavnico voznikov viličarjev že postavljena, zanima, »kdaj bo tudi pokrita«.

(se nadaljuje)
Center za proučevanje
samoupravljanja in informiranje —
Božidar Lakota

POČITNICE NA SMUČEH

Matej Berce, 6 let: »Že prej sem znal smučati. Tukaj smo se imeli dobro pa tudi veliko novega smo se naučili. Tako smo se učili, a veš, najprej plug, pa tisti. Med sabo se dobro razumemo.«

Darja Vengar, 12 let: »Smučati znam že pet let. Tudi tukaj smo se precej naučili, zdaj se že kar dobro smučam. Vreme smo imeli kar v redu, le prvi dan je bila megla. Mraza ni bilo. Med sabo smo se dobro razumeli.«

Živa Varl, 6 let: »Smučala sem že prej, vendar smo se tu veliko naučili. S tovariši smo se dobro razumeli. Sicer pa rada smučam.«

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarne je letos prvič organizirala tečaj alpskega smučanja za otroke delavcev Železarne. Petdnevne tečaja na Zatrniku se je udeležilo 51 otrok, starih od pet do trinajst let.

Šest smučarskih učiteljev, od katerih so štirje zaposleni v Železarni, je svojo nalogo dobro opravilo. Ukrotili so male smučarje in jih naučili prvih korakov na smučeh, tako da so se ob zaključku tečaja brez strahu podali med veleslalomsko vratca tudi tisti, ki se še vedno izogibajo vlečnice. Resnici na ljubo se le štirje najmlajši niso upali sami peljati z vlečnico po končanem tečaju. So pa vsi obljubili, da pridejo na Zatrnik tudi naslednje leto in tedaj bodo gotovo premagali svoj strah.

Tečaj je bil dobro organiziran, tako da v petih dneh ni bil nihče poškodovan. Mali smučarji so bili zadovoljni s svojimi učitelji (ti pa z malčki) in celo s kuharicami v gostišču pri Urevcu na Zatrniku, kjer so se hranili. Brez dvoma pa so s takimi počitnicami zadovoljni tudi starši, ki so vedeli, da je za njihove kričaje poskrbljeno vsak dan od

8. do 16. ure. Mirko Klinar, organizator rekreacije v Železarni, pravi: »Zahvaliti se moramo tudi staršem, ki so dobro pripravili smučarsko opremo, tako da z njo ni bilo nobenih problemov. Zahvalo pa smo dolžni tudi prevozniku (Integral Jesenice) in HTP Bled — Žičnice Zatrnik za razumevanje pri nabavi smučarskih vozovnic. Tudi smučišča so bila urejena, čeprav v ponedeljek niso delale vse vlečnice. Kljub temu je Zatrnik nadvse primeren za take tečaje, nerazumljivo je le, da tako smučarsko središče nima niti enega telefona. Tudi s hrano pri Urevcu so bili otroci zadovoljni, dovolili pa so nam tudi, da smo pri njih puščali smuči.«

Tečaj je v celoti uspel, zato ga bomo skušali prihodnje leto ponoviti. Ob koncu tečaja so se mali smučarji pomerili v veleslalomu po skupinah in se zvrstili v naslednjem vrstnem redu:

I. skupina: Klemen Gasar, Gaber Klinar, Darja Vengar, Sergej Mur-nik, Uroš Šuštaršič, Matej Pangarc, Simon Krajzelj, Metod Gasar, Petra Miklič, Saša Jeklar.

II. skupina: Uroš Cvetkovič, Gorazd Knežević, Petra Kastelic, Meta Markez, Jaka Gašperšič, Jana Markez, Tomaž Šuštaršič, Ziga Vrhovnik, Maja Kosančič, Uroš Bundalo, Nina Ivančič, Alen Damastagič, Samo Franc, Janja Repovž.

III. skupina: Anže Rozman, Anže Vengar, Rok Rozman, Aljoša Znidar, Črtomir Rozman, Matej Sedlar, Sašo Junež, Dejan Debenjak, Marcela Vrhovnik.

IV. skupina: Danilo Blagojevič, Miha Rakar, Monika Arh, Živa Varl, Bojan Cuznar, Erik Blatnik, Mojca Markizeti, Matej Berce, Samo Oblak, Damjan Ličof, Gaber Terseglav.

V. skupina: Tea Arlič, Urška Truharčev, Vanja Kastelic, Miha Bernard, Miha Sušnik.

Tekmovanja se nista udeležila Andreja Thaler in Jaka Končnik.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

V primerjavi s horizontalnimi spremembami so višinske spremembe zračnega pritiska dosti hitreje. Z višino pada pritisk za 1 milibar na 8 metrov ob morju. V večjih višinah pa je padec pritiska manjši (pri 5000 metrih pade za 1 milibar na 14 metrov). Kljub temu pa so spremembe pritiska v horizontalni smeri pri tleh mnogo pomembnejše, saj razlika 1 milibar na sto kilometrov že povzroči zmeren veter. Zračni pritisk se v neki točki zaradi vremenskih dogajanj vedno počasi menja in nas s tem opozarja na dogajanje v ozračju.

Rekli smo že, da razlika v pritisku med dvema točkama na zemeljski površini povzroči gibanje zraka, t.j. veter. Kakor hitro se prične zrak gibati, pa nanj delujeta trenje in rotacija zemlje, zato veter ne pihava naravnost od kraja z višjim proti kraju z nižjim pritiskom. Pri tleh je ta odklon znatnejši in veter spremenljiv, v višinah pa bolj enakomeren in odklonjen skoraj za pravi kot. V naravi pa poznamo še večja gibanja zračnih gnot, ki nastanejo zaradi temperaturnih razlik med ekvatorjem in poloma. Te razlike ob odklonu povzročajo splošno kroženje zraka od zahoda proti vzhodu.

Vremenske karte

Vreme se stalno spreminja. Za dobro poznavanje vremena pa so potrebne številne opazovalnice, ki neprenehoma, noč in dan, opazujejo vremenske spremembe in ugotovitve s šifriranimi poročili javljajo svojim centrom. Manjši meteorološki centri posredujejo podatke večjim. To delo opravljajo danes že računalniki, ki podatke sortirajo. To delo vodi in koordinira Svetovna meteorološka organizacija. Šifre so enake za ves svet in jih vsi razumejo. Vse tako zbrane podatke vremenslovci vremenke karte. Vremenoslovce diagnostik iz karte gladko bere podatke za naslednjih štiriindvajset ur. Toda vremenoslovce mora poiskati tudi meje med različnimi zračnimi masami, to so fronte.

Zračne mase so obsežne gmote zraka s približno enako temperaturo in vlago. Ker te zračne gmote potujejo, se jim prvotne lastnosti, to so suh in mrzel zrak nad polarnimi predeli pa vlažen in mrzel zrak nad polarnimi morji oziroma tople in suh zrak nad puščavami pa tople in vlažen nad tropskimi morji — stalno menjajo. Nekaj teh lastnosti pa kljub stalnemu pretakanju obdrži in tako se vedno znova dogaja, da se dve taki gmoti z različnimi lastnostmi srečata. Mejna površina med dvema različnima zračnima masama je frontalna površina. Na vremenski karti je ta površina narisana kot črta, kjer mejna površina preseka zemeljsko površino. Ker se zračne gmote stalno gibljejo, se tudi fronte premikajo. Kjer napreduje tople zrak in se dviga nad hladnega (hladen je težji in je spodaj), imamo toplo fronto, če pa napreduje hladni zrak in se vriva pod toplega, je to hladna fronta. V obeh primerih se dviga tople zrak, vsako dviganje pa pomeni tvorbo oblakov in padavin. Zato je običajno ob frontah slabo vreme. Pa še nekaj je značilno za fronte. Največkrat izhajajo iz središča območja z nizkim pritiskom, t.j. iz ciklona. Cikloni so veliki, vendar razmeroma počasni zračni vrtinci. V središču takega ciklona je zračni pritisk najnižji. Nasprotno so področja z visokim zračnim pritiskom, tako imenovani antipikloni. Tam je v središču zračni pritisk najvišji.

Nekaj značilnosti ciklona smo že omenili, pomembno je gibanje zraka — veter. V ciklonu kroži zrak v nasprotni smeri od urinih kazalcev in se pri tleh odklanja proti središču. Ker se v središču ne more zbirati, se dviga — torej zopet dviganje, ki pomeni tvorbo oblakov in padavin. Nasprotno se v antipiklonih zrak giblje v smeri urinih kazalcev, se nekoliko odklanja navzven, torej razteka in s tem spušča z višini, kar pomeni adiabatsno segrevanje. Če se ista zračna masa segreva, pa s tem sprejme več vodne pare — oblačne kapljice izhlapijo in nebo se razjasni. Zato je običajno ob visokem pritisku, v antipiklonu, lepo vreme, seveda če ni v ozračju še kako drugo dogajanje (navadno jih je več istočasno) z nasprotnim in močnejšim učinkom. Enako velja za vreme v ciklonu, kjer je običajno slabo vreme.

OBISK PREDSTAVNIKOV ZSMS V ŽELEZARNI

V torek, 4. februarja, je koordinacijski svet ZSMS Železarne Jesenice organiziral razgovor s predstavniki republiške konference ZSMS. Razgovor so se udeležili sekretar Tone Anderlič in člana predsedstva Gordana Šiško in Ignac Krivec.

Tema razgovora sta bili investicija in izvedba projekta Jeklarne 2 in razprava o osnutku gradiva za 12. kongres ZSMS.

Predstavnikom RK ZSMS so o investiciji, gradnji, možnostih plasiranja elektrojekla zahtevnejših kvalititet na trgu, problemih v zvezi z Jeklarne 2, predvidenem roku za pričetek poskusne proizvodnje, vzrokih za gradnjo nove jeklarne, poteku projekta, kadrovski problematiki v zvezi z Jeklarne 2, preskrbo z energijo in vplivu te investicije na družbeno ekonomski položaj delavcev železarne in okolice razlagali predsednik PO Boris Bregant in strokovnjaki, ki so na posameznih strokovnih področjih odgovorni za izvedbo projekta. To so: Stanko Čop, Boris Pešjak, Joža Kobentar in Henrik Zupan. Razgovoru sta poleg članov koordinacijskega sveta prisostvovala še predsednik in sekretar OK ZSMS Jesenice.

Po končanem razgovoru o Jeklarne 2 je predsednik PO poudaril po-

membno vlogo mladih, ki so v preteklem letu s svojim prostovoljnim delom v okviru MDA Jesenice 85 dokazali, da se zavedajo pomembnosti projekta, in izrazil podporo v primeru ponovne organizacije akcije.

V okviru druge teme so mladinci Železarne opozorili, naj bi se osnovne organizacije pri obravnavi gradiv usmerile predvsem v konkretne probleme, ki zadevajo posamezna okolja, saj je nekatera vprašanja nemogoče obravnavati enotno v vseh okoljih. Hkrati pa bo potrebno izboljšati informiranost mladincev, da se bodo zavedali, kako lahko s svojimi predlogi, opozorili in aktivnostjo vplivajo na svoj položaj v današnji družbi.

Po končanem razgovoru so člani RK ZSMS odpeljali na ogled SM jeklarne, livne jame in elektro jeklarne, tako da so se lahko prepričali, v kako težkih razmerah delajo jeklarji na Jesenicah. Kasneje pa so si ogledali še gradbišče nove jeklarne.

T.

PUSTNA ZABAVA, KAKŠNO VESELJE IN SPROSTITEV

Vse lahko počneš, vse lahko rečeš na pol za šalo, na pol zares. Duhovito izdelana maska in pustni ples, nekaterem se sprostiti pritiski vsakdanjega življenja starih in mladih...

Gostilne in restavracije, ki kaj dajo na svoj sloves, spodbujajo pustne veselice tudi z nagrajevanjem najbolj mask. V turističnih središčih je bilo kar nekaj teh prireditev, ki so se zavlekli do zgodnjega jutra.

Svojevrstno presenečenje pa je bila pustna zabava v Alpini v Kranjski gori, ki vsaj videti je tako, spodbuja ponočevanje najmlajših. Še ne šestletna otroka sta vzdržala prav do polnoči, ko se odkrijejo maske. Ne morem si kaj, da ne bi privzdignila prsta in povedala staršem otrok, ki sta dobila prvi nagradi, da imajo tudi vrtci in šole svoje pustovanje. Otroci pa še tako prehitro odrastejo in prav nič ne potrebujejo spodbud, ki so jih na pustovanju deležni odrasli.

Tako je bilo moje razmišljanje na pustno nedeljo in ne morem si kaj, da ga ne bi posredovala preambicijoznim staršem in organizatorjem pustnega plesa.

Majda Malenšek

SEJA MEDOBČINSKEGA SVETA ZSMS ZA GORENJSKO

V petek, 7. februarja, je bila na Jesenicah programsko-volilna seja medobčinskega sveta ZSMS za Gorenjsko, na kateri so obravnavali poročilo o delu in trenutno stanje poteka predkongresnih razprav.

V preteklem letu se je pokazalo, da je sedanji način organiziranja v smislu koordinatorske vloge med OK ZSMS boljši, kot je bil prejšnji v obliki foruma. Lani so se akcije OK ZSMS, ki so imele širši regijski pomen, usklajevale na sejah sveta in sekretariatih. Izpeljanih je bilo tudi nekaj akcij, ki imajo že večletno tradicijo (mladinci prostovoljci teritorialci, vojaško usposabljanje mladih, ki ne obiskujejo šol srednjega usmerjenega izobraževanja, regijska pionirska brigada ter številni posveti, okrogle mize in skupne seje s posameznimi področji). V razpravi je bilo največ govora o regijskih nosilnih funkcij v RK ZSMS in uspešno-

sti koordiniranja med OK ZSMS. Prav tem vprašanju pa bo v prihodnjem letu posvečeno največ pozornosti.

Razprave o kongresnih dokumentih so v zaključni fazi v vseh OK ZSMS. V OK ZSMS so se razpravljali drugače in uporabili različne oblike, od razprav po OO ZSMS do organiziranja posameznih problem-skih konferenc in okroglih miz. Po vseh OK ZSMS so zadovoljni s potekom in vsebino razprav, tako da bodo prinesle tudi dobre rezultate.

V naslednjem letu bo koordinatorsko vlogo opravljal Boštjan Šefić, predsednik OK ZSMS Kranj.

Anton Požar

Hitro... (Foto B. Grce)

Start (foto B. Grce)

ROMANA NI VEČ

Kadarkoli smrt poseže med nas, ostanemo nemi in presunjeni. Usoda ne izbira dneva in ure, smrt je boleča, težko dojemljiva in še težje premostljiva. Tako smo bili delavci Komerciale v petek, 31. januarja, presunjeni, ko smo izvedeli, da tovariša Romana Kosmača ni več med nami. Še dan prej smo se dogovarjali o akcijah v zvezi s predvolilnimi aktivnostmi. Kljub svoji mladosti je znal zelo preudarno vplivati na potek razprave in njegove pripombe smo cenili, saj jih je uresničeval z vsem srcem.

Tovariš Roman Kosmač je bil rojen pred 33. leti na Jesenicah. Po končani tehnični šoli se je zaposlil v Železarni Jesenice. Poleg rednega dela se je zelo zgodaj vključil v aktivno družbenopolitično delo. Zaradi svoje vneme, prizadevnosti in vsestranske družbenopolitične aktivnosti je bil leta 1972 sprejet v vrste Zveze komunistov. Ob množici funkcij, ki jih je vzorno opravljal, je bil izbran za slušatelja enoletne politične šole pri CK ZKS, ki jo je uspešno zaključil. Opravil je tudi mladinsko politično šolo. Ni naključje, da je bil zaradi velikega znanja in vneme pri družbenopolitičnem delu izvoljen za sekretarja koordinacijskega sveta ZSMS v Železarni. Funkcijo je opravljal, preden se je zaposlil na nabavnem sektorju. Družbenopolitično aktiven je bil v sindikatu,

samoupravnih organih, ZK in tudi v občinskih forumih; bil je tudi sekretar osnovne organizacije ZK Komerciale. Poleg političnega usposabljanja ni pozabil na strokovno izpopolnjevanje, saj je bil uspešen izredni študent na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Kot tovariš in sodelavec je veljal za mirnega in potrpežljivega človeka, ki pa je imel izreden posluš za nepravilnosti, ki se jih ni bal odpravljati. Zato je v očeh okolice užival ugled, ki z njegovim odhodom ostaja kot svetel spomin, ki ne sme zbledeti. Ob vsej tej zagnanosti je vedel za obveznosti kot mož in oče, saj sta skupaj z ženo ustvarila topel dom in razmere za vzgojo otrok v pravih duhu.

Svojo pot na Komerciali je Roman pričel pred sedmimi leti, ko se je najprej ukvarjal z materialno skladiščnim poslovanjem. Pred nekaj leti je nato prevzel odgovorno nalogo vodje referata za nabavo surovin, ki so za proizvodnjo Železarne Jesenice zelo pomembne. Tako je za plavžarje nabavljala rudo, koks in apnenec, za jeklarje jekleni odpadki, apno in ferolegure, poleg tega pa je imel na skrbi nabavo še cele vrste drugih pomembnih proizvodov. Delo je zahtevno, naporno in odgovorno, in Roman ga je opravljal brez pritožb, saj ni nikoli tožil niti o svojih niti o službenih težavah. Pri svojem delu je bil pošten, prizadeven, tih, miren in predvsem skromen. Zaradi vseh teh svojih lastnosti je bil v kolektivu nabave izredno priljubljen. Poslovni partnerji, s katerimi je sodeloval in so bili ob nenadni smrti presenečeni, so poslali celo vrsto izrazov sožalja svojem in Železarni, ki je izgubila marljivega in poštenega delovca. V brzojavkah ga poslovni sodelavci ne imenujejo samo »poslovni partner«, ampak tudi »tovariš« in »dober prijatelj«, kar kaže, kakšen odnos do dela je Roman imel in koliko mu je pomenilo delo na njegovem delovnem mestu.

Njegovi sodelavci mislimo, da bi se od njegovega načina življenja lahko kaj naučili, saj nam je dal vzgled, kakšen naj bo dober človek.

Roman, hvala ti in naj živi tvoj spomin.

Sodelavci

V OSNOVNIH ORGANIZACIJAH ZVEZE KOMUNISTOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

spreminjati in dosledno uresničevati ustavni položaj delavcev v združenem delu.

Komunisti v jeseniški občini so tudi v preteklem letu mnogo pozornosti in truda namenjali gospodarskim gibanjem. Aktivnost se je nanašala, navajajo, na pojasnjevanje vzrokov za nastale težave in na poudarjanje potrebe po čim večjih prizadevanjih za čim boljše gospodarjenje, dvig produktivnosti dela, varčevanje na vseh področjih in nujnost povečevanja izvoza. Na vseh sejah občinskega komiteja zveze komunistov so razpravljali o gospodarskih razmerah, poleg obravnave drugih političnih vprašanj. Ocenjujejo, da je bil v tem pogledu vpliv članov zveze komunistov pomemben in da njihovi napori niso bili zaman. Kljub temu, da so se življenjske razmere nekoliko poslabšale, so člani zveze komunistov, skupaj z ostalimi naprednimi silami, uspevali zadrževati razmeroma zadovoljivo politično atmosfero. Ta aktivnost je vplivala na povečanje zavesti ljudi, na boljše razumevanje težav in s tem tudi na boljši odnos do dela. Doseženi rezultati tako na političnem kot gospodarskem področju, ugotavljajo v poročilu, so glede na razmere lep uspeh in bi bili brez prizadevanj in vplivov socialističnih zavestnih sil z zvezo komunistov na čelu zagotovo pomembno slabši.

Poročilo poleg splošne ocene gospodarskih gibanj v občini v lanskem letu navaja nekaj konkretnih kazalcev o rezultatih devetmesečnega gospodarjenja v občini, ker podatki za vse leto še niso znani. Glede priprav planskih dokumentov za dolgoročno in srednjeročno obdobje in za letošnje leto, ki so potekale v lanskem letu, poročilo navaja, da niso bili zadovoljni z aktivnostjo in strokovnostjo pristopa k tej odgovorni nalogi pri osnovnih nosilcih planiranja. Mnogokje pa so pri izdelavi teh dokumentov tudi kasnili.

Ko poročilo navaja problematiko družbenih dejavnosti, ki je bila v preteklem letu bolj v ospredju, ostaja le pri problematiki vzgoje in izobraževanja v občini, povsem pa so izpuščena ostala področja, ki prav ta-

ko pomenijo dejavnik gospodarske stabilizacije (znanost, kultura, zdravstveno varstvo, socialno varstvo).

V posebnem poglavju poročilo obravnava organiziranost, razvoj in kadrovsko politiko v občinski organizaciji zveze komunistov. Ugotavljajo, da se je tudi v lanskem letu nadaljevala stagnacija pri sprejemanju oziroma obnavljanju članstva zveze komunistov. Število članov delavcev iz neposredne proizvodnje se celo zmanjšuje. Tudi delež članov, starih do 27 let, je vedno manjši, izstopi iz zveze komunistov pa so najbolj pogosti pri tej starostni strukturi. Med vsemi, ki so zapustili zvezo komunistov, je največ izstopov in črtanj iz članstva, medtem ko se upravičena diferenciacija v zvezi komunistov še ne izvaja.

O tem stanju so govorili skorajda v vseh osnovnih organizacijah zveze komunistov. V teh razpravah je večji pomen dobila kvaliteta kadrovska rast zveze komunistov kot število članstva. Kajti povsod tam, kjer je ugled organizacij oziroma članstva zaradi neproduktivnosti in neučinkovitosti zmanjšal, tudi ni interesa za vstopanja v zvezo komunistov. Med člani zveze komunistov, ugotavljajo, je še vedno nekaj takih, ki se samo z besedami zavzemajo za politiko zveze komunistov, z dejanji pa rušijo njen ugled.

Po podatkih, ki jih navaja poročilo, se je članstvo zveze komunistov v občini zmanjšalo od 2.363 v letu 1981 na 2.264 v letu 1985. V teh petih letih je bilo v zvezo komunistov sprejetih 187 članov, članstvo pa je prenehalo 267 osebam. Komunisti v jeseniški občini so bili v lanskem letu povezani v 103 osnovnih organizacijah zveze komunistov.

Glede akcijskega povezovanja komunistov v občini poročilo ugotavlja določene napredek, ne samo zaradi formalnega povezovanja, temveč tudi zaradi večjega poglobljanja v vsebinska vprašanja in večje aktivnosti. Najuspešnejši sta bili akcijski konferenci v jeseniški železarni in na področju vzgoje in izobraževanja. Tudi komunisti kulturni delavci so se lansko leto začeli povezovati v aktivu. Bolj počasi pa napreduje akcijsko povezovanje komunistov v krajevnih skupnostih. Kot uspešno obliko dela navajajo tudi problemske konference, vendar se sklepi, sprejeti na teh konferencah, slabo uresničujejo.

Ugotavljajo, da je tudi v lanskem letu aktiv komunistov neposrednih proizvajalcev v občini dobro deloval in opozarjal na konkretne slabosti, ki se pojavljajo v združenem delu, in na nepravilnosti, ki se odražajo v naši družbi. Nezadovoljstvo pa so izrekli zaradi nekaterih informacij, ki poudarjajo predvsem slabosti, ne vidijo pa prizadevanj, ki dajejo tudi dobre rezultate.

V poročilu precej kritično obravnava področje idejno-političnega usposabljanja komunistov. Upada število udeležencev v organiziranih pedagoško vodenih oblikah usposabljanja, premalo je tovrstnih prizadevanj v osnovnih organizacijah zveze komunistov, pa tudi individualno usposabljanje ni zadovoljivo. Nasploh ugotavljajo premajhno osveščenost o dnujnosti permanentnega usposabljanja v zvezi komunistov, pa tudi nasploh v družbi.

V poročilu je predstavljeno tudi delo predsedstva in komiteja za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. Navajajo tudi delovanje medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko, ki je odigral pomembno vlogo pri usklajevanju pomembnejših

družbenopolitičnih vprašanj, aktualnih za vse gorenjsko območje.

V lanskem letu je bilo pet sej občinskega komiteja ZKS Jesenice, ki so bile dobro obiskane. Poleg idejno-politične mobilizacije komunistov v občini je komite posebno pozornost namenjal uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in delovanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Občinski komite, navajajo, je mobilizacijski dejavnik osnovnih organizacij zveze komunistov, in zato bo v prihodnje potrebno še bolj dograjevati sodelovanje članov komiteja z osnovnimi organizacijami, aktivni in akcijski konferenci.

Predsedstvo, kot politično izvršilni organ občinskega komiteja ZKS, se je v lanskem letu sestalo na dvanajstih sejah in obravnavalo najaktualnejše probleme dela in življenja v občini. Predvsem pa je na osnovi sprejetih usmeritev letne konference ZKS, sklepov in stališč višjih organov zveze komunistov usmerjalo in spodbujalo aktivnost osnovnih organizacij.

Poročilo predstavlja tudi delo statutarne komisije, tovariškega razsodišča in nadzorne komisije v preteklem letu. Obravnava pa tudi delo komisije za organiziranost, razvoj in kadrovsko vprašanja, komisije za ideološko delo, vzgojo in izobraževanje, komisije za informiranje, komisije za proučevanje zgodovine ZKJ in NOB, komisije za mednarodne odnose in komisije za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. V nekaj odstavkih pa predlaga delegatna konferenca programske usmeritve občinske organizacije ZKS Jesenice v letu 1986.

Na programsko-volilni konferenci ZKS Jesenice bodo izvolili nove člane občinskega komiteja, predsedstvo komiteja, predsednika komiteja, sekretarja predsedstva in izvršnega sekretarja predsedstva, tovariško razsodišče, nadzorno komisijo, statutarno komisijo, delegate zveze komunistov za družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice, delegate za občinsko konferenco SZDL, delegate v medobčinskem svetu ZKS za Gorenjsko, delegata za 13. kongres ZKJ in enajst delegatov za 10. kongres ZKS.

To je le nekaj poudarkov iz obsežnega poročila o delu občinske organizacije ZKS Jesenice v lanskem letu, ki je podano dokaj nepregledno, z nekaterimi očitnimi neologizmi, ponavljajući in vrsto jezikovnih nesmislov in napak. Poročilo, ki skoraj več govori o tem, kako bi morali delovati in kaj narediti komunisti, organizacije in organi zveze komunistov, manj pa o kritični oceni delovanja, o slabostih v delovanju, odstopanjih in podobno. Prav gotovo ni moč zanikati aktivnosti in prizadevanj predvsem organov zveze komunistov v občini, manj je bilo teh prizadevanj v delu osnovnih organizacij, toda za oceno uspešnosti so pomembni le rezultati, sprememba stanja, napredek in podobno. Tega pa, razen nekaterih posplošenih primerov, ni mogoče zaslediti v poročilu. Ker predlog poročila obravnava osnovne organizacije zveze komunistov, bo prav gotovo deležen veliko pripomb in dopolnitev, verjetno pa tudi kritike. Nekatere občinske organizacije zveze komunistov v Sloveniji so v tem pogledu prav gotovo korak naprej, ko so osnovnim organizacijam v razpravo najprej predložile osnutke poročila, kar je dejansko prava demokratična pot, da imajo vsi komunisti možnost sodelovati pri ocenjevanju lastnega dela in dela svojih organov.

REGIJSKO POSVETOVANJE PREDSEDNIKOV DRUŠTEV UPKOJENCEV GORENJSKE

Pretekli četrtek je bil v Radovljici vsakoletni posvet predsednikov društev upokojencev Gorenjske.

Uvodno besedilo je imel predsednik Zveze društev upokojencev Avgust Batagelj. Poudaril je, da je v Sloveniji že več kot 282 tisoč starostnih, invalidskih in družinskih upokojencev, temu pa moramo prišteti še lepo število njihovih družinskih članov, katere morajo preživljati. Glavna vprašanja, o katerih je podrobneje razpravljal, so se vrtele okrog gnotnega položaja upokojencev ter izvajanja posameznih členov Pokojninsko-invalidskega zavarovanja, posebno členov 30 in 25.

Člen 30 govori o sprotnem usklajevanju pokojnin s porastom poprečnih osebnih dohodkov zaposlenih delavcev v Sloveniji. Člen se začne izpolnjevati letos, in sicer tako, da bo sprotno usklajenih 90 odstotkov porasta osebnih dohodkov, 10 odstotkov porasta pa bo usklajenih leta 1987, z veljavnostjo od 1. januarja 1986.

Člen 25 pa govori o vštevanju osebnega dohodka, doseženega v zadnjem letu zaposlitve, v osnovno za pokojnino. Postopoma se bo začel uveljavljati drugo leto, in sicer tako, da bo v letu 1987 upoštevanih 25 odstotkov, v letu 1988 50, leta 1989 75 in v letu 1990 100 odstotkov osebnega dohodka zadnjega leta zaposlitve. Uveljavljanje obeh členov bo izboljšalo gnotni položaj upokojencev.

Govora je bilo tudi o drugih denarnih vsotah, ki jih dobivamo upokojenci neposredno ali posredno. To so sredstva za letni regres; skupno s pokojnino jih dobimo v maju. Sredstva za rekreacijo upokojencev dobivajo društva upokojencev, sredstva za regres v domovih pa dobe samo tisti, ki bodo letovali v Žirovnici, Rogaški Slatini in Izoli. Letni regres se predvideva povečati s 3.500 na 7.500 dinarjev. Sredstva, ki jih dobijo društva, se povečajo s 140 na 200 dinarjev. Za regres tistim, ki bodo deset dni bivali v naših počitniških domovih, pa je predvideno okrog 600 dinarjev na dan. O vsem tem bo dokončno odločila seja skupščine Skupnosti pokojninsko-invalidskega zavarovanja, ki bo v februarju.

Novosti so tudi v stanovanjskem skladu. Zakon, ki je bil sprejet leta 1966, je določal, da za reševanje stanovanjskih vprašanj upokojencev ter za gradnjo domov upokojencev pokojninska skupnost daje 4 odstotke letno izplačanih pokojnin, z všteti varstvenim dodatkom. Ta sredstva so v nekaterih občinah konec le-

ta ostajala neizkoriščena. Ker pa so se koristila v okviru skupnosti, so občine, ki so bile bolj aktivne v gradnji stanovanj ali domov za upokojence, koristile več, kot bi jim sicer pripadalo na osnovi izplačanih finančnih sredstev za pokojnine in varstvene dodatke. Z novim zakonom pa je prispevek zmanjšal na 1,5 odstotka. Dosledno se bo koristil namensko, to je za gradnjo štirih domov za upokojence in adaptacijo 40 domov.

Od leta 1966 pa do 1985 smo v Sloveniji zgradili 55 domov za upokojence, imamo 11.000 ležišč, to se pravi, da je prostora za 6 odstotkov prebivalcev Slovenije, starih nad 65 let. Prav tako smo za upokojence zgradili 3.500 najemniških stanovanj, iz sklada solidarnosti pa 1.500. Tako je sedaj v celotnem stanovanjskem fondu 5.000 stanovanj za upokojence. Naloga občinskih zvez in posameznih društev je, da ta stanovanjski fond ostane samo upokojencem. Z novogradnjo in adaptacijo bomo pridobili še okrog 1.500 ležišč.

Sredstva, ki so na stanovanjskem skladu ostala do 31. decembra 1985, bomo porabili predvsem za adaptacijo stanovanj v družbeni in zasebni lasti.

S sprejetjem novega zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi enotami bodo morala reševati stanovanjska vprašanja upokojencev stanovanjske skupnosti in pa delovne organizacije, kjer so bili upokojenci zaposleni. Društva upokojencev bodo morala v prihodnje več pozornosti posvetiti prav temu.

Na koncu je predsednik na kratko opisal delovanje upokojencev. Dejal je, da imamo v Sloveniji kar 330 društev upokojencev. Dejavnost je zelo pisana, saj imamo kar 75 pevskih zborov, ki nastopajo tudi na področnih in republiških pevskih revijah. Leta 1984 je bila republiška pevska revija v Cankarjevem domu. Predstavilo se je kar 1.500 pevcev. Leta 1985 pa je bila republiška revija pev-

skih zborov upokojencev v Zagrebu, kjer je nastopilo 1.100 pevcev. Imamo 460 športnih sekcij s 4.000 športnikov. Društva so lani organizirala 2.400 izletov z 80 tisoč udeleženci.

Govornik je vse upokojence pozval, naj aktivno sodelujejo na bližnjih volitvah, še naprej pa v raznih družbenopolitičnih organizacijah ter samoupravnih interesnih skupnostih.

V razpravi smo se dotaknili cen bivanja v domovih upokojencev. Ugotovili smo, da edino tisti, ki bivajo v teh domovih, pri nas plačajo ekonomsko najemnino. V ceni so vračunane tudi zdravstvene storitve, čeprav smo upokojenci upravičeni do zagotovljenega zdravstva. Kritični smo bili tudi do dejstva, da se mora upokojenec, če biva v domu, odpovedati pokojnini, s katero razpolaga uprava doma. Upokojenec dobiva samo žepnino, ki znaša 1.200 dinarjev.

Prav tako smo kritično obravnavali cene v našem počitniškem domu v Izoli. Mnenja smo bili, da so cene previsoke in da se ta dom ne sme enačiti z ostalimi hoteli.

Izvedli smo, da v Ljubljani letos razpisujejo posojilo za adaptacijo stanovanj in stanovanjskih hiš. Zanimali smo, da bi morali tisti, ki bivajo v domovih upokojencev, dobiti regres za stanovanje tako kot tisti, ki stanujejo v družbenih stanovanjih. Cena bivanja v domu bi bila potem precej manjša. V razpravi je bilo tudi predlagano, da bi pokojninska skupnost del denarja, ki ga daje za regres v počitniških domovih, namenila za regres tistim, ki bi želeli zaradi zdravja v toplice.

Izrečena je bila tudi želja, da bi enkrat dobili seznam višine pokojnin po posameznih poklicih.

Prav poseben pa so predsedniki društev poudarili, da vrednost naših pokojnin zelo pada. Vse preveč zaostajajo za osebnimi dohodki zaposlenih, saj predstavljajo komaj dobro polovico osebnih dohodkov zaposlenih. Menili so, da v trgovinah takoj zvišajo cene, ko dnevni tisk prinese vest, da se bodo pokojnine spet povisale. Tako se povisvanje takoj razvednoti. Želja vseh udeležencev posveta je bila, da bi se prenehalo padanje življenjskega standarda upokojencev.

Stane Torkar

Z LJUDSKIM POSOJLOM DO NOVIH DELOVNIH MEST V BIH

Na Jesenicah so se pred dnevi mudili predstavniki republiškega sveta zveze sindikatov Bosne in Hercegovine. V tej republiki poteka akcija za vpis ljudskega posojila za nova delovna mesta. Gre za pomembno in obsežno akcijo, s katero želijo premostiti sedanje težave na tem področju.

Kot predvidevajo, bodo s tem lahko zaposlili okoli sto tisoč novih delavcev. Za podobne akcije se odločajo tudi že v drugih republikah, glavni cilj teh akcij pa je, da v Jugoslaviji v zaostrenih pogojih gospodarjenja in drugih nakopičenih težavah iščemo skupne poti, ki vodijo v lepši jutrišnji dan.

Ker tudi v jeseniški občini živi in dela precej delavcev iz republike Bosne in Hercegovine, so se na sedežu občinskega sveta zveze sindikatov na Jesenicah dogovarjali o možnosti, da bi se delavci vključili v to akcijo. Na sestanku so bili navzoči tudi predstavniki nekaterih osnovnih or-

ganizacij zveze sindikatov iz delovnih organizacij, kjer je zaposlenih več delavcev iz Bosne in Hercegovine. Dogovorili so se, da bodo delavce informirali o akciji ljudskega posojila, pripravili pa bodo tudi več vpisnih mest. Akcija bo trajala do konca februarja, organizatorji pa predlagajo, da delavci vpišejo enomesečni osebni dohodek, lahko pa se seveda odločijo tudi za manjše ali večje zneske. Vse podrobnejše informacije dobijo delavci pri občinskem svetu zveze sindikatov na Jesenicah in vodstvih osnovnih organizacij.

Delavci Železarne, ki se bodo odločili za vpis ljudskega posojila, lahko na vodstvih TOZD in delovnih skupnostih izpolnijo in podpišejo izjave za vpis posojila.

Vplačevanje posojil je mogoče do vključno 28. februarja. Posojilo bo obrestovano z 10-odstotno obrestno mero in se bo pričelo vračati s 1. oktobrom 1987.

PROBLEMATIKA TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Ker je v zadnjih mesecih vedno več pripomb, pogosto tudi neutemeljenih in neargumentiranih, zlasti zaradi nepoznavanja problematike, s katero se pri svojem poslovanju srečuje temeljna organizacija Družbena prehrana, je nujno, da končno uresničimo sklep Odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne in poleg vseh obširnih četrletnih poslovnih poročil še posebej prikažemo naše dejavnosti.

Nikakor ni namen poročila, da bi povzročili prerekanja, obtoževanja, prepričevanja, prelaganja težav, pisarjenja v Železarni ali med temeljnimi organizacijami, ampak da kratko, vendar celovito seznanimo sodelavce Železarne z našimi težavami, ki niso tako majhne in nepomembne, kot jih navadno obravnavamo. Boleče in prav nič stimulativne za naših dvesto zaposlenih delavcev so namreč pripombe, da bi »delavcem lahko prihranili železno težavo ali še kaj hujšega, da je tehnolog za prehrano brez kakršnekoli fantazije, da za tople obroke ponujamo nekaj brezokusnih čorb, da po kantinah vsi vprek goljufamo, da je naše vodstvo neresno, da nimamo pravega odnosa do strank, da... in še in še v takem slogu naprej.

Ko razmišljamo take in podobne obtožbe ter pripombe, pogosto ugotovimo, da so bile izrečene v trenutku slabega razpoloženja posameznikov, zlasti pa ob enostranskem prikazu in poznavanju problemov. Vedno prislunemo vsem pripombam in se pri vsaki dokopljemo do pravega vzroka, s čimer seznanimo tudi prizadete stranke, naše delavce pa ali samo opozorimo, v hujših primerih, če so seveda krivi, pa sprožimo tudi disciplinske postopke. Ob pripombah strank nismo užaljeni, saj pogosto pozivamo, naj nas opozarjajo na naše pomanjkljivosti, če te resnično obstajajo. Smo pa prizadeti, ko ugotavljamo, da smo vzrok vsemu nezadovoljstvu delavci naše temeljne organizacije. Pri vsem tem delavci Železarne — naše stranke — pogosto pozabljajo tudi na to, da mnogi med njimi nimajo pravega ali celo nikakršnega odnosa do skupne lastnine, pa naj bo to v kantinah, počitniških in samskih domovih ali restavracijah in da delavci Družbene prehrane njihove preobrazbe ne moremo doseči, stalno pa na to opozarjamo sindikat in oddelek za družbeni standard.

Glavne dejavnosti TOZD Družbena prehrana so pripravljanje topllega obroka, opravljanje gostinskih storitev in zagotavljanje prenočišč delavcem, poslovnim gostom Železarne in tudi drugim. Med prostore TOZD sodijo poleg kuhinj, skladišč, restavracij, kantin — delnic tudi samski in počitniški domovi. Zadnja leta opravljanje osnovne dejavnosti otežujejo in neprimerno bremenijo stalne, skorajda že vsakodnevne podražitve vložnih materialov (živil, pijač), nesorazmerno planiranim pa naraščajo tudi ostali materialni stroški (energija, drobní inventar, čistilna, razkužila in zaščitna sredstva, deloma obleka in obutev) ter stroški vzdrževanja osnovnih sredstev, stavb, domov, počitniških prikolic, strojev in naprav. V organiziranju dejavnosti TOZD Družbena prehrana sicer odločamo delavci, vendar moramo pri tem upoštevati ne le lastne potrebe in interese, ampak tudi in zlasti še interese in potrebe ostalih temeljnih organizacij Železarne, pri čemer smo zlasti odvisni od oddelka za družbeni standard. Ločevanje na TOZD Družbena prehrana in oddelek za družbeni standard po naših ocenah pogosto ne daje celovitega pregleda nad dejavnostjo zagotavljanja družbenega standarda delavcem, večkrat zahteva neučinkovito dogovarjanje namesto hitre in učinkovite akcije. Nerazumljivo je tudi to, da delavci, zaposleni za določen čas v počitniških domovih, formalno sodijo pod vodstvo oddelka za družbeni standard, dejansko pa opravljajo dela in naloge v okviru temeljne organizacije Družbena prehrana. Naše mnenje je, da bi bila bolj smotrna in učinkovitejša organizacija, s tem pa tudi izvajanje določene in zahtevane politike, če bi bila TOZD Družbena prehrana in oddelek za družbeni standard združena v celoti v okviru DSSS. V takšno oceno vodi tudi razmišljanja:

- da bi s tako organizacijo bolj celovito reševali poslovno problematiko,
- delitev dela bi bila racionalnejša,
- potrebno bi bilo manj prenašanja in posredovanja informacij, nalog, politike delovanja,
- pregled nad stanjem in zagotavljanjem celotnega družbenega standarda vsem delavcem Železarne bi bil bolj celovit in v okviru ene službe.

Ker je uresničevanje nalog in doseganje ciljev poslovanja uspehov, zlasti finančnega stanja celotne Železarne, je razumljivo, da je bil in tudi v prihodnje mora biti celotni razvoj in poslovanje TOZD Družbena

prehrana usklajen z razvojem Železarne. Neizpodbitno dejstvo je, da ima TOZD Družbena prehrana lastno organizacijo dela, ki temelji na tehnološkem procesu združevanja dela in se mora prilagajati potrebam tržišča, zlasti pa interesom drugih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, združenih v DO Železarna po načelu smotrne in učinkovitega gospodarjenja.

Pri seznanjanju z našo konkretno problematiko moramo ponovno poudariti problem vsakodnevnega naraščanja cen. Potrebe, zahteve in želje delavcev po čimkvalitetnejši prehrani in visokem standardu terjajo velika finančna sredstva, to pa povzroča primanjkljaje v ostanku čiste dohodka, saj so sredstva, združena za pokrivanje naše dejavnosti, manjša od tistih, ki jih porabimo za zadovoljitev osnovnih potreb oziroma storitev.

Največ nerealiziranih nalog ima naša temeljna organizacija na področju investicij v večje adaptacije in na področju zahtevnejšega investicijskega vzdrževanja. Vzroki za to so premajhna finančna sredstva, ki bi se namensko in plansko morala bolj organizirano združevati v vseh temeljnih organizacijah Železarne, še večje pa so težave s pridobivanjem izvajalcev in usposobljenih delavcev za opravljanje vzdrževalnih del, kljub trem storitvenim temeljnim organizacijam, ki v Železarni to dejavnost opravljajo, saj morajo pri vzdrževalnih delih dajati prednost proizvodnim temeljnim organizacijam, pri nas pa so lahko po mnenju nekaterih kljub neodločljivosti dela delovne naprave kar pokvarjene... Pomagamo si pač na ta način, da pridobivamo druge izvajalce iz oddaljenih krajev (Ljubljana, Škofja Loka, Ig, Grosuplje, Radovljica, Kranjska gora). Tako določene večje adaptacije oziroma popravila (samopostrežna restavracija — nadstrešek, samski dom — streha) predolgo trajajo, prepozno odpravljenen napake pa povzročajo novo škodo. Nasploh ugotavljamo, da dela, ki jih naročamo, za našo dejavnost predstavljajo »velika dela«, za izvajalce v Železarni (pa tudi zunaj nje) pa so to malenkostna opravila in nanje, milo rečeno, gledajo zviška.

V zadnjem času (letu 1985) smo nekoliko omilili problem nabave osnovnega materiala (živila, pijače), saj smo od približno dvajsetih dobaviteljev prešli na dva grosista (Živila Kranj-Naklo, Veletrgovina špecerija Bled). Srečujemo pa se s problemom kvalitete mesa in mesnih izdelkov ter kruha. Oba dobavitelja (Klavnicca Jesenice in Pekarna Vidic) se zave data monopolnega položaja, ki sta ga v občini Jesenice deležna, zato naše redne reklamacije nanju vplivajo samo kratkoročno. Mučna, zahteva in težavna so mesečna, včasih celo tedenska dokazovanja slabe kakovosti, saj imata oba dobavitelja celo vrsto opravičil, s katerimi se zagovarjata. Vodstvo naše TOZD je ne močno glede odločitve, kako pridobiti solidnejšega dobavitelja mesa in mesnih izdelkov, za dobavo kruha pa se še dogovarjamo z DO Žito Lesce, vendar nastaja problem pravočasne dostave, kar bomo morali čimprej urediti s TOZD Transport.

V delovni enoti Samopostrežna restavracija in kantine okrog sto delavcev dnevno pripravi in razdeli 2.500 toplih in 4.000 hladnih obrokov kot prehrano med delom delavcev Železarne, kar pomeni, da vsem delavcem ne moremo ponuditi topllega obroka, zaradi premajhne zmogljivo-

sti kuhinje. Ponovno poudarjamo, da so skoraj vsakodnevne pritožbe delavcev nad kvaliteto. Vse te kritike ne upoštevajo neizpodbitnega in na žalost tudi v prihodnje prisotnega dejstva, da topli obroki zaradi transporta (2 do 4 ure od priprave do delitve) veliko izgubijo na svoji biološki vrednosti in kvaliteti, razen tega obroki ne morejo biti tako pestri, kot delavci pogosto želijo, saj vsak obrok transporta ne prenese, zato bodo morali biti v prihodnje še na jedilniku ciganski golaži, bečarski paprikaši, čufte in podobno. Kritike so naperjene tudi proti pestrosti hladnih obrokov, kar pa je nesprejemljivo, saj so tako pestri (od mesnih do mlečnih), da s takšnim številom izdelkov povzročamo sami sebi pri nabavi, skladiščenju in evidenci veliko dodatnega dela. Bolj zaskrbljujoče je dejstvo, da Samopostrežna restavracija s svojimi prostori in utesnenostjo skoraj ne more več zadovoljevati vseh potreb. Prav zato smo tako poslovnemu odboru kot sindikatu Železarne predstavili resnost problematike in v srednjeročni program vnesli razširitev tega objekta (na račun zgornjih prostorov, ki jih ima sedaj v uporabi CSUI — Zdravstvena šola), s poudarkom, da je realizacija nujna in neodložljiva. Delo v tej enoti otežuje tudi razdrobljenost delnic — kantin po vsej Železarni, v večini kantin moramo delo opravljati po vseh sistemih (4+1, 5+2, 6+1), kot veljajo za Železarno, v določenih TOZD (Valjarna bluming-štekla), pa morajo naše delavke malico nositi delavcem prav na delovna mesta v obrat. Pereč problem je tudi dotrajnost nekaterih kantin (Transport, Livarna), za katere že veljajo odločbe sanitarnega inšpektorja o odpravi pomanjkljivosti oziroma nujnosti prepovedi obratovanja, v Železarni pa se še nismo dogovorili o nadaljnji usodi in poslovanju v teh prostorih. Zelo pestra je dejavnost v samskih domovih, kjer so zmogljivosti, predvsem zaradi gradnje Jeklarne 2, močno izkoriščene. Stanovalci pogosto kritizirajo delo te enote, predvsem odnos delavk do stanovalcev, manj pa vzdrževanje reda in čistote. Tu velja pripomniti, da imamo tudi delavci naše TOZD vrsto pripomb k obnašanju stanovalcev (odnosi moških, ženskih, alkoholizem), odnosu do skupne lastnine (pretepi, razbijanje, lomljenje), do katere se mnogi obnašajo brezbrizno in neodgovorno. Pogoste so večje kršitve javnega reda in miru, kakor tudi hišnega reda, v mnogih primerih je povzročena materialna škoda, naše delavke pa so deležne psovka in ponižanj.

Restavracija Železarne — Kazina je kljub skromno odmerjenim finančnim sredstvom za vzdrževanje in nabavo nove opreme in posodobitve reprezentančni objekt Železarne. Njen osnovni problem je stalno naraščanje cen vzdrževanja, zlasti še vložnega materiala, kar povzroča dvigovanje cen naših storitev, saj ne moremo zavestno poslovati z izgubo, stalno, vendar nujno dvigovanje cen pa nam odganja goste.

Glede na to, da v TOZD nimamo sistemiziranega delovnega mesta referenta za počitniške domove, dejavnost pa je nujna tudi zunaj sezone, je delo pogosto razdrobljeno in nepregledno. Pereči so problemi visokih stroškov vzdrževanja, kadrov, nedorečenosti v zvezi z nagrajevanjem, neopredeljenosti vodenja (strokovnega in administrativnega) delavcev, načinom reševanja pripomb in kritik gostov počitničarjev, slabim odnosom mnogih koristnikov počitniških domov do naših skupnih objektov, neredom in objestnostjo posameznikov.

V okviru počitniških domov spada tudi dom na Mežakli, vendar odločitev o namenu uporabe in adaptacije prelagamo na nivoju Železarne iz le-

ta v leto, kljub poudarkom oddelka za družbeni standard, da smo se o njegovem nakupu samoupravno odločili vsi delavci Železarne.

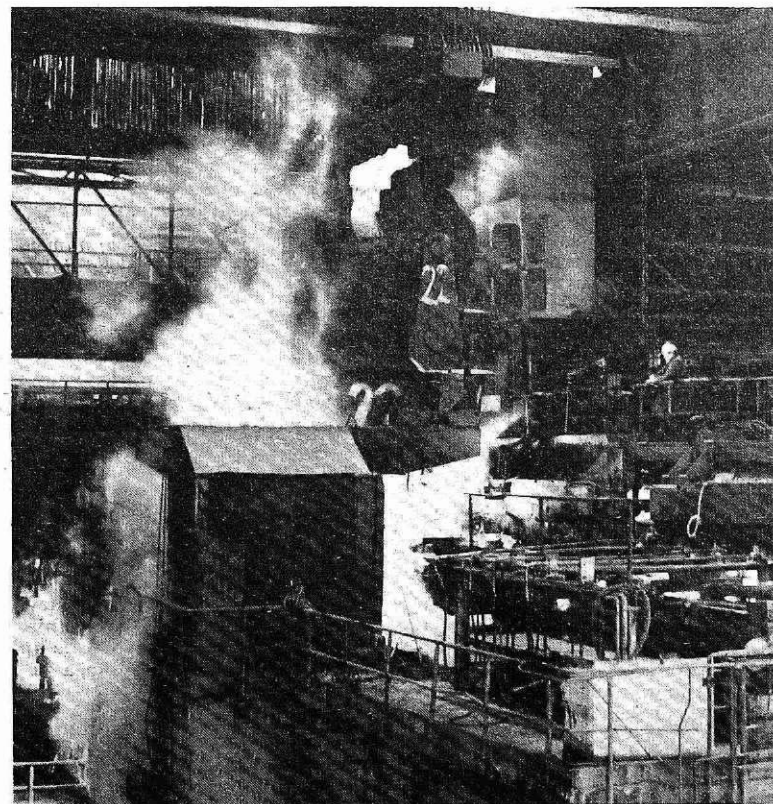
Ena najbolj perečih problemov naše temeljne organizacije sta kadrovska problematika in politika nagrajevanja. Vse prepgosto se v Železarni zadovoljujemo z zmotnim mišljenjem, da za opravljanje del v naši stroki zadostuje že nepopolna srednja, včasih celo samo osnovna šola in dobra volja ter pripravljenost za delo, kar pa nikakor ni res. Zaposlovanje delavcev z neustrezno strokovno izobrazbo sočasno pomeni razvrednotenje dela, na kar v našem primeru vpliva tudi politika nagrajevanja, saj je ovrednotenje del in nalog mnoga leta, celo desetletja veliko zaostajalo za vsemi ostalimi deli in nalogami v Železarni. Med delavci v temeljni organizaciji je tudi sedaj prisotna bojazen, da z novo analitično oceno del in nalog teh nepravilnosti ne bomo odpravili, saj prve primerjave že kažejo, da smo z ovrednotenjem večine, če ne kar vseh del in nalog, prav na dnu v primerjavi z ostalimi. V temeljni organizaciji močno občutimo problem bolniške odsotnosti, pa ne zato, ker bi si delavci bolezní izmišljali. Pri nas je v večini zaposlena ženska delovna sila, to pa pomeni, da so pogosta ginekološka zdravljenja, kronična vnetja rodil in sečil, lokomotorna bolelost, nega majhnih otrok, porodniške odsotnosti, problematične nosečnosti, poleg tega pa so zaradi specifičnih delovnih razmer (prepih, vlaga, mokrota, vročina, delo stoje, dvigovanje bre-

men) močno izrazita obolenja nog, ožilja, hrbtenice, kožne bolezni, prehladi, revmatična obolenja.

Ob zaključku poročila oziroma informacije o poslovnih problematiki naše temeljne organizacije, ki bi morala biti ljubljenska, ne pa pastorek vseh delavcev Železarne, želimo poudariti samo še to, da s svojo dejavnostjo in poslovanjem dosegamo začetne cilje, da pa samozadovoljni nismo, saj se zavedamo, da bi to peljalo v brezskrbnost in premajhno prizadevanje slehernega zaposlenega. Kljub težavam, ki nas spremljajo, se zavedamo, da ugodne rezultate lahko dosegamo samo enotni in složni v prepričanju, da ustvarjamo zase in za vse skupaj. Pri tem pa ne pozabljamo na podporo in pomoč — denarno, predvsem pa psihično — od vseh delavcev Železarne. Tako od javne razprave, če bo organizirana, pričakujemo predvsem pomoč in spodbudne nasvete ter predloge, kako poslovati, da bo obojestransko zadovoljstvo večje in pristnejše. Prav je, da nas kritično ponovno opozorite na naše nepravilnosti, to- da prosimo, ne bodite kritizerski, enostranski in napadalni. Seznanite se z našimi problemi in nam skušajte pomagati, saj boste na ta način pomagali do boljšega počutja tudi sebi.

Vsi delavci temeljne organizacije se zahvaljujemo za plodno sodelovanje.

Delavci in vodstvo
TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Vlivanje v kontilivu (foto I. Kučina)

FOTOGRAFI IN FOTOAMATERJI!

Uredništvo Železarja razpisuje stalni natečaj za fotografijo meseca, na katerem lahko sodelujejo vsi, ki znajo delati dobre fotografije. Še posebej vabimo k sodelovanju člane šolskih foto krožkov.

Tema je prosta, fotografije pa naj bodo črno-bele, velike 18 x 24 cm in brez paspartuja. Na hrbtno stran napišite ime avtorja in naslov fotografije, člani fotoklubov pa naj napišejo še, iz katerega kluba so in kakšen naziv imajo.

Vsak mesec bo žirija v postavi: Franci Črv, Valentin Rant in Borut Grce izbrala najboljše fotografije in fotografijo meseca, ki bodo objavljene v Železarni. Najboljše fotografije bomo ob koncu leta razstavili v enem od jeseniških razstavišč.

Fotografije prinesite ali pošljite po pošti na Uredništvo Železarja, kjer boste dobili tudi vsa dodatna obvestila.

Foto klub »Andrej Prešeren« Jesenice vabi svoje člane, da sodelujejo na jubilejni

10. INTERCLUB-FOTORAŽSTAVI 1986

Jesenice — Beljak (Villach)

POGOJI:

- Pravico do udeležbe imajo samo člani foto kluba Andrej Prešeren Jesenice in člani fotogrupe Naturfreunde Beljak.
- Vsak avtor lahko predloži štiri fotografije, črno-bele ali barvne, na vsako temo.
- Temi sta: svobodna tema in rekreacija-prosti čas.
- Največja velikost fotografije je lahko 30 x 40 cm, manjše fotografije imajo lahko najkrajšo stranico dolgo 18 cm.
- Za vsak klub so predvidene tri nagrade za vsako temo. Vsak avtor bo dobil spominsko diplomu.
- Sprejemajo se samo fotografije, ki še niso bile razstavljene na Interclub razstavah.
- Žiriranje bo prevzela Fotogrupa Delo Ljubljana.
- Zadnji dan sprejema fotografij je 4. april.
- Fotografije pošljite na naslov: Foto klub »Andrej Prešeren« Jesenice, p. p. 68, 64270 JESENICE.

OBVESTILO INVALIDOM

Društvo invalidov Jesenice obvešča člane o prihodnjih rekreativnih akcijah:

- V nedeljo, 2. marca, bo društvo organiziralo republiško rekreativno športno tekmovanje invalidov Slovenije v smučarskih tehnikah v Kranjski gori in sankarske tekme pri Savskih jamah (navadne sanke).

Želimo, da se omenjenih tekmovanj udeležite v čim večjem številu, da ne bo več tekmovalcev iz drugih krajev Slovenije kot pa domačih. Prijavite se v pisarni društva ali pri poverjenikih KS in TOZD v Železarni.

- Sedem ali desetdnevni zdraviliški oddih v termalnih toplicah Lipa v Lendavi. Cena 10-dnevnega bivanja (polni penzion) do 31. marca je 25.186 dinarjev (brez prevoza — javni prevoz). V aprilu bo cena za 10-dnevni penzion 39.255 dinarjev.

- Tudi za praznik dan žena, 8. marca, bomo poskrbeli, o čemer bomo obvestili kasneje.

- Seveda se klimatskemu letovanju na Malem Lošnju ne bomo odedkli. Letovanje nameravamo organizirati v drugi polovici aprila oziroma maja. Cena še ni znana.

V Lendavo se potuje 15. marca. Pohitite s prijavi! Sekretariat društva obvešča, da bo člane čimprej seznanilo s programom dela društva za leto 1986.

Odbor DI Jesenice

VOLILNA SKUPŠČINA ZIT JESENICE

Volilno skupščino je sklical predsednik izvršnega odbora ZIT Dušan SI-KOŠEK. Poleg delegatov posameznih društev so se je udeležili tudi gostje, podpredsednik ZIT Slovenije Leopold ZEMLJAK, tehnični sekretar ZIT Slovenije Janez TERKAJ, predsednik občinskega sindikalnega sveta Janez JAMAR, predsednik DIATI Sašo PIBER ter predstavniki poslovnega odbora Železarne Jesenice.

Izvolili so nove organe skupščine. Za predsednika je bil predlagan in soglasno izvoljen Franc VICAAR, za člana pa Adi MULEJ in Jože KRAMAR.

Predsednik izvršnega odbora je v svojem poročilu o delu ZIT občine Jesenice za minulo mandatno obdobje poudaril, da se je delo odvijalo po programih, ki so jih začrtali na vsakoletnih skupščinah. V triletnem mandatnem obdobju so pripravili 22 predavanj oziroma razgovorov o strokovni tematiki. V prvih letih je bila aktivnost usmerjena predvsem v pripravo in izvedbo velikega števila strokovnih predavanj, vendar pa so bila nekatera slabše obiskana. Zato je izvršni odbor sklenil, da zmanjšajo število predavanj, izberejo pa predavanja s tematiko, zanimivo za strokovnjake z različnih strokovnih področij, ali pa predavanja za ožji krog strokovnjakov, kot strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje.

Zelo aktivni so bili na področju organizacije strokovnih ekskurzij oziroma ogledov sejmov: pripravili so 13 ekskurzij in ogledov sejmov, med drugim tudi vsakoletni ogled zagrebškega velesejma in sejma elektronike v Ljubljani.

Med pomembne aktivnosti štejejo sodelovanje na 7. kongresu SIT Jugoslavije v Beogradu. Sodelovali so z referatom »Vloga strokovnih organizacij v razvoju občine Jesenice«, ki ga je pripravila posebna delovna skupina.

Predsednik je nadalje ugotovil, da so dosegli zastavljene cilje, če delo ocenjuje s stališča okvirnih programov. Če pa ocenjuje delo Zveze po vlogi po družbenopolitični, strokovni, izobraževalni plati na nivoju občine, potem z delom ne morejo biti povsem zadovoljni. Menil je, da vzrokov za take rezultate ne bi smeli iskati v pogojih gospodarjenja ali družbenopolitičnem sistemu. Prav nasprotno, tako gospodarska situacija kot politični sistem dajeta društvom in Zvezi proste roke in vse možnosti za delo v širšem prostoru in pri uresničevanju ciljev v ožjih društvenih okoljih. Tudi visoka strokovnost, ki jo vsakodnevno dokazuje, kaže, da smo sposobni izpeljati še tako zahtevne gospodarske naloge. Vzroke je torej potrebno iskati v sami Zvezi. Predsednik je dejal, da bi moralo delo društev in Zveze potekati v sproščeni okoljih, kjer bi se ob kritičnih razgovorih porajale ideje in smernice za delo. Zato pa bo potrebno poiskati ustrezne prostore za društveno življenje. Predlagal je, da bi idejo o klubskih prostorih realizirali v okviru programa obnove Delavskega doma.

Sodelovanje s strokovnimi društvom in zvezami v Sloveniji v omenjenem mandatnem obdobju je ostalo na isti ravni kot v preteklem obdobju. Povezava in sodelovanje z DIATI sta ostala pri dogovorih, saj niso začeli ocenjevati inovacijskih predlogov.

Viri financiranja ZIT so bili praktično nespremenjeni, kljub nekaterim novim uspešnim oblikam pridobivanja sredstev. Še vedno ni financiranja preko Raziskovalne skupnosti, kamor naj bi bili člani ZIT vključeni kot izvajalci posameznih nalog.

Na koncu se je predsednik zahvalil članom IO in predsednikom društev za uspešno sodelovanje v preteklih treh letih, skupščino pa pozval, naj oceni delo Zveze v preteklem mandatnem obdobju ter s kritično razpravo pripomore k oblikovanju idej in predlogov za delo v naslednjem obdobju.

Tajnik IO je poročilo navezal na nekaj statističnih podatkov, s katerimi je želel prikazati delavnost Zveze.

Od zadnje volilne skupščine, ki je bila novembra 1982, je imel izvršni odbor 16 rednih in dve izredni seji, kar pomeni, da se je odbor sestajal na dva meseca. Naloge, sprejete na sejah, je realiziral sam IO ali pa vključil tudi članice Zveze. Naloga tajnika je bila koordinacija dela v Zvezi, in to v okviru pristojnosti, ki jih ima IO po Pravilih ZIT. Delo je temeljilo predvsem na prenosu informacij v društva ter pospeševanju dejavnosti s pismenimi predlogi. V treh letih so odposlali 141 raznih dopisov, obvestil, vabil in zapisnikov.

Za uresničevanje programa Zveze in društev je bilo potrebno precej denarja, katerega pa zveza ni mogla zagotoviti le s svojim delom. Zato so skušali del sredstev pridobiti s prošnjami delovnim organizacijam, da bi jim odstopile del sredstev iz sklada skupne porabe. Vsako leto je bilo odposlanih 22 prošenj, na katere pa se je vedno odzvala le Železarna Jesenice, dve ali tri DO so bile pripravljene nakazati pomoč v obliki reklamnega oglasa, medtem ko pri

ostalih ni bilo odziva. Pomanjkanje denarja je močno vplivalo na aktivnost zveze, zato programa tudi ni bilo mogoče realizirati v celoti.

V nadaljevanju poročila je tajnik obdelal naloge, katere mora nadaljevati novi izvršni odbor v naslednjem mandatnem obdobju. Nakazal pa je tudi nekaj nalog tajnika, ki jih ima v okviru načrtovanih akcij.

Poročilom blaginjaka, nadzornega odbora in verifikacijske komisije je sledila razprava.

V imenu občine Jesenice in občinskega sindikalnega sveta je skupščino pozdravil Janez JAMAR, nato pa navezal razpravo na vlogo ZIT pri pripravi planskih dokumentov občine Jesenice. Kako izkoristiti strokovni potencial, je pokazala okrogla miza v letu 1985, kjer so obravnavali srednjeročni in dolgoročni plan občine Jesenice. Izraženih je bilo več predlogov, katere so upoštevali v planih, pa tudi koristnih napotkov za delo Zveze v okviru programov občine Jesenice. Priporočila več stikov z ostalimi strokovnimi zvezami, svetom in stalno strokovno usposabljanje članov. Prihodnost je v znanju, ne v množičnosti kadrov, pa tudi programi gospodarskega razvoja so tako naravnani, da se moramo opreti na lastne sile. Poudaril je, naj bo vloga ZIT vidnejša pri usposabljanju kadrov in pri raznih strokovnih odločitvah o novih investicijskih projektih.

Tudi predsednik poslovnega odbora Železarne Boris Bregant ugotavlja, da je ZIT še premalo vključena v aktivnosti, vezane na vsakdanje življenje, razvoj kraja in Železarne. Strokovna društva so sicer dobro povezana z Železarno, vendar pa ta vez ne bi smela sloneti zgolj na materialnih osnovah — dotacijah. Aktivnost Zveze in društev lahko pozitivno vpliva na razvoj železarne, kar pa se obratno odraža tudi v delovanju društev. Predlagal je, da vključevanje in izpopolnjevanje mladih strokovnjakov v proizvodnjo vodijo stanovska društva.

Tehnični sekretar ZIT Slovenije Janez Terkaj vidi možnost za večjo učinkovitost strokovnih organizacij pri reševanju gospodarskih problemov v združevanju strokovnih društev in zvez. Predlaga, naj akcijo za ustanovitev regijske zveze Gorenjske sproži ZIT občine Jesenice, ker je najmočnejša strokovna zveza na Gorenjskem.

Ostali razpravljalci so prav tako nakazali več rešitev za večjo vlogo ZIT v občini Jesenice in na Gorenjskem, sicer pa ugotavljali, da je trenutno vzdušje zelo ugodno za uveljavitev tehnične inteligence, saj jo družba potrebuje pri odpravljanju gospodarskih težav. Na problematiko investicijskih projektov je na primer odmevno drugačna, če se o tem sliši strokovna beseda, pošteno mnenje, ne pa samo soglasje o neki družbeni investiciji.

V skladu z vlogo ZIT, ki naj jo ima v življenju občine, je bil izdelan tudi

program za naslednje obdobje. Prednostna naloga je strokovno izpopolnjevanje članov in uveljavljanje njihovega strokovnega znanja na področju gospodarskega in družbenopolitičnega življenja v občini Jesenice. Svoj ustvarjalni potencial morajo usmeriti k proizvodnji in razvojnim nalogam. Le enotni pristop v okviru Zveze bo prispeval k reševanju problemov razvoja v skladu z družbenimi odnosi, da se bodo ti odnosi v celotnem procesu dela in ustvarjanju razvijali kot samoupravni, demokratični in humani.

Ker sta moderni znanstveno-tehnični razvoj in moderno gospodarstvo zasnovana na znanju, je eden bistvenih pogojev za reševanje problemov povečevanje in pridobivanje znanja. Zaradi izobraževanja članov so tudi letos v program vključena predavanja, debatni večeri, ekskurzije, ogledi sejmov in podjetij doma in v tujini.

V stalno aktivnost zveze je zajet proces znanstveno-tehničnega in tehnološkega informiranja članov, saj je to prvi pogoj za raziskovalno, razvojno in inovatorsko delo, brez česar si ni mogoče zamisliti kvalitativnega in produktivnega dela ter razvoja novih izdelkov. Člani zveze so dolžni prevzeti del odgovornosti za učinkovito informiranje preko strokovnih revij Strojniški vestnik, Železarski zbornik, Gospodarski vestnik itd.

Ena pomembnih nalog zveze je razvijati sodelovanje z ostalimi strokovnimi društvi v občini Jesenice ter republiškimi in medrepubliškimi zvezami IT, da bi spoznavali probleme in tako lažje iskali rešitve tam, kjer so možne in želene.

Stalna naloga Zveze je iskanje možnosti za trajno pridobivanje prihodka, ne samo z dotacijami ali v obliki pomoči, ampak naj se dohodek pridobiva z udeležbo pri razvojnih projektih in investicijah.

Skupščina se je strinjala s predloženim programom in ga potrdila. Potrjena so bila tudi poročila ter zaključni račun in bilanca poslovanja za leto 1985 ter finančni plan za leto 1986.

Skupščina je izvršnemu odboru dala priznanje za delo. Izvoljen je bil nov 9-članski odbor in za predsednika Boris BREGANT. V nadzorni odbor so bili potrjeni isti člani kot v preteklem mandatnem obdobju. Po novem Pravilniku ZIT, ki ga je skupščina obravnavala pod posebno točko dnevnega reda in ga tudi potrdila, je bil izvoljen poseben organ ZIT, častno razsodišče. Vanj so bili izvoljeni dr. Marin Gabrovšek, Peter Kunc in Jože Starc.

V slavnostnem delu skupščine je podpredsednik ZIT Slovenije Leopold Zemljak podelil priznanja častnim in zaslužnim članom ZIT Slovenije.

Priznanja so prejeli: Bogo Homovc, dr. Marin Gabrovšek, Peter Kunc, Boris Bergant, Stanko Čop, Mirko Zupan, Milan Vovk, Jože Arh in Jože Starc. Posebno priznanje je bilo podeljeno tudi ZIT občine Jesenice za plodno delo v preteklem obdobju. V imenu dobitnikov priznanj ZIT Slovenije se je zahvalil Boris Bregant.

Vinko Pogačnik

DELOVNI LJUDJE IN OBČANI!

V skladu z določili Zakona o evidenci volilne pravice (Uradni list SRS, št. 7/74) so na sedežih vseh krajevnih skupnosti že razgrnjeni spiski volilnih upravičencev, to je delovnih ljudi in občanov, ki bodo 16. marca volili svoje delegacije v zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti ter glasovali o izvolitvi delegatov v družbenopolitični zbor občinske skupščine. Namen razgrnitve je v tem, da lahko delovni ljudje in občani pregledajo te spiske in zahtevajo popravke. Ta možnost je do konca meseca februarja, in sicer v času uradnih ur.

VOLILNA KOMISIJA OBČINE JESENICE

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v delavskem domu Pri Jelenju — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanja pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov in pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer: 20. februarja, 6. marca, 20. marca, 3. aprila in 17. aprila, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

Skupna strokovna služba SIS SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE JESENICE

obvešča

delovne ljudi in občane, ki so bili v letu 1985 upravičeni do delne nadomestitve stanarine, da jim bo ta socialno varstvena pomoč podaljšana tudi v letu 1986, če bodo strokovni službi — Centru za socialno delo, kjer je skupna evidenca o socialnovarstvenih pomočeh, do 28. februarja sporočili podatke, ki lahko vplivajo na upravičenost oziroma na višino delne nadomestitve stanarine.

Če so se socialne razmere občana oz. njegove družine spremenile (npr. dohodek družine v letu 1985, nova zaposlitev v družini, sprememba števila družinskih članov, upokojeitev, izguba vira dohodka, nov vir dohodka itd.), bo pristojni organ preveril upravičenost do socialnovarstvene pomoči in jo po potrebi zvišal, znižal ali ukinil.

Vse navedene spremembe, vpisane na obrazec SPN-2, morajo upravičeni do delne nadomestitve stanarine iz 1985

ODDATI DO 28. FEBRUARJA

Centru za socialno delo — Skupne evidencije na Jesenicah, Titova 65.

Obrazec SPN — »sprememba podatkov« — je na prodaj v Državni založbi Slovenije.

Skupna strokovna služba SIS SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE JESENICE RAZPISUJE

za delovne ljudi in občane, ki so imetniki stanovanjske pravice do stanovanja v družbeni lasti in v lasti občanov, da lahko na podlagi

— 67. člena Zakona o stanovanjskem gospodarstvu (ur. list SRS št. 3/81),

— 3., 14., 30., 54. in 57. člena Samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (Ur. list SRS št. 26/84)

VLOŽIJO ZAHTEVEK ZA DELNO NADOMESTITVE STANARINE ZA LETO 1986

SPLOŠNE DOLOČBE

— delna nadomestitev stanarine je odvisna od premoženjskega stanja nosilca stanovanjske pravice, njegovih družinskih članov, dohodkov vseh družinskih članov gospodinjstva in števila vzdrževanih članov;

— do delne nadomestitve stanarine v maksimalni višini so upravičeni vsi tisti, ki ne dosegajo dogovorjene socialnovarstvene ravni, ki je določena v 12. členu Samoupravnega sporazuma o socialnovarstvenih pravicah.

Vsi upravičenci pa so dolžni plačati minimalno stanarino (20 %), ki je določena v 37. členu Zakona o stanovanjskem gospodarstvu.

SPLOŠNI POGOJI, KI JIH MORAJO IZPOLNJEVATI UPRAVIČENCI DO DELNE NADOMESTITVE STANARINE:

— da ne oddajajo stanovanja ali njegovega dela v podnajem,

— da ne uporabljajo stanovanja ali njegovega dela za poslovne prostore oziroma za obrtno dejavnost, razen v primeru invalidnih oseb, ki opravljajo delo na domu,

— da nihče od družinskih članov prosilca ni lastnik vseljivega stanovanja, vseljive stanovanjske hiše, počitniške hiše,

— da prosilec glede na število družinskih članov poseduje stanovanjske prostore v mejah standarda,

— da prosilec ni odklonil zamenjave za standardno stanovanje.

UPRAVIČENCI DO DELNE NADOMESTITVE STANARINE

— Do delne nadomestitve stanarine so upravičeni nosilci stanovanjske pravice stanovanj v družbeni lasti, lasti občanov ali civilnopravnih oseb.

— Upravičenci do delne nadomestitve stanarine so imetniki stanovanjske pravice, katerih gospodinjstva uporabljajo stanovanja, ki ne presegajo naslednje površine:

število članov gospodinjstva	standardno stanovanje v m ²
1	32—35,20
2	45—49,50
3	58—63,80
4	70—77
5	80—88
6	90—99

Odstopanje od gornjih normativov stanovanjskih površin je možno največ do 30 odstotkov.

Imetnik stanovanjske pravice do družbenega stanovanja v lasti občanov ali civilnih in drugih pravnih oseb, katerega stanovanjska površina glede na število članov družine presega stanovanjski normativ iz prejšnjega odstavka, ima pravico zahtevati od stanodajalca zamenjavo stanovanja za standardno stanovanje.

Če stanodajalec zahtevku za zamenjavo ne more ugoditi, ker nima na voljo ustreznega stanovanja, lahko imetnik stanovanjske pravice uveljavi pravico do delne nadomestitve stanarine, dokler se mu ne ponudi ustrezne zamenjave, če izpolnjuje ostale pogoje za delno nadomestitev stanarine.

V zahtevku za delno nadomestitev stanarine je upravičenec dolžan navesti vse dohodke preteklega leta.

Posledice kasnejše ugotovitve netočne izjave so spremembe ugotovitve ali ukinitve delne nadomestitve stanarine.

Upravičenec do delne nadomestitve stanarine je dolžan vsako spremembo o številu članov gospodinjstva, spremembi višine dohodka v roku 15 dni od nastale spremembe sporočiti strokovni službi, ki vodi skupno evidenco, to je Centru za socialno delo.

Samoupravna stanovanjska skupnost ima po sklepu odbora za solidarnost pravico in dolžnost ukiniti delno nadomestitev stanarine. Če strokovna služba, ki vodi skupno evidenco, ugotovi neresnične in zamolčane podatke, ter zahtevati povrnitev neupravičeno pridobljene premoženjske koristi.

NAČIN IZPLAČEVANJA IN NAJNIŽJI ZNESEK DELNE NADOMESTITVE STANARINE

— Upravičenci do delne nadomestitve stanarine, ki se prijavljajo na razpis z zahtevkom do delne nadomestitve stanarine, so upravičeni do povračila delnega nadomestila stanarine od 1. januarja dalje v tekočem letu.

— Upravičenci, ki bodo vložili zahtevek do delne nadomestitve stanarine po zaključenem razpisu, so do delne nadomestitve stanarine upravičeni od prvega dne v naslednjem mesecu, ko je bil vložen zahtevek, in niso upravičeni do povračila od 1. januarja dalje v tekočem letu.

— Upravičenci do delne nadomestitve stanarine se za odobren znesek delne nadomestitve stanarine znižata stanarina za stanovanje v družbeni lasti.

— Znesek, od katerega se delna nadomestitev stanarine ne izplačuje, je 200 dinarjev.

POSTOPEK ZA VLOŽITEV ZAHTEVKA ZA ODOBRITEV DELNE NADOMESTITVE STANARINE

Zahtevek za delno nadomestitev stanarine morajo oddati prosilci:

— delavci v OZD,

— drugi delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti.

Imetnik stanovanjske pravice, ki meni, da je upravičen do delne nadomestitve stanarine, svojo zahtevo vpiše in izpolni obrazec SPN-1, »Vloga za uveljavitev socialnovarstvenih pravic«, ki je na prodaj v Državni založbi Slovenije.

Izpolnjeni obrazec SPN-1 morajo delovni ljudje in občani do 28. februarja vložiti strokovni službi Centra za socialno delo na Jesenicah, Titova 65.

VEČER VRHUNSKEGA PETJA

V organizaciji gledališča Tone Čufar Jesenice, ki že nekaj časa poleg svoje osnovne dejavnosti organizira tudi gostovanja raznih glasbenih skupin, je bil v sredo, 5. februarja, ob 19.30 v dvorani gledališča na Jesenicah koncert Slovenskega okteta.

Gostovanje Slovenskega okteta na Jesenicah je razveselilo vse ljubitelje zborovskega petja, saj so imeli priložnost slišati ansambel zadnjikrat poslušati že 21. maja. 1983 na nepozabnem koncertu v župnijski cerkvi na Jesenicah.

O uspehih Slovenskega okteta na gostovanjih na tujem in doma smo v preteklih dveh letih in osmih mesecih slišali in brali. Dober odziv jeseniških ljubiteljev ter zvrsti glasbe je potrdil, da ta reprezentativni pevski ansambel uživa veliko popularnost tudi na Jesenicah. Mojstri petja so nadvse posrečeno izbrali program za različne poslušalce koncerta; od mladih do najstarejših, od ljubiteljev do poznavalcev ter do domačih pevcev in glasbenikov, ki so kljub visoki vstopnini napolnili dvorano jeseniškega gledališča do zadnjega sedeža. Nekateri so poslušali koncert tudi stoje.

Program koncerta so razdelili na dva dela. Zapeli so slovenske umetne in ljudske pesmi. Primerno dnevom, v katerih slovenski narod praznuje svoj kulturni praznik, 8. februar, so za uvod koncertnega programa zapeli Prešernovo Zdravljico, ki jo je uglasbil S. Premrl. Našo slovensko umetno pesem pa so predstavljali: A. Hajdrih — Luna sije, V. Mirk — Na trgu, J. Aljaž — Triglav moj dom, F. Gerbič — Rožmarin (bala-da), K. Masek — Mlatiči, Z. Prelovec — Nageljni rdeči, J. Ipavec — Imel sem ljube dve, M. Gabrijelčič — Smešna in J. Jež — Perjatev. V drugem delu pa smo poslušali ljudske pesmi iz bogatega in standardnega programa, s katerimi ta izredna pevka skupina ohranja našo kulturno dediščino in razveseljuje ljubitelje ljudskih pesmi. Navdušili so z naslednjimi pesmimi: L. Kramolc — Ko b jes vedova, F. Marolt — Barčica, M. Tomc — Dve belokranjski, S. Mihelič — Poubič, M. Tomc — teče mi vodica, D. Švara — Moj očka jma, D. Bučar — Pleničke je prala, M. Tomc — Zagorski zvonovi, A. Srebotnjak — Rezijanska in Venturi-Bole: Nocoj pa oh nocoj.

In kaj v sporočilu s koncerta zapisati o mojstrih in virtuozi vokalnega stila, kakršni so možje Slovenskega okteta? Z našo slovensko in jugoslovansko umetno, ljudsko, borbeno in duhovno pesmijo so prepotovali vse kontinente sveta. Za teh »osem slovenskih grl« ni skrivnosti iz nobene umetniške dobe, od predklasične do sodobne glasbene ustvarjalnosti. Njihov repertoar in znanje sta ogromna. Vse, kar jim je bilo po svetu dosegljivo, so posnemali in se naučili. Peli so pred najuglednejšimi državniki in politiki našega. Nastopali so na raznih festivalih, pred množicami delavcev, bili so naši »ambasa-

dorji kulture« v mnogih neuvrščenih in drugih državah. Njihova gostovanja so bila izhodišče za nadaljevanje in utrjevanje kulturnih stikov z mnogimi deželami. S črnimi duhovnimi pesmimi pa so po deželah Afrike dosegali izjemne umetniške uspehe, ki so pri črnopoltnih poznavalcih in ljubiteljih njihovega melosa in besedila izzivali navdušenje in solze radosti, saj so interpretacije Slovenskega okteta predstavljale pravo umetniško vzburjenje in redko umetniško doživetje. Tako in podobno so o njih zapisali kritiki in poznavalci petja v vseh deželah, kjer so nastopali. Tudi Jeseničani smo ob gostovanju Slovenskega okteta doživeli svoja zadovoljstva. Prav pred našim praznikom kulture so nam slovitki pevci prikazali vso moč naše umetne in ljudske pesmi in na Jesenice s pesmijo prinesli veliko kvaliteto osvežitve slovenskega duha.

Oktet je na jeseniškem nastopu vsestransko potrdil že omenjene lastnosti. Ponudil nam je predvsem spored slovenskih pesmi, od začetka do konca napet v izvajanju brez slabih trenutkov. Izbor skladb je pokazal velike pevske zmožnosti okteta, za katerega lahko rečemo, da je v barvi, moči in izraznosti izreden ansambel. Svojo interpretacijo je oktet stopnjeval s sijajnimi in izenačenimi glasovi, razvijal posebno učinkovito dinamiko, ki se ji je pridružila še odlična dikcija. Njihova pesem povziguje in podčrta izraznost. Interpretacije slonijo vedno na razumljivosti vsebine. Jasno vodenje in fraziranje glasbenih fraz v izdelani dinamiki, odlične dihalne tehnike daje v polni zvočnosti ubranih grl odlične izvedbene rezultate, a takšna zlitost, vstopi, ritem in uglednost so redki. Imenitno so se pri tem zvrstili posamezni člani okteta kot solisti in tudi na ta način potrdili, da si je oktet že do popolnosti izoblikoval vse vrste interpretacij. Domala vsi člani so jeseniške ljubitelje petja navduševali z daljšimi ali krajšimi solističnimi nastopi. Čadež je poudarjal lirčnost pevskega izraza, J. Zierfeld je blestel s prodornim tenorjem, P. Ambrož in J. Banič sta pela temperamentno, občuteno, Baritona T. Tozon in P. Bedjanič sta se prilagajala drug drugemu. Basista M. Stefančič in P. Čare sta navduševala s svojimi globokimi temeljnimi glasovi, ki so dajali zvoku okteta očarljivo globino in barvitost.

Oktetov nastop je izzval navdušenje in dolgotrajno odobravanje. Z dodatno pesmijo pa je se njegov nastop preveselil v razmišljanje Jeseničanov: zakaj je na Jesenicah takih in podobnih prireditev — TAKO MALO?

Franjo Ropret

KAJ SE DOGAJA S SLOVENSKIM OKTETOM

Jeseničani smo počastili slovenski kulturni praznik s koncertom Slovenskega okteta v sredo, 5. februarja.

Slovenski oktet ni bil prvič gost v našem mestu in vedno ga je pričakala polna dvorana ljudi. Tudi tokrat. Samo da je tokrat ta kulturni dogodek (ki naj bi bil neke vrste poslastica) kame izvenel drugeče kot drugič. Iz dvorane sem odšla razočarana. Je morda preveč, če človek od Slovenskega okteta pričakuje vrhunsko muziciranje?

Ze program sam mi je porodil nekaj vprašanj. V prvem delu umetne pesmi slovenskih skladateljev, v drugem delu ljudske. Tako se ponavadi odločajo vsi pevski sestavi. Toda spored prvega dela me je močno začudil. Ker nismo dobili koncertnih listov, ne morem navajati avtorjev, niti naslovov, toda splošna podoba je bila: vse skladbe vsebinsko in oblikovno podobne, vse že neštetokrat prepete (in to mnogo bolje), med njimi nobene izvajalsko zahtevnejše, kar bi od takega sestava, kot je Slovenski oktet, pričakovali.

In ravno, ko se mi je zazdelo, da so morda izbrali tak program zato, ker na kulturni dan slavimo našega največjega pesnika, ki je živel in delal v dobi romantike, so v programu naenkrat preskočili nekaj desetletij ustvarjanja (in s tem kar nekaj kvalitativnih in zanimivih skladateljev) in nas prestavili v realnost s skladbo sodobnega skladatelja Jakoba Ježa, ki je edina vnesla svežino v program.

Pa še nekaj besed o izvajanju. Brez dvoma, še vedno lepo petje, toda pred leti smo bili od Slovenskega okteta vajeni še vse kaj drugega. Ob izvajanju posameznih del so nam sli mrvljinci po telesu, tudi solze so nam stopile v oči. Včasih!

Človek razume, da noben izvajalec ne zmora na vseh nastopih vrhunsko muzicirati, da je pevec lahko tudi bo-

lan, prehlajen, itd. Toda Slovenski oktet si vsekakor ne bi smel privoščiti, da jim tenorist ves čas izstopa (včasih pa tudi posamezni drugi glasovi). Ne bi si smeli privoščiti, da se pevci »zapeljejo« v ton, saj se že leta vsi dobri zborovodje trudijo odpraviti to razvado. Tudi izgovorjava pri pesmi Mlatiči je bila malomarna.

Nisem se mogla znebiti vtisa, da pevci že precej časa niso bili skupaj in jim je ta nastop bil neke vrste vaja. MORDA pa so podcenjevali občinstvo? To jim je resda hvaležno ploskalo, toda v dvorani smo bili tudi ljudje, ki se z zborovsko glasbo aktivno ukvarjamo. Morda pa je naš leta in leta oboževani Slovenski oktet v krizi, kar je sicer življenjsko in naravno? Če je, potem si vsi želimo, da bi krizo prebrodil. (Kaže, da zamenjava zasedbe ni dosti pomagala, če ni stvari samo še poslabšala). Kakorkoli že, še vedno nam ostajajo plošče »starega« Slovenskega okteta in na njih biseri naše in svetovne zborovske literature v vrhunski izvedbi.

Morda vsega tega ne bi napisala, če me ne bi vznemirjalo vprašanje, ki ga bom zastavila tu, na koncu.

Kje so vsi ti ljudje, ki so bili ta večer na koncertu, takrat, kadar nastopa kak jeseniški pevski sestav, bodisi odrasli ali šolski? Seveda, ti naši sestavi nimajo tako zvanečih imen, toda upam si trditi, da smo v njihovi izvedbi slišali že marsikatero pesem, pevsko in muzikalno bolj dovršeno, kot je bila večina pesmi, ki smo jih slišali v sredo zvečer. In že zato, ker so NAŠI, bi jim morali v večjem številu prisluhniti in s tem dokazati, da smo ljubitelji vsega lepega petja in ne le snobovski ljubitelji velikih in zvanečih imen!

Stanka Mencinger

OKAMENELEMU ŽIVLJENJU V JESENIŠKEM PROSTORU NI PARA V EVROPI

Kako malo ali površno vemo o naši zgodovini, kulturni in naravni dediščini spoznavamo šele v zadnjem obdobju. To smo spoznali tudi v Kosovi graščini na Jesenicah na razstavi: Okamenelo življenje v jeseniškem prostoru, ki so jo odprli s krajšim koncertom godalnega kvarteta Bedič-Mesec zadnji dan januarja. V to nas je prepričal tudi slovenski znanstvenik dr. prof. Anton Ramovš, ki ima nedvomno tudi največ zaslug za četrtletno sistematično raziskavo našega prostora in znanstveno obdelavo najdb, s svojim prispevkom ob otvoritvi razstave, v katerem je takole razmišljal:

»V začetku šestdesetih let smo na pobudo takratnega vodje tehniškega muzeja jeseniške železarne Miloša Magoliča začeli sistematično raziskovati Karavanke med tromejo in prevalom vzhodno od Begunjske. Po večletni preiskitvi pa nato leta 1978 še severne Julijske Alpe. (O tem je dr. Ramovš napisal daljši strokovni sestavek v petem jeseniškem zborniku Jeklo in ljudje, ki je izšel lanskega leta. Pripis uredništva.) Geološko smo škartirali vse omenjeno ozemlje Karavank. S pomočjo fosilov smo napravili podrobno stratigrafsko razčlenitev plasti starega, srednjega in novega zemeljskega veka, odkrili veliko novih najdišč okamin in zbrali precej fosilov najrazličnejših skupin, ki smo jih obdelali razni strokovnjaki.

Jeseniški prostor je bogato obdaren z okaminami in upravičeno smemo reči, da bolj kot katerikoli drugi prostor v Sloveniji in Jugoslaviji. Karbonske in permijske plasti odlikujejo predvsem zanimivi trilobiti, glavonožci, zelo številni rameonožci, školjke, morske lilije, ki deloma predstavljajo posebnost v evropskem ali celo svetovnem merilu. V triasnih plasteh severnih Julijcev pa najbolj privlačni množica koral in morskih gob, ki so vgrajene v apnenčeve gmote čudovite Martuljkove skupine, Razorja, Prisojnika in mnogih drugih vrhov. Prav tako zanimivi so glavonožci, školjke, polži, različne luknjičarke in apnenčeve alge, velika riba birgeria, spet marsikatero posebnost, ki niso znane še nikjer drugje.

Zato je lahko razumljivo, da je že v prvem letu sistematičnih raziskav dozorel tudi sklep o sistematičnem nabiranju okamin za bodočo muzejsko zbirko, ki bo obenem tudi dokumentacijski material sproti nastajajočih znanstvenih del. Ta zbirka je bila tudi vseskozi sen pokojnega Miloša Magoliča. V zahvalo za njegova prizadevanja in v trajen spomin nosijo tri nove vrste školjk njegovo ime: Nemozon magolici, Paradoxipecten magolici in Annuliconcha magolici.

Naša raziskovanja, odkritja in strokovne razprave s fotografijami fosilov so spodbudili Jožeta Bediča, jeseniškega domačina, da se je ob rednem delu ves posvetil nabiranju okamenega življenja. Ni pa le zbiral na že znanih naših najdiščih, z veliko vnetostjo se je lotil iskanja vedno novih najdišč. Velika vnema in srečna roka sta mu pomagali, da je odkrival nova in nova najdišča pomembnih okamin po jeseniškem prostoru Karavank. Z novimi najdbami je zelo obogatil število prej pri nas še neznanih rodov in vrst in celo kopico v svetu novih vrst, ki so sedaj privikrat v svetovni literaturi opisane prav pri nas in deloma nosijo imena naše dežele (slovenicus, slovenica), imena naših krajev, tudi Jesenic in Javornika (jesenicensis, jeseniciana, javornikensis), naše Save (savenensis) in naših zaslužnih raziskovalcev in zbirateljev. Predvsem Bedičeva zasluga pa je, da ima tehniški muzej jeseniške železarne tako odlično paleontološko zbirko, kajti prav on je leta in leta večino prostih dni zbiral na posameznih najdiščih, medtem ko drugi raziskovalci za samo nabiranje nismo imeli kaj prida časa na razpolago. V zahvalo nosi njegovo ime privikrat pri nas v Karavankah opisana nova trilobitna vrsta Paladin (Cascia) bedici in novi školjčini vrsti Antonella bedici in Acanthopecten bedici.

Z našimi skupnimi prizadevanji je tako nastala in se bo še dopolnjevala edinstvena zbirka okamenega življenja, dragocene znanstvene in velike materialne vrednosti. Velika večina fosilov je znanstveno obdelana in razprave o njih tudi že objavljene. Tako so okamine jeseniškega prostora v publikacijah, objavljenih v domačih in uglednih evropskih revijah, prodrle v znanstveni svet. Z gotovostjo lahko trdim, da ga ni prostora v Sloveniji in tudi ne v Jugoslaviji, skoraj gotovo tudi ne v Evropi, velikega kot je jeseniški, ki bi imel s tolikimi znanstvenimi razpravami in poljudnimi prispevki obdelan tolikšen in tako raznovrsten okameneli rastlinski in živalski svet. Obdelovali so ga tudi moji sodelavci in kolegi, univerzitetni profesorji in znanstveniki iz Ljublane, Zagreba, Beograda, Gradca, Erlangena, Tübingena, Marburga, Stuttgarta, Sheffielda in Moskve. Tudi njim gre prirčna za-

hvala, da ta bogati fosilni material ni bil le nabran, marveč tudi znanstveno obdelan.

Delček zbranega okamenega življenja v tehniškem muzeju jeseniške železarne in precej objavljenih del o njem predstavlja priložnostna razstava v Kosovi graščini. Le-ta naj obiskovalcu pokaže drobec zbrane naravne dediščine in mu skupaj z nazornimi risbami in fotografijami ter publikacijami odkrije čudoviti okameneli svet jeseniškega prostora.

Nabiranje in raziskovanje okamin je slo v prejšnjih stoletjih v veliki meri v štric z rudarskimi raziskavami in rudarjenjem in delom v kamnolomih. Spomnim se tistih nekaj primerkov prakice, najdenih v zgornjejurških kamnolomih v Solnhofu in pri Eichstättu, ali čudovito ohranjenih zavrov in več kot 20 metrov dolgih morskih lilij v holmadsenskem kamnolomu pri Stuttgartu. V starodavnem bakrovem rudniku v Mannsfeldu so v bakrenih skrilavcih izredno ohranjena pooglenela ribja okostja in še vse polno je takšnih primerov. Tudi v jeseniškem prostoru so začetki zbiranja in opisovanja okamin v zvezi z rudarjenjem v Savskih jamah in Lapenah, kjer so našli koral, rameonožce, školjke, morske lilije in praprotince. S pomočjo okamin so geologi ugotavljali starost rudnih plasti in po teh spoznanjih iskali nova rudna najdišča. Zato je prav, da kaže pričujoča razstava tudi drobec rudarske dejavnosti na tem koncu Slovenije, o čemer predvsem mladi ne vedo kaj prida, je pa tudi to del jeseniške zgodovine, kulturne in naravne dediščine.

Nekaj najdišč fosilov na jeseniškem prostoru je zajetih tudi v slovensko geološko transverzalo, ki kot prva geološka transverzala že dobiva evropski pomen. Naloga Jeseničanov in nas vseh pa je, da ohranjamo to naravno dediščino.

Prijetno dolžnost imam, da se to plo zahvalim tehniškemu muzeju jeseniške železarne, prireditelju te razstave, njegovemu vodji Tonetu Konoblu, ki zavzeto nadaljuje prizadevanja svojega predhodnika za razvijanje in zbiranje okamenega življenja v jeseniškem prostoru. Zahvalim vsem sodelavcem muzeja za tako vzorno pripravljenost in tehnično opremljeno razstavo. Posebno zahvala pa izrekam Jožetu Bediču, nadvse vestnemu in požrtvovalnemu zbiratelju, preparatorju in organizatorju, ki je v glavnem zbral in uredil

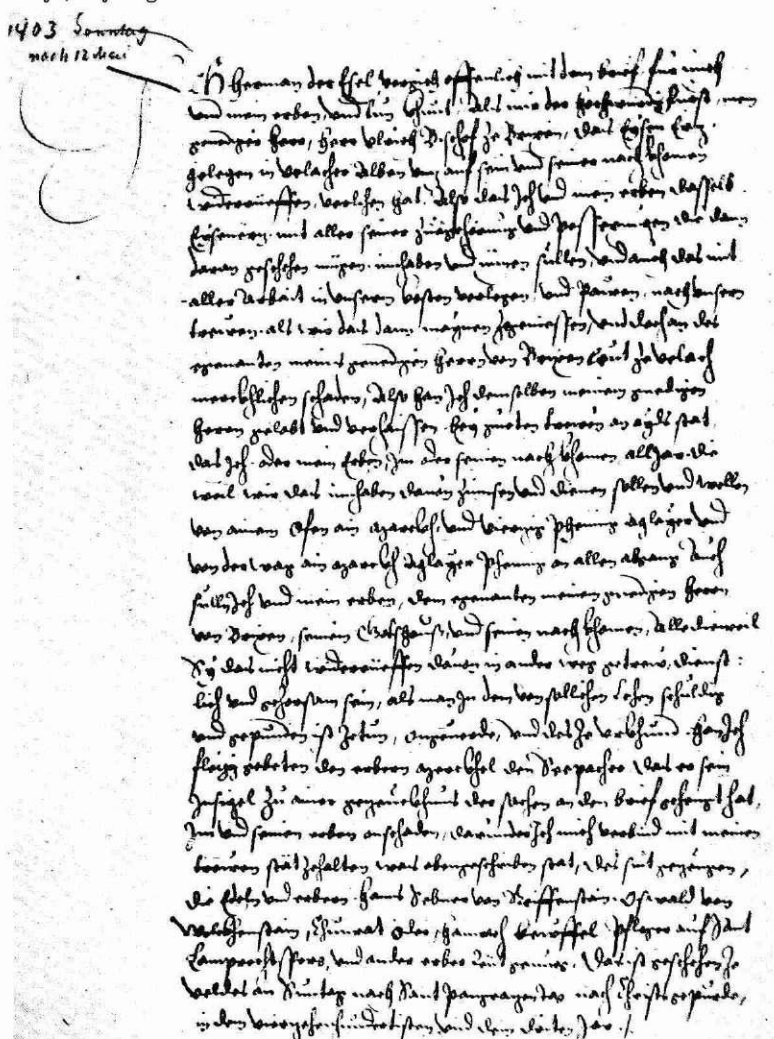
razstavo v Kosovi graščini. Hvala tudi Kulturni skupnosti Jesenice, ki že dolgo vrsto let finančno in moralno podpira naša skupna prizadevanja in ki je razstavo tudi omogočila.

Z gorečo željo, da bi obiskovalci uživali ob spoznavanju okamenega življenja tega majhnega koščka slovenske zemlje, ki mu ni para v Evropi, in se zanj navdušili, odpiram to priložnostno razstavo. Ob tem pa sem tudi prepričan, da bo v letošnjem letu odprta tudi še stalna razstava v prenovljenih prostorih tehniškega muzeja Železarne Jesenice.

Za dr. Ramovšem je o nastajanju zbranega okamenega življenja v tehniškem muzeju Železarne spregovoril tudi Jože Bedič, katerega zasluga je, da ima muzej tako odlično paleontološko zbirko. Prva njegova zanimanja za naravno dediščino segajo že v gimnazijska leta, kjer ga je za to navdušil njegov profesor. Z bolj ali manj slučajnega nabiranja okamenega življenja je vedno bolj prehajal na organizirano, sistematično nabiranje in odkrivanje novih najdišč. Bogato zbirko okamin, ki je bila njegova last, je pred leti, skoraj za simboličen denar, odkupila Kulturna skupnost Jesenice in jo izročila v varstvo tehniškemu muzeju, kjer že nekaj let čaka, da bo v posebnem prostoru urejena kot stalna razstava. Obžaloval je, da tega na Jesenicah še ne znamo dovolj ceniti, čeprav ima zbirka evropski pomen in so najdbe z našega območja prodrle v evropski in svetovni znanstveni svet.

Razstava v Kosovi graščini na Jesenicah o okamenem življenju na našem prostoru, ki je resnično vzorno urejena, bo morda le odkrila spoznanje, kakšno bogastvo hranimo v občini, ki je bilo doslej zaprti med štiri stene. Spoznanje, da je skrajni čas, da v tehniškem muzeju Železarne dokončno uredijo prostore za to enkratno paleontološko zbirko. Seveda pa bo le-ta še vedno dostopna le organiziranim skupinam in ne široki javnosti, dokler jeseniška železarna ne bo uresničila svoje, že pred leti dane obljube, da bo uredila dostop do tehniškega muzeja za široko javnost. Kasarna na Stari Savi, ki je bila »ovira«, da se ni mogel urediti poseben dostop do muzeja, je že nekaj let nenasejana in »ovire« ni več. Tudi interes Železarne bi moral biti, da se ta kulturno — vzgojni in informativno-propagandni objekt odpre za javnost. To bo tudi nedvomno lepa pridobitev za turistično ponudbo, ne samo jeseniške občine, temveč tudi za širše turistično območje.

Razstava Okamenelo življenje v jeseniškem prostoru v Kosovi graščini je odprta vsak dan, razen ob sobotah popoldan, nedeljah in ponedeljkih, od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Slika z razstave »Okamenelo življenje v jeseniškem prostoru« v Kosovi graščini: darilna listina, s katero je briksenski škof Ulrich, lastnik blejskega gospodstva, leta 1403 dovolil Hermannu Esselu z Javornika kopati železovo rudno »na planini Belščica« (foto arhiv Tehniški muzej Železarne Jesenice)

JULIJAN O

Preden je Jasna odšla na izpite, je Julijan za to osebo uporabljal kriptonim: Stalinova hči.

Za vtis, ki ga ustvarja Svetlanina zunanost, je značilen obris glave: spominja na fotografije mlade Jacqueline Kennedy-Onassis. Le da deluje Kennedyjevka za Julijanov občutek rahlo kičasto. Pri Svetlani ni tistih Jacquelininih rahlih smehljajčkov, niti sledov, ki jih taki smehljajčki puščajo za sabo.

Dejstvo pa je, da so ličnice pri obeh enako izrazite, pogled enako rjav, obrvi na podoben način — zelo trdno — zarisane.

Svetlana je suha kot trlica. V letih 1977—1978 še vedno hujsa, ne da bi se ji bilo treba ubadati z dieto. Oblači se izvirno, čeprav ima bolj malo pod palcem. Lahko se oblači tudi kot moški (na primer kot Charles Chaplin), in vendar ni podobna fantu. Nima še četrto stoletja za sabo: od sošolke Jasne Jelovšek je slabo leto starejša zaradi nekakšnega pavziranja. Po lastnih izjavah ima že kar precej sivih las.

Potreben bi bil natančen opis njene toalete. Kako v vsaki obleki drugače (in vendar v osnovi enako) učinkujejo njeni shušani jožki, koščenata ramena. Ne da bi pri tem zbuja la pokroviteljska ali *smilečna* čustva! Prej nekakšen podtalen strah, kakor ob srečanju s sestrado volkuljo, vendar ta primerjava ni posebno posrečena. Gre za volkuljo, ki bi se ti nemara pustila prijeti. Julijan ima občutek, da bi ga ta ali drugi del njenega telesa ob dotiku presenetil z nepričakovano čvrstino in voljnostjo. Ve, da to take izkušnje nikoli ne bo prišlo. Tudi če bi se je kdaj zares dotaknil, mu vznemirljivost ne bi dopustila, da bi mogel trezno presojati.

Rada poudarja svoj proletarski izvor, ne sicer čisto naravnost, pač pa z načinom izražanja (s šiharskimi rekli), z držo, z gibi. In seveda z odklonilnimi sodbami o vsem gospodskem in zatiralskem. Vendar si s tem ne ustvarja koristi (kar pa bi do neke mere držalo za brata, ki ima podoban slog).

Brat strojni tehnik (pravzaprav: brat otopilec) ji je v vsem podoben, nima pa temnih oči. Svetlana nima volčjega pogleda kot on.

Študira politologijo in bi utegnila kdaj imeti težave zaradi ultra levih nazorov. In vendar jim nima (takih težav). Zna biti v danem trenutku popustljiva ali celo poniglava? To si nekedo, ki ima z njo stike na taki ravni kot Julijan, težko predstavlja. Zdi se, da ni zmožna popustiti niti za las, če bi ji kdo dokazal, da njeno mišljenje ni koherentno. Ne zanese se do konca na logiko, zanese pa se na svoj nezmotljivi razredni instinkt.

NEUPORABLJENA SKICA: Julijan je opazil, da je Jelovškova žena med večerjo ves čas zmajevala z glavo, ko da nekemu (ali nečemu) odkimava. Ta gib je ocenil kot gib začudenja: gospa po njegovem preprosto ni mogla verjeti, da ima lahko krompirček tako popoln okus.

POPRAVEK: potem, ko je zapisal oziroma prepisal »neuporabljeno skico«, se je Julijan domislil nečesa drugega. Tovariš Jelovšek mu je nekoč govoril o Špelinem odkimavanju, Jelovšek je prepričan, da je v njegovi ženi stalno prisotna potreba po zanikanju, po odklanjanju vsega, kar se postavlja prednjo. To bi seveda povsem ovrglo prejšnjo podmeno. Ne glede na to pa je Julijan slej ko prej prepričan, da je Špela v bistvu pristna epikurejka.

STRAH, da pri opisu večerje nekaj ne klapa: Julijan začne dvomiti o vsem, kar je zadnje čase zapisal, posebno pa o poglavju, v katerem opisuje svoj obisk pri Jelovškovi. Čez dan je nekaj časa spal, ko se je dokončno zbudil, je moral dolgo časa misliti na bronaste pse pred Tivoljskim gradom, na tiste brez jezikov. In na legendo, že tisočkrat prežvečeno in vendar neznansko, o tem, da je kihar, ko se je zavedel, kako ga je polomil s tistimi psi, napravil samomor. Mogoče vse to sploh ni res, mogoče si je kihar zamislil pse, ki pač ne molijo jezikov, ker jim preprosto ni vroče? In je legenda nastala tako, da je neznan šaljivec, ki se je hotel postaviti pred pijano družico s svojo domiselnostjo, bleknil nekaj takega: pogled, poglej, ti psi pa nimajo jezikov, čeprav bi jim morali viseti ven! Ta kihar pa ga je pošteno posral, če bi bil jaz na njegovem me-

stu, bi se pri priči obesil! — In tako naj bi nastala legenda o kiharjevem samomoru. Julijan, ki je o tem premišljeval v raznih obdobjih življenja, je zgodbo tako rekoč nehoti začel obravnavati kot resnično. In vedno ga je na čuden način prevzela. Je mar usoda tega kiharja njegova lastna usoda — usoda nekoga, ki bo izdelal »pse brez jezikov?«? Nikoli se ni potrudil, da bi se kje podučil, kako je bilo v resnici s pasjimi kipi, z jeziki in s človekom, ki je pozabil nanje. Zanimivo, nikoli se mu ni zdelo pretirano, da se je kihar zaradi takega spodrsrljaja odločil za beg v Hades. To se je skrivalo v zgodbi kot taki, zgodbo je treba vzeti v zakup skupaj z duhom te zgodbe, ta pa veleva, da se ljudje zavoljo takih pomot ubijajo!

VSEM TEM ZAGATAM bi se bil Julijan prav lepo lahko izognil, če bi se končno znal odreči zahtevi, da mora roman odsevati resničnost. Če je ne odseva — komu potem mar jeziki, ki jih ni? Julijanu pa se zdi, da bi hkrati z zahtevo po prikazovanju resničnosti vrgel čez krov »vse«. Vse: to pomeni predvsem vsako veselje do pisanja.

KAJ se je zgodilo pri Jelovških takega, da je pozabil opisati? Gotovo drži, da se ni dovolj posvetil Špelinemu obnašanju. Kar naprej je jemala v roke kak predmet, ki naj bi pričal o prisotnosti-odpustnosti njenih treh hčera: to je kupila, prinesla, dobila prva, druga ali tretja, kakor v pravljici. Tri hčere, ki jih ni tu, gospa Jelovšek pa kar naprej išče dokaze, da so prej bile: da so zares bile! Potem se proti koncu večera v resnici prikaže najmlajša, Jasna, edina, ki še stanuje na tej hišni številki. Jese ni gre tudi ona v Ljubljano na univerzo. Verjetno jo bo Julijan kdaj srečal v Ljubljani pred glavno pošto? To bi bila lahko Špela na ves glas izrečena pripomba, pa ni: to je Julijanova skrita misel, takoj se mu razbohoti v sanjarijo: da se bosta že kako zapletla, eden od njiju bo pritegnil drugega v razreševanje lastnih težav. Kako nenavadno prijateljstvo bi bilo to — pri tej razliki v letih! Ni mogoče ugotoviti, kdaj se je Julijan predal tem sanjarijam: na večerji, pred Jasninim prihodom ali kasneje, ko se je vse skupaj začelo spremenjati v romansko snov. Kakšno vlogo naj bi imelo to kratkotrajno sanjarjenje v zgodbi, kjer se junak teoretično približuje več ženskim bitjem? Jelovškova Jasna naj bi bila nekakšen protistrup. Z njo naj bi dokazoval samemu sebi, da je nagnjenje do Svetlane muha enodnevnica. Če je tu še Jelovškova Jasna — in še katera podobna punca — potem je tudi Svetlana samo ena izmed mnogih, s katerimi je pač prijetno poklepetati.

TUDI po daljšem razglabljanju se Julijan ni mogel znebiti občutka, da mu je nekaj z obiska pri Jelovških preprosto ušlo, se umaknilo v »podzemlje«. Zakaj opis večerje pri Jelovških učinkuje nekam votlo?

S tem vprašanjem se je še in še ubadal. Lahko bi bil preprosto črtal to poglavje. Med »materialom« za roman najdemo tudi listek s tem seznamom (ki se očitno nanaša na možne primanjkljaje v poglavju o večerji):

1. Premalo je povedanega o Špeli. Kako je bila oblečena? Kako je na Julijana učinkovalo njeno domnevno epikurejstvo? Asociacije med gastronomskimi in erotičnimi nasladami. Se je morda Julijan že med večerjo spraševal, ali Špela tudi v postelji (med resničnim vdajanjem Jelovšku ali med fantomsko združitvijo z Julijanom?) zmajuje z glavo, ker prav tako ne more verjeti, da je mogoče tako silovit užitek?

2. Se je Julijan nemara počutil lagodno, ko se je spomnil na svoje pravkaršnje »umazane misli«?

3. Take smešne podrobnosti kot je na primer televizor. Opis družinskega bivališča v tem desetletju učinkuje nerresnično, če ni omenjena skatla, ki proizvaja moč »ikasto svetlobo«. Televizor je bil med obiskom ves čas ugasnjen, Julijan, ki lahko gleda več programov v hotelu, v sobici zadaj za recepcijo, na majhnem prenosnem televizorju, se zato ni pritoževal. Pač pa se je Špeli zdelo potrebno omeniti, da »ne ona ne Alfonz sploh ne opazita, da televizor ne dela: že več tednov je pokvarjen, pa tega nikomur ni mar«.

4. Okoliščina, ki ima poseben pomen: Jelovski so v vsakem oziru preveč podobni Julijanu. To je slabo (za roman). Julijan se je našel z njimi na isti ravni. Bilo je, kakor bi se

srečal s samim seboj, pa ne s svojim skritim, pač pa s svojim vsakdanjim jazom. Taka srečanja rada izpadejo kot nerresnična, zabrisana in meglena, ničesar ni, kar bi ustvarjalo ostre robove. Julijanove »umazane misli« niso nič takega, ne morejo popraviti splošnega medlega vtisa. Prvič so zamolčane, drugič pa se razumejo same po sebi: take misli izloča vsakdo, prav tako kot vsakdo izloča odvečne snovi; te zadeve zbuja pohujšanje le takrat, če kdo ob neprimernem trenutku kaže nanje.

Torej: opisovati je treba bolj boleče in neprijetne momente, uprizarjati je treba srečanja med ljudmi, ki so si tako različni, da boleče učinkujejo drug na drugega, ko pride do stiska. — Podobno misel je izrazil tudi tovariš Jelovšek, ko se je na samem pogovoru z Julijanom — še isti večer. Opisati je torej treba ta pogovor.

JULIJAN je opazil, da ima Jelovšek barometer, ki je naravnost tako, da kaže deset milibarov več: to mu »daje moralno«.

V resnici ga je na to opozoril tovariš Jelovšek sam.

POGOVOR s tov. Jelovškom na samem: pri Jelovških ni bilo prilžnosti za kaj takega, Jelovšek, ki še zmerom kadi, je rekel, da ga bo spremlil do bifeja pri avtobusni postaji: tam si bo kupil *astorce*. Ko sta bila tam, v bifeju, se je samo po sebi razumelo, da bosta še nekaj popila: Julijan, ki bo to noč prost, vinjak nula-tri, tovariš Jelovšek pa dva deci belega.

Vsebina pogovora: nove informacije o Svetlani, o deklici Svetlani, ki se bo te dni poročila. Julijan je brez nadaljnega pripravljen verjeti tej novici. Jelovšek pa je poročal na način, ki sicer pri njem ni v navadi: govoril je, ko da se norčuje (iz Julijana?) — ko da ga malo *kibica*. Razen tega pa: poslušaj zdaj tole: ženim naj bi bil doma iz Maroka, velik nasprotnik kralja Hasana II. No, to se sliši nekam operetno, tega prav zares ni mogoče povedati tako, da poslušalec ne bi mislil, da ga *kibicaš*. Če gledamo na zadevo s te plati, je zgodba najbrž resnična; Jelovšek se je mugal in spakoval zato, ker take zgodbe ni mogoče čisto normalno povedati.

V Julijanove navade ne sodi, da bi pokazal, če misli, da ga sogovornik vleče. Nekdo te vleče in ti to veš; puščaš ga v dobri veri, da mu verjameš na besedo; torej si ti tisti, ki je nekega potegnili; biti tisti, ki ni potegnjen, biti tisti, ki vleče drugega: tega ni zametavati, če se taka prilžnost ponudi. V resnici pa se nikoli ne ve. Pogosto se primeri, da ti nekdo pripoveduje izmišljotino, ki se kasneje izkaže za skupek golih dejstev.

Vsekakor: če se izkaže, da so informacije o Svetlani-nevestici resnične, se tu odpira novo področje za Julijanov roman: področje, zaznamovano z bolečimi srečanji, s srečanji med ljudmi, ki so si med seboj fundamentalno različni. In ki se bojijo drug drugega, čeprav skrivajo strah; za strahom pa tiči nekakšno sovraštvo.

Barva kože je tu lahko usodna ali pa tudi ne. V tem primeru — če greš za drugo barvo kože — čuti Jelovšek nepremagljivo potrebo, da bi se o tem pogovoril z Julijanom, — s kom drugim, če ne z njim? O takih rečeh navadno molčimo, tu pa sta dva, ki sta nemara na istem. Kakor da sta Julijan O. in Jelovšek belca z ameriškega Juga, belca, ki sta pravkar zvedela, da se je moški, in to obarvani (colured) spravil na belo deklo iz njunega predmestja.

Nadaljevanje sledi

Aleševo zajetje jo je zadelo huje, kot si je mislila, da jo more kaj prizadeti. Njene noge so postajale svinčeno težke in ledene. Če bi v prihodnjem trenutku prišli ponjo gestapovci, jih ne bi mogla več naglo premakniti. Slabost v njej se je nevarno stopnjevala. Tudi če bi tekla, ne bi prišla daleč. A tega zdaj ne bi zmogla. Krotila je solze, si grizla ustnice in šepetala:

— Aleš, Aleš, kaj se je zgodilo?

Z Aleševim zajetjem se je v njej zlomilo nekaj, kar jo je prej poživilo in ji vse upornike približevalo, da se je čutila del njih.

Ne, zdaj prav zaradi vsega ne sme pobegniti. Storit mora vse, da bi ga rešili. Če je to sploh mogoče. Toda kako začeti?

Zdaj je prvič po boleči novici spet treznejše pomislila na veliko nagrado, ki jo je bilo mogoče zaslužiti z Alešem!

Le kdo je pograbil ta umazani denar? Golob je bil sicer čudak, toda za njegovo lakomnost ni bilo nikoli slišati. In tudi, saj so ga zaprli. Zakaj pa je potem Filip malo manj kot s prstom kazal nanj? Aleš je Filipu zaupal dosti manj kakor Golobu. H komu naj se zdaj obrne po pomoč? Notranji glas ji je veleval in jo priganjal, naj stori edino, kar je v takih okoliščinah mogoče! Naj se vendar zbere, pograbi nahrbtnik in zbeži. Če je še čas!

Vendar so jo gozdovi in partizani brez Aleša nenadoma odbijali in se ji oddaljevali. Brez Aleša je vse prazno! Mora najti rešitev zanj! Saj doslej vendar niso ustrelili vsakega partizana, posebno, če se je kak vpliven človek zavzel zanj. Morda bi se uredilo vsaj tako, da bi ga poslali v kako taborišče. Samo, da ne bi bil ustreljen, da bi ostal živ! Potem tudi beg ni nemogoč. Aleš bi se že znašel!

Misel nanj je bila tako živa, da je vse drugo zbledelo. Marsikaj je vedela in slišala od Aleša, vendar se ob njegovi izgubi ni mogla ogniti poglavitnemu vprašanju o življenju in osebni sreči, ki je brez njega ni poznala.

Ni res, da ne bi zalegle prošnje, denar, saj se tudi Nemci dajo kupiti. To je že slišala. Če se je posrečilo komu drugemu, mora poskusiti tudi ona. Aleš bi ji zameril, če ne bi poskusila vsega, ko vendar nima nikogar drugega!

Zdaj je nahrbtnik potisnila globlje v luknjo za posteljo in se odločila. Čutila je, kaj mora storiti in kje bo začela naprej. S Filipom mora govoriti. Morda ima prav, da se drži kar v novi hiši, a danes bi raje videla, če bi bil tu!

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

53

povest

Čeravno je šla za vasjo, da ne bi bila ljudem preveč na oči, je čutila, da je med hišami vse nekam napeto. Nobenega glasu od nikoder. Hodila je hitro, ne da bi se obračala, če ji kdo sledi. Filipa ni našla. Da niso zaprli tudi njega? Čudno ne bi bilo, čeprav se zna paziti!

Domov se je vrnila bolj zbegana, kakor je bila odšla. In pri tem ni niti razmišljala, da je zdaj zanj še bolj nevarno kakor prej in da bi bilo nujno potrebno skriti se kam drugam. Če so odgnali tudi Filipa, potem nima kaj čakati!

Telo ji je spet hromelo. Zamišljeno je zaklenila za seboj in potem sedla na posteljo. Utrujeno je tehtala različne besede in mnenja, ki sta ji jih v zadnjih tednih povedala Aleš in Filip drug o drugem ter o preostalih.

Le kaj je moglo biti takega, da jo je Aleš svaril pred bratom, ta pa pred Golobom? Saj so vendar vsi toliko tvegali! Zdaj je poglavitno, da Aleš ostane živ. Zato je iskala Filipa.

Pogled ji je splaval skozi okno in prestregel nekaj premikajočega. Skočila je k oknu. Da ne gredo ponjo! Počakala je še malo in pomislila, da bi se skrila na podstrešje, od tam pa bi se pri lini lahko umaknila na položni del strehe, ki je bil skrit pred pogledi.

— Saj to je vendar Filip! je vzkliknila na glas, ko je spoznala bratovo postavbo, ki se je zibala proti hiši.

Ko je vstopal, ga je čakala vrh stopnic pri vratih.

— Še pravkar sem mislila, da so odgnali tudi tebe? ga je ogovorila neučakano.

— Zakaj pa? Vseh vendar ne bodo. Ne bodi tako nemirna, ji je prigovarjal Filip.

— Ne govori, kot da se ni nič zgodilo. Kje pa si bil, ko sem te iskala?

— Iskala? Kdaj, čemu? se je zresnil Filip, ne da bi ji odgovoril.

— Ni tega uro, ko sem bila pri tebi?

— Zato si mislila, da so tudi mene?

Njegov pogled je bil zdaj nasmejan in zadovoljen, če že ne prebrisani.

— Da. Kje si bil?

— Zjutraj sem se bil umaknil in obvestil nekaj ljudi o nevarnosti. Ko pa je najhuše minilo, sem se vrnil!

Filipu ni ušlo, da so Martinine oči objokane. Zato je razumevajoče dodal:

— Že veš za vse?

Martina je samo prikimala in izvlekla robček, kajti ob oživljanju spomina na Aleševo aretacijo so jo premagale solze.

Filip je iz obzirnosti nekoliko počakal, zakaj zdela se mu je preveč zbegana. Vedel je tudi, da je ostala doma samo zaradi Wernerjevih načrtov. Potem je vprašal:

— Tudi za naju ni dosti časa. Kaj namerjaš zdaj?

Medtem je neprenehoma ugibal, kako so nanjo delovali zadnji dogodki. Se bo odločila za hosto? Če bi se, bi najbrž že izginila, ali kani kaj drugega? Zato je prišel. To jutro je bilo zanj zelo naporno, kajti medtem je v celoti zaigral pred Alešem do smrti izmučenega zapornika. V teh nekaj urah je imel veliko opraviti.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Prve letošnje seje, 37. v tem mandatu, vseh treh zborov skupščine občine Radovljica so bile 5. februarja. Delegati na vseh treh zborih so z več dopolnili in pripombami sprejeli resolucijo o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1986. Sprejeli pa so tudi spremembe in dopolnila statuta občine Radovljica in poslovnika občinske skupščine. Seznanili so se z analizo sedanje organizacije upravnih organov in z osnutkom odloka o novi organizaciji in delovnem področju upravnih organov in strokovnih služb občine Radovljica ter z osnutkom odloka o razveljavitvi odloka o izvršnem svetu občinske skupščine Radovljica. Vsi trije zbori so opravili več kadrovskih razrešitev in novih imenovanj.

● Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta potem na ločenih sejah sprejela odlok o določitvi delegatskih mest za svoja zbora, osnutek odloka o spremembi odloka o davkih občanov, osnutek odloka o proračunu občine Radovljica za leto 1986, osnutek odloka o komunalnih taksah, odlok o cenah nezazidanih stavbnih zemljišč in pa osnutek odloka o zadalnem načrtu za poslovno skladiščno cono v Lescah in za obrtno cono »Lisice« na Bledu. Oba zbora sta poleg tega izrekla soglasje k statutu sklada stavbnih zemljišč.

● Izvršni svet Sob Radovljica je na 141. seji 4. februarja obravnaval predlog srednjeročnega družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986–1990, poročilo o delu izvršnega sveta v mandatnem obdobju 1982–1986 in poročilo o delu občinskih upravnih organov. Na dnevnem redu je bil predlog samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela z Lokalno radijsko postajo Triglav Jesenice, ribiško gojitvena načrta Ribiške družine Bled in Ribiške družine Radovljica za obdobje 1986–1990 ter lovsko gospodarski načrt lovskih družin v občini Radovljica za srednjeročno obdobje 1986–1990.

● Med pomembnejšimi sklepi izvršnega sveta Sob Radovljica velja opozoriti na sklep o uvedbi začasnih ukrepov družbenega varstva v delovni organizaciji MIRA Radovljica. Hkrati je izvršni svet imenoval začasni kolegijski organ v sestavi: Franc Maček iz LIP Bled, Jože Mali iz Noš in Franc Čop iz Verige Lesce. Sklep o začasnem ukrepu družbenega varstva mora potrditi tudi občinska skupščina Radovljica.

● Med bivanjem v Sloveniji je 5. februarja obiskal radovljiško občino predsednik skupščine SFRJ Ilias Kurteshi v spremstvu predsednika zbora republik in pokrajin zvezne skupščine in predsednika skupščine SRS Vinka Hafnerja. Gostje so se v Elanu v Begunjah pogovarjali o proizvodnih problemih, o izvozu in drugih tekočih vprašanjih, nato pa so si ogledali še Muzej talcev. Razgovore so v Radovljici nadaljevali s predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij.

● Na 31. seji predsedstva OK SZDL Radovljica 10. februarja so sprejeli sklep, da bo redna seja občinske konference SZDL Radovljica 17. februarja. Na seji je predsedstvo obravnavalo poročilo za prvo sejo občinske kandidacijske konference določilo po rokovniku in za redno sejo OK SZDL. Poročilo o poteku temeljnih kandidacijskih konferenc sta oblikovala koordinacijski odbor in volilna komisija pri OK SZDL.

● Predsedstvo in sekretariat ZSMS Radovljica sta na januarjski seji obravnavala priprave na volitve delegatov in nosilcev funkcij. Izrekla sta mnenje, da je nesprejemljiv način ožjega izbora možnih kandidatov, ki ga nekje že uvajajo. Gre predvsem za funkcionarje občinske skupščine in skupščine SIS ter za člane izvršnega sveta. Takšni postopki so namreč v nasprotju s kadrovskimi smernicami in rokovnikom za volitve, ki jih je sprejela OK SZDL.

● Komisija za zadeve invalidov in borcev pri občinski skupščini Radovljica je na seji 6. februarja sprejela predlog 25-odstotnega povišanja občinskih priznavalnin. Obravnavala je več novih vlog proslavcev za priznavalnine, največ iz Bohinja, ki pa vsi ne izpolnjujejo pogojev. V občini prejema priznavalnino 179 najbolj potrebnih upravičencev.

● Po rokovniku OK SZDL Radovljica so morali do 10. februarja v vseh krajevnih skupnostih in osnovnih organizacijah sindikata sklicati temeljne kandidacijske konference. Konference potekajo zadovoljivo. Udeleženci se seznanjajo z vsemi predvolilnimi opravili in možnimi kandidati za skupščino občine in skupščine SIS, do katerih se opredeljujejo. Imenujejo tudi delegate za skupne kandidacijske konference v TOZD, kjer bodo imeli skupne delegacije. Sklicali jih bodo najpozneje do 25. februarja.

● V KS Radovljica, ki je s 6.450 občani najštevilnejša v občini, so po evidenci Krajevne konference SZDL, ki vodi predvolilne priprave, evidentirali nad 400 možnih kandidatov za 90 delegatov v desetih delegacijah za SIS in delegacijo za zbor KS občinske skupščine. Do konca januarja so sklicali skoraj vse zbore krajanov po uličnih in vaških odborih SZDL, kjer se opredeljujejo za končne sezname kandidatov pred sklicem temeljnih kandidacijskih konferenc.

● Nedolgo tega so v radovljiški občini izvedli anketo med člani ZB NOV, kaj menijo o sedanjem gospodarskem in političnem položaju. Na Bledu so pismeno anketirali 28, v Bohinju in v Radovljici pa po dvajset borcev. Čeprav so bili razmeroma kritični, so se borci pozitivno izrazili o vlogi mladine in o njeni pripravljenosti vključevanja v družbene in gospodarske tokove. Zavzeli so se za večji vpliv mladih pri razreševanju kadrovskih problemov, zlasti pa pri zaposlovanju.

● Radovljiška Almira, ki se upravičeno ponaša z najvišji priznanji za svoje kakovostne modne izdelke na domačem in tujem tržišču, je bila po pričakovanju tudi na letošnjem sejmu Moda 86 v Ljubljani deležna najvišjih nagrad in kopice priznanj. Poleg Ljubljanskega zmaja so modni ustvarjalci Almiri za svoje kolekcije prejeli tudi priznanje Društva oblikovalcev Slovenije in Zlato Jano.

● Konec januarja je izšla prva letošnja številka Obzornika — glasila SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica v nakladi 2.250 izvodov. Zaradi obilice gradiva, predvsem planskih aktov za seje skupščin SIS, obsega tokratna številka kar 288 strani.

● V radovljiški občini so po podatkih Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri Občinski skupščini fizični obseg proizvodnje v letu 1985 v primerjavi z letom 1984 povečali za 4,8 odstotka. Največji presežek so dosegli v proizvodnji električnih strojev in aparatov, in to za 23,4 odstotka, v strojni industriji za 14,5 odstotka, v tekstilni industriji za 8,1 odstotka, v predelavi kamna, gramozu in peska za 7,8 odstotka, v kemični industriji za 6,6 odstotka in v kovinsko-predelovalni dejavnosti za 4,8 odstotka.

● V letu 1985 so OZD v občini Radovljica izvozile za 9,680 tisoč dinarjev blaga in storitev, kar je 9,9 odstotka več kot leta 1984. Spodbuden je tudi podatek, da je bilo lani kar 82,5 odstotka izvoza na tržišča s trdnimi valutami, kar je sicer za 11,9 odstotka več kot predlanskim, vendar pa je bil plan skupnega izvoza izpolnjen 97,5 odstotno, na konvertibilni trg pa 94,6 odstotka. Kljub temu pa je bil količnik pokrivanja uvoza z izvozom še 2,22, na konvertibilno področje pa 2,17, kar je precej nad republiškim poprečjem.

● Med OZD iz radovljiške občine, ki so lani najbolj povečale izvoz v primerjavi z letom 1984, so: Sukno Zapuže, kjer so povečali izvoz za 65,2 odstotka, Plamen Kropa za 42,3 odstotka, Kemična tovarna Podnart za 33,5 odstotka, v Vezenini Bled za 29,9 odstotka, v Elanu Begunje za 24,13 odstotka, Gozdno go-

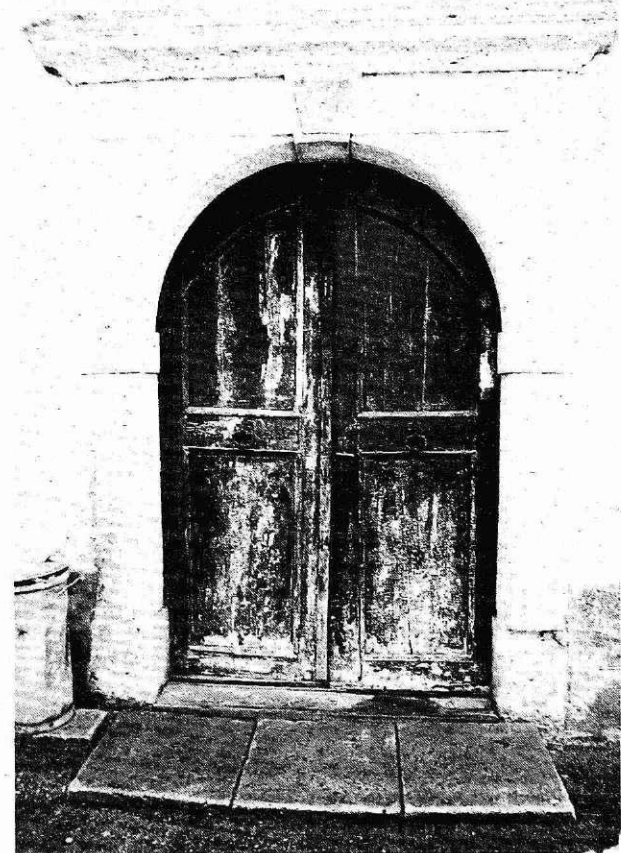
spodarstvo Bled za 22,5 odstotka, Iskra Otoče za 15,9 odstotka, gostinstvo za 6,3 in Veriga Lesce za 3,2 odstotka.

● Po sklepni statističnih podatkih o lanskoletnem turističnem prometu in na drugih področjih turizma v občini Radovljica je bilo v vseh turističnih krajih občine v primerjavi z letom prej za 14,6 odstotka več tujih in 2,8 odstotka manj domačih gostov!

● V letu 1985 so v radovljiški občini našli 1.160.000 turističnih nočitev, ali 7 odstotkov več kot leta 1984. Domačih gostov je prenočevalo za 2,2 odstotka manj, tujih pa za 14,2 odstotka več kot predlanskim. Medtem ko so narasle prenočitve v blejskih hotelih v primerjavi z letom 1984 za 4,8, radovljiških za 3,9 in poključskih za 3 odstotke, so imeli hoteli v Bohinju kar za 3,8 odstotka manj nočitev kot predlanskim. O tem so na osnovi prvih razčlenitev že veliko govorili na programsko-volilnih sejah OO ZKS in OK SZDL Radovljica ter sprejeli ustrezna stališča, ki so zajeta tudi v letošnjo občinsko resolucijo o družbenem planu.

● Center za informiranje in propagando pri OK ZSMS Radovljica je izpolnil programsko nalogo in prve dni februarja izdal prvo številko Informatorja v nakladi 150 izvodov. Informator objavlja programe dela in naloge vseh enajstih delovnih teles OK ZSMS Radovljica (komisij, centrov in odborov).

● Kot vsako leto je uprava Muzejev radovljiške občine tudi letos ob slovenskem kulturnem prazniku — Prešernovem dnevu, 8. februarja, odprla svoje prostore za brezplačen ogled pod strokovnim vodstvom muzejskih delavcev. Na ogled so bile muzejske zbirke v Radovljici, Kropi, Begunjah in Bohinjski Bistrici.

Portal (foto: B. Grce)

KLUB KULTURNIH DELAVCEV

Tako kot skoraj vsako popoldne v teh pasjih dneh, ko se slina suši v ustih in se asfalt meha pod nogami od vročine: sedimo zunaj na gostilniškem vrtu, v senci živopisanih sončnikov in žulimo vsak svoje pivo: predsednik občinske ZKO Emil A., tajnik taiste ZKO Ervin B., poslanec kulturno-prosvetnega zbora v republiški skupščini Etbis C., in jaz, Edwin D., novinar kulturne rubrike v lokalnem časopisu — v prostem času pa smo seveda vsi po vrsti nekakšni pesniki, glasbeniki, slikarji — in sploh umetniki občinskega slovesa.

Za isto mizo in pod istim sončnikom se naceja s pivom tudi gimnazijka Majda, stalna gostja naših polletnih omizij. Vsekakor jo moram dati v nov odstavek, ker je lepa punca in ima lepe oči, in je sploh ena glavnih oseb v tej zgodbi, kot se bo kmalu izkazalo.

Mi štirje kajpak že spet premlevamo že stokrat premetle kulturniške otrobe, Majda pa zdolgočasno strmi nedežna čez na ulico, in kdaj pa kdaj naredi požirek iz svojega vrčka, in kdaj pa kdaj si z roko popravi lase z obraza.

»Gospodična, zakaj ste pa danes tako žalostni?« jo hudo mušno zbedemo, da bi jo malce pokratkočasil in ji priklicali vedrino na lica.

»Le kako ne bi bila? — Toliko fantov povsod, a v nikogar se ne morem zaljubiti,« zavzdihne Majda, pol v šali pol zares.

»Kaj pa mi? A smo mi luft?« se delamo užaljene.

»Ah, vi,« se napol trudno napol pijano nasmehne Majda in hkrati odmahne z roko, češ saj ni vredno besed. Potem pa se spet odotodno zastrmi tja čez na ulico, kjer vsevidlj poteka promet z avtomobili, kolesti in peš — malo pa tudi z avioni zgoraj na nebu.

»Najbrž čaka na princa z belim konjem,« se nekdo od nas posmehljivo obrne k ostalim trem.

»Kaj se ve, mogoče bo pa prišel,« reče Majda, ne da bi umaknila pogled z ulice. Takole v polprofilu se nam zdi kot kakšna Madona, ki jo je objestni slikar naslikal s cigareto v koticu ust in ji namesto s svetniškim sijem obdal glavo z oblakom tobačnega dima.

A njene oči! Kako so jasne in sinje te njene oči — pav kakor nebo po dežju. In še nekaj drugega je zdaj v teh očeh: nekaj se je zablislilo v njih, drobna bela pikica. Nazadnje vidimo: belega konja v njenih očeh, mladega princa na njem — v eni roki ščit, v drugi sablja: tako visoko jo vihti, kot da bi hotel z njo sklatiti sonce z neba. Princ prihaja zmeraj bliže, zmeraj bolj priganja konja v dir, zmeraj večji postaja v Majdinih očeh. Divje mu vihrajo v vetru zlati lasje, prah se kadi in iskre se krešejo izpod konjevih kopit. Še malo — in še malo — in še — in — ... Torej je vendarle res — princ je prišel! Zdaj ga že vidimo resničnega pred nami na ulici, v galopu nam jezdi nasproti čez Trg revolucije, že se blešči v soncu njegov zlati ščit, že njegov ščit je bolj zlati meč, že njegova bela srjaka, že njegovi vihravi lasje. Že je tu pred nami, z vso svojo princčevsko opravo, ves kot iz pravljic in dekljskih sanj. Še zadnjič vzpodbode konja in ga pred gostilniškim vrtom nanaglama zaustavi. Peket kopit izzvani v gluho tišino, oba, konj in jezdec, se oddihujeta od prestanega napora, vsa oznojena in prašna od dolge ježe po deželni cesti. Princ namigne z roko in Majda kot brez diha plane k njemu, že omedleva od sreče v njegovem naročju, že sedi na njegovem konju, že oba zdruita čez trg in se izgubita v prahu deželne ceste.

Potem nič več ne govorimo; samo še pijemo in kadimo, zgubljeno strmino predse skozi stekla naočnikov in si nervozno gladimo brade. Kar naenkrat se počutimo tako majhni,

tako strašno majhni, z vsemi temi našimi negovanimi umetniškimi bradami, z vsemi našimi pesmimi in slikami, tako majčkani, da bi najraje kar šli in se utopili vsak v svojem vrčku piva. Vsi zgrbljeni čemo v stoli, s pogledi se izogibamo drug drugega in si vsak zase zamišljamo, kako se Majda zdaj že daleč nekeje na deželni cesti privija k svojemu princu in v nosnice željno lovi vonj njegove mlade kože. »Kje je tvoj grad v deveti deželi?« mu nestrpno šepeče v uho. »Kje je za naju pripravljena bela postelja v njem?«

Se tale vrček do dna, še tale čik do filtra, in razšli se bomo. O ne, nas ne čakajo beli konji pred vrati, mi ne bomo pojezdili z njimi v deveto deželo, ne bojo se naših životov oklepale nežne roke mladih deklic. In nihče nam ne bo rekel: »Razjahaj, moj ljubi princ,« ko bomo zvečer pijani in pokozlani prikolovratili domov. Ne, za nas niso mlada sanjava dekleta, ki verjamejo v princa na belih konjih; za nas so naše žene, naše tolste gospodinje, ki nam prinašajo ponoči termofore in svoje mrzle riti v posteljo, ki potpežljivo poslušajo naša histerična zaklinjanja o obsežnih romanjih, ki jih bomo nekoč napisali, o sijajnih verzih, s katerimi se bomo povzpeli za veliko klinov na lestevici lokalnih pesnikov, o ljudeh, ki jih bomo spodrinili z njihovih žametno oblaženjenih kulturniških stolčkov. Za nas so naše žene, skromne, trpežne ženske, ki so jim principi na belih konjih že zdavnaj odjezdili iz oči in se zdaj samotni in junaški potikajo po deželi, išoč novih mladih dekljskih oči — jasnih in neskaljenih. Kajti mladi principi na belih konjih nikoli ne jezijo pod sivim in razdrapanim nebom; mladi principi si za svoja samotna jezdenja zmeraj poiščejo kakšen slikovit kolort, v katerem temačne in oguljene barve nimajo kaj iskati.

Edo Torkar

ZA SEDANJE IN PRIHODNJE RODOVE

Po vasi in tudi med učenci se je že nekaj časa govorilo, da bodo ob naši šoli v kratkem zabrnili gradbeni stroji. Zdaj to niso več le govorice, ampak resnica. Stroji že brnijo.

Lesce so mlado veselje, nove stavbe bodo še rasle in treba je pravočasno poskrbeti, da se bo vzporedno s tem širila tudi šola.

Ker nas učence zelo zanima, kako bo potekala gradnja novih šolskih prostorov, sva obiskali tovariša ravnatelja Ceneta Praprotnika. Povedal je naslednje:

Kaj obsega program dozidave?

Zavod za urbanizem Bled je leta 1983 izdelal analizo šolskih okolišev in potrebo po šolskih prostorih z dolgoročno projekcijo do leta 2001 oziroma do 2031. Izračunali so, da bo prav v Lescah največji porast prebivalstva, zato pa se bodo gradila tudi nova stanovanja. S tem se pojavijo problemi kanalizacije, vodovoda, vrtca, šole, prometa itd. Da bi te probleme rešili hkrati, so danes Lesce eno samo veliko gradbišče. Leta 2001 bo v Lescah predvidoma 700 šoloobveznih otrok, zato moramo pri gradnji šole misliti ne le na danes, ampak tudi na jutri. Danes obiskuje šolo 425 otrok v sedemnajstih oddelkih. Šola je veliko premajhna, pouk je dvoizmenski, zato so prizadete interesne dejavnosti. Tudi pouk gospodinjstva nima prave oblike — vse zaradi velike prostorske stiske.

Z dograditvijo bomo pridobili osem novih učilnic in malo telovadnico. Na mestu sedanjih garderob bomo jedilnica, tudi kuhinja bo povečana. Dobili bomo nove sanitarije in garderobe za telovadbo. Sedanje telovadne garderobe bodo kabineti. Ob zbornici bo delovni prostor za učitelje, velik 4 x 4 metre. Sedanji vhod bo služil le še za dostop v avlo in kuhinjo, novi vhod pa bo za šolo.

Katero gradbeno podjetje bo opravilo delo?

Vsa dela bo izvedlo gradbeno podjetje Gradbinec Kranj, TOZD Jesenice.

Kdaj bo delo končano?

Po pogodbi bo gradnja predvidoma zaključena 15. avgusta 1986, in tako bo pouk jeseni že potekal nemoteno.

Kaj bo naša šola z dozidavo pridobila?

Vsekakor bodo imeli učenci boljši urnik, nemoten pouk, ki bo enozemski pa tudi interesne dejavnosti se bodo bolj uveljavile. Šola bo veliko lepša, najlepša v občini.

Ali tudi učenci lahko kaj prispevajo, da bo gradnja nemoteno potekala?

Kot prvo bo med gradnjo potrebna velika discipliniranost učencev pri dostopu v šolo kot tudi v šoli sami. Ker ne bomo imeli pravih garderob, bo na šoli potreben izreden red.

Kot naslednje pa bi rad poudaril, da je naša dolžnost razložiti občanom pomen gradnje šole in ne samo šole, temveč gradnje celih Lesc, saj so vsa dela med seboj povezana.

In še nekaj: pred šolo nameravamo postaviti doprni kip Frana Saleškega Finžgarja. Osnutek iz mavca nam je dosegljiv. Ker pa zlitina bron vsebuje tudi drag baker, bomo med učenci organizirali akcijo zbiranja odpadnega bakra. Učenci, potrudite se!

Na temeljnem kamnu naše šole bo torej poleg letnice 1932, ko je bila stara leska šola zgrajena, in letnice 1970, ko je bila dograjena, še letnica 1986 — za vse prihodnje rodove.

Urška Peternel in Tanja Zupan, 8. a, novinarski krožek OŠ Frana S. Finžgarja Lesce

PRAZNIČNI VEČER S PREŠERNOM IN AKADEMIKOM BOŽIDARJEM JAKCEM

Tudi DPD Svoboda »France Prešeren« Breznica-Žirovnica je ob letošnjem kulturnem prazniku skušala s svečano prireditvijo prispevati zgovoren kamenček v mozaik te samo slovenske, intimne in narodove kulturne izpovedi. Kljub slabemu vremenu in bližajočim se večernim pustnim norčijam so v soboto, 8. februarja, ljudje od blizu in daleč doobra napolnili društveno dvorano na Breznici in z zanimanjem pričakovali, kaj jim bo odkril napovedani program: pogovor z akademskim slikarjem Božidarjem Jakcem o njegovem doživljanju in predvsem slikanju pesnika Prešerna, ogled kratkega filmskega zapisa, ki ga je ob otvoritvi obnovljene Prešernove rojstne hiše v Vrbi leta 1939 prav tako posnel mojster Jakac, in recital članov Linhartovega odra iz Radovljice z »... manj znanim Prešernom...«. Uvodni pozdrav in splet prazničnih misli je prispeval predsednik društva Slavko Mežek.

... Slovenski kulturni praznik je od vsega začetka praznik narodove samobitne volje in zavesti, vsakoletno vračanje v navdihujočo, a tudi opominjajočo preteklost, tehtanje predznakov sedanjosti, ki odmerjajo vznesenost kovanja prihodnosti. Velikina naše zgodovinsko zanikane majhnosti je v iskreni notranji potrebi in hotenju trajnega iskanja odseva lastne sredotočnosti, ne glede na usodnost časa in razmer, naj bo to v geografsko-političnem središču, v pozabljenem selsku, v uokvirjenih nezadostnostih zamejstva ali brezdaljih raztresenosti po svetu.

Prešeren, pesnik in mislec, ki nam je davno tega vizionarsko zapustil himno tega samoosveščajočega in vedno znova preporodnega početja, se je rodil v Vrbi, v našem koncu. Njegova oporoka, zapisana v Zdravljici, zavezuje; zavezuje posameznika, narod, človeštvo; zapisana v spopad preteklosti, vodilo narodnega prebujanja, revolucije, klicaj in vprašaj današnjega dne, zaveza prihodnosti. Besede so to, ki vedno znova priključijo ustvarjalno vznesenost in zvenijo v vseh jezikih sveta z enako hrepenečim odmevom.

Biti rojak ljudem, ki so s svojim delom in izročilom prestopili meje minevajočega časa, in Prešeren, Čop, Finžgar, Jalen, Janša in še nekateri so med njimi, je častno in obvezujoče. Takšno izročilo zahteva nadaljevanje, razvijanje, novo in novo odkrivanje narocil, ki kličejo po udeležanju. Pa ne prepustimo slučajnostim; zavezujejo kot redko namenjena dediščina, ki opazuje navdaja s trajnim pričakovanjem in hvaležno, včasih tudi malo zavistno radovednostjo. Dediščina je to, ki odpira vrata tisočim novim in novih prijateljev, brezmejnimi možnostmi sodelovanja, novim in novim pobudam; dediščina, ki nanovo prispeva v zapuščenih prihodnostih.

Ni rečeno, da smemo biti povsem zadovoljni z doslej opravljenim. Naša nadaljevanja so prevečkrat opotekava; a vendar so in lepo je, da so jih velikokrat zasejali mladi, celo najmlajši. V mislih imam njihovo Pot kulturne dediščine, pa njihovo aleo slavnim rojakom, pa njihovo brasturo o kulturni dediščini naših vasi, pa njihova pogosto uspešna prizadevanja v zborih, folklornih skupinah, za praznim listom s peserom ali čopičem v roki... Vse to njihovo pošteno, prepričano početje odpira mnogo pota v bogatejšo odraslost, če smo jim z ustvarjanjem pravih pogojev za nadaljevanja sposobni in pripravljeni stati vsaj ob strani; še bolje je, če znamo tudi po novih poteh zakorakati skupaj z njimi. In če sem prej omenjal sredotočnost — tudi pri nas je nismo nikoli zanikovali, vprašamo pa se lahko, koliko nas duri in kako uspešni smo v tem druženju. Verjetno smem reči, da je možnosti zadosti, s kar bogato roko so nam ponujene: kulturne vsebine na že omenjeni poti, obuditev nekaterih zaspalih kulturnih dejavnosti, manj obotavljivo sosedovanje z znanimi slovenskimi likovniki, ki so vedno dlje naši krajan, večja odprtost tisočim, ki vsako leto obiščejo naše vasi in še kako radi srečajo utrip današnjega življenja, ne le spomine na tvorne dni naših velikih; konec koncev obojatega vsakdo neka naš samih.

Kulturni praznik nas pošilja na pota nevsakdanjih misli. Upam, da sem se na teh nekaj zapisanih srečal z mnogimi med vami in da nam bo v skupno zadovoljstvo preliti jih v ustvarjalno resničnost. Morda smo k temu letos še prav posebej zavezani, saj bomo v naših vaseh kulturne dejavnosti zaradi mnogih jubilejev (60 let te dvorane, ki kliče po obnovi; 30 let DPD Svoboda »France Prešeren«, ki si želi novih dejavnosti in dejavnih članov; 25 let okteta) še nekajkrat slavili tudi po kulturnem prazniku...

Pogovor z akademskim slikarjem Božidarjem Jakcem, ki so ga prisotni prisrčno pozdravili, je vodila ku-

stosinja Gorenjskega muzeja iz Kranja, Beba Jenčič, ki je Jakcev opus upodobitev dr. Franceta Prešerna in ilustracij pesnitev strokovno obdelala tudi v katalogu decembrske razstave v galeriji Prešernove hiše v Kranju.

Slikarja in grafika Božidarja Jakca je lik poeta Franceta Prešerna tako pritegnil, da skozi njegovo ustvarjalno delo vidimo, da ga kot oblikovalec nosi v sebi že prek petdeset let. Prav spoznanje, da nimamo Prešernovega portreta iz časa njegovega življenja, je mojstra Jakca vodilo, da si je zadal nalogo, da poleg rekonstrukcije pesnikove podobe napravi portrete živčnih slovenskih in jugoslovanskih kulturnih in javnih delavcev. Prav portret tega že v same začetke Jakčevega dela, se nadaljuje v času med obema vojnama in z nezmanjšano silo tudi v čas NOB; tu so nastali številni portreti, od voditeljev revolucije do nešteti borcev, med njimi tudi pesnikov, pisateljev in drugih kulturnih ustvarjalcev. V štiridesetih povojnih letih se je Jakčeva potretna umetnost široko razrasla, njegov ustvarjalni opus pa je dosegel že prek petsto upodobitev. Vsi njegovi portretiranci s svojimi živimi očmi žive med nami, kajti Jakčeva mojstrska poteza zadene pri slehernem značilnosti fiziognomije in notranjega duhovnega sveta upodobljenca.

Že ob pesnikovi smrti je nastal problem, da ni ohranjene njegove zunanje podobe. Zato je Franc Potopnik napisal pismo slikarju Matevžu Langusu, naj bi napravil skico vsaj mrtvega pesnika. Vendar se tudi to ni uresničilo. Tako so vse upodobitve narejene ali po spominu (Franz zum Thurn und Goldenstein, 1850) ali po opisih pesnikove telesne podobe ali po fotografijah njegovih sorodnikov, ki so mnogim služile kot študijski material za njegov portret. Kljub izredni Prešernovi pesniški izpovedi v Poeziji pa je vsak upodabljač umetnik izdelal svojo vizijo pesnika. Tudi Božidarja Jakca je kmalu začela zanimati Prešernova zunanja podoba. Prvi njegov poisk po pesnikove podobe v profilu je nastal že leta 1914 v Idriji. Za predlogo se je opiral predvsem na relief Antona Severja iz leta 1909. Ko je leta 1924 delal kot ilustrator lesorezec pri dnevniku Jutro v Ljubljani, je objavil drugi pesnikov portret. Tako kot vsi umetniki se je tudi Jakac opiral v začetku prisanju Prešernovega lika na Goldensteinovo upodobitev.

Za Božidarja Jakca je pomembno leto 1935. Takrat je namreč dr. France Kidrič pisal obširno študijo o Prešernu in je želel imeti novo pesnikovo podobo. Obrnil se je na mojstra Jakca in skupaj sta začela težko in naporno delo na rekonstrukcijah zunanje podobe velikega pesnika. Spomladi in poleti sta se ogromno pogovarjala; Kidrič je Jakcu razlagal vse znane zunanje znake pesnikove osebnosti in podobnosti sorodnikov (predvsem sestre Lenke in bratrance Antona Svetine). Skupaj sta pregledala tudi vse do tedaj znane upodobitve. Poleg tega je Jakac neumorno proučeval Prešernovo poezijo, ki naj bi mu dala odgovor ali vsaj namig o pesnikovi zunanji podobi. Ob pogovorih s Kidričem si je skiciral značilnosti pesnikove fiziognomije in zapisoval svoja opažanja, ki so mu služila kot dodatni material za dokončno upodobitev. Plod tega nekajmesečnega trdega dela je ohranjen. Nastale so risbe pesnika, tako v profilu kot en face, radiranka za prevod Prešernovih pesmi v nemščino, ki jih je prevedla pesnica Lily Novy. Vse svoje znanje in trud pa je mojster Božidar Jakac vložil v podobo v olju, ki je last Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Na hrbtni strani platna je diskretno zapisal: »Dr. France Prešeren. Na Goldensteinovi osnovi (1850). Po vseh znanih opisih sodobnikov pa slikah ožjih sorodnikov in s pomočjo njegovih sedanjih poznavalcev in čestitec obnoviti poskusil leta njegove moči (1835). Božidar Jakac. V Ljubljani julija — 8. avgusta 1935.« Podoba nam kaže pesnika na višku njegove

ustvarjalne moči, v času, ko je že napisal tudi Sonetni venec in Krst pri Savici. Kljub izredni kvaliteti in tudi prepričljivosti upodobitve, pa vseeno v nas tli še vedno negotov občutek: ali je bil takšen, ali morda drugačen. Kajti nehote se nam v spomin prikrade tak ali drugačen pesnikov verz. Jakac je izjavil: »Ni samo ena pesem, ki me veže na Prešernovo poezijo. Vsak verz, ki ga je napisal, diha isto globoko in široko občutje in odkriva veličino njegove misli in srca. Vsestranost preseneča in nas zjema z neodoljivo silo in nam odkriva vse skrivnosti naših duš, je blizu, silno blizu in toplo človeška.«

Kmalu je Jakac naslikal novo Prešernovo podobo. Leta 1938 je tedanji ljubljanski župan Adlešič odnesel sliko v Cathedral of Learning v Pittsburgh, kjer Jakčev Prešeren visi v jugoslovanski sobi poleg Sternenevega portreta Vege.

Za slovesno otvoritev Prešernove rojstne hiše v Vrbi, ki jo je z dinarjem kupila slovenska šolska mladina leta 1939, je Jakac napravil portret, ki visi v »hiši«, in pesnikovo rojstno hišo. Poleg tega pa nam je Jakac ohranil na filmski trak pomemben dogodek predaje pesnikove rojstne hiše, ki je tako kot prvi objekt kulturne dediščine postala last slovenskega naroda.

Jakac pa je na Prešernovem portretu še nadalje neumorno delal, še vedno iskal nove izpovedne možnosti. Tako je nastal Prešernov profil v linorezu za prvo Prešernovo proslavo, ki je bila 8. februarja 1945 v Črnomlju. Takrat je predsedstvo SNOS izdalo odlok o praznovanju 8. februarja, obletnice Prešernove smrti, kot kulturni praznik slovenskega naroda. Prav tako je Jakac napravil pesnikovo podobo za proslavo na rusko padalsko platno (tuš s čopičem), ki pa je žal izgubljen.

Ze jeseni leta 1945 so nastale risbe, ki so mu služile pri izdelavi litografije, tiskane v januarju 1946. Narejena sta bila svetli in temni odtis. V nas zre mož na višku svoje ustvarjalnosti, vendar pa so njegove oči žalostne. Odražajo osebno tragiko, saj je vedel, da ga mnogi tisti, katerim je namenil svoje pesmi, žal niso razumeli. Vendar je njegova drža ostala pokončna in pogumna.

Leta 1948 je Jakac ponovno slikal pesnikov portret v olju, vendar je čutil v ozadju Goldensteinovo upodobitev. Seveda pa je Jakac pesnikove obrazne poteze naredil bolj pravilne kot njegov predhodnik. Kar štiriinšestdeset osnutkov je Jakac naredil leta 1949 za Prešernovo znamko, ki je bila prva jugoslovanska poštna znamka po njegovem osnutku. Tiskala jo je poštna direkcija v Ljubljani za 100-letnico pesnikove smrti. Za osnutke je bil razpisan natečaj, na katerem je Jakac dobil prvo nagrado.

Ob pregledovanju gradiva za razstavo v Kranju se je mojstru oko ustavilo ob Prešernovi sliki v olju, ki je nastala leta 1953. Slikar jo je slikal pod vtisom pesnikovih Sonetov nesreče in ob tem zapisal: »V Sonetih nesreče je ena najpretnostnejših izpovedi in popolne izpovedi — težak zadnji obračun za izgubljenim upanjem. Prevaran, ogozljufan, samotni in odmaknjen življenju, notranje do kraja strti, najde pot rešitve le tam, kjer ne bo videl ne slišal nič, kar mu je odvzelo vero v življenje in se vsem mogočim preganjamcem umakne tja, kjer... glasni hrup ga ne predrami...« V tem portretu dobimo občutek, da ga je umetnik slikal le zase in da je v njem do-

Božidar Jakac s soprogo Tatjano med proslavo na Breznici (foto Janez Dolžan)

končno dozorela Prešernova podoba in z njo tudi pesnikova bit. Podobno notranjo izpoved začutimo tudi v portretu, ki je nastal leta 1976 (visoka jedkanica) za knjigo Neiztrohnjeno srce dr. Antona Slodnjaka.

Poleg upodobitev pesnika se je Jakac posvečal tudi ilustracijam njegovih pesnitev. Leta 1940 je nastal lesorez Strunam, narejen za bibliofilsko izdajo. Posebno pozornost pa je mojster posvetil delu za zvezno izdajo Poeziji, ki so izšle v Beogradu leta 1951. Nastalo je ogromno skic in risb, na osnovi katerih so bile dokončno tiskane visoke jedkanice (siv in črn odtis), ki so napovedovale posamezne cikle v Poeziji. Najbolj sta ga okupirali ilustraciji za Pesmi in Uvod h Krstu pri Savici. Za Pesmi je napravil osem variant srečanja Prešerna z mladenco na trgu pred uršulinsko cerkvijo. Kajti... glavna nit Prešernove pesmi je neusahljiva ljubezen do personifikacije njegove velike ljubezni, za kar pa je prejel le bolečino za vso neskončno toploto, ki jo je, nerazumljen nenehno poklanjal... (Jakac)... iz kataloga Gorenjskega muzeja Kranj, december 1985, avtor Beba Jenčič.

In morda še nekaj Jakčevih misli, zapisanih novembra 1966:

»Problem je zelo težak, ker zanesljiviga ne eksistira nič, razen kolikor toliko kot površni videz Goldensteinove podobe, narejene po spominu štiri leta po zadnjem srečanju. Precej mi je pomerilo pismo rajnega kanonika Zupana, ki je bil sorodnik in v mladosti po držanju zelo podoben Prešernu. Seveda podobnost le v konstrukciji glave, več že ne. Ker sem prepričan, da je imel Prešeren vendarle obraz oblikovan izraziteje in gotovo bolj podoben. Seveda, kakšna je bila res njegova podoba, bo ostalo za večno neznanka in je vse naše prizadevanje le medlo jecanje in pobožna želja nekako predstaviti njegov lik kar se da bližje njegovi duhovni podobi. Če bi ga Langus vsaj enkrat skiciral ali, kot ni hotel, vsaj na mrtvaškem odru, bi bila njegova telesna podoba vsaj zanesljivejša bližja. Tako smo odvisni od domnev, individualnih predstavitev, ki pa ne morejo nikoga prepričati.

Saj se ko portretiram žive ljudi, niso vsi soglasni s portretom, za katerega, recimo, vem, da sem vse storil, da je čim bolj objektivno podan. Najhuje pa je to, da karkoli z muko narediš, ne moreš biti niti sam zadovoljen, ker je vprašanje še vedno

odprto in rešitev nezanesljiva; da ne govorim o mnenjih poznavalcev Prešernove poezije, kjer si lahko vsak ustvari svoj prived in zahteva njegovi predstavi odgovarjajoči lik pesnika — to je pa izključeno.

Tako bo nesrečna usoda zasledovala Prešerna tudi v njegovih nikdar uspešnih podobah, v kolikor se ne bo nekoč nekemu mojstru bodočnosti mogoče posrečilo najti neko prepričljivo podobo, ki bo vsaj njegovi čisto pesniško psihološki pojavi odgovarjala.

Ostal nam je le čudovit prived njegove duhovne pojave, ko vedno bolj doživljamo veličino njegovega pesniškega duha. (isti vir)

O tem in še o čem je tekla beseda v razgovoru z akademikom Božidarjem Jakcem, v praznični večer je njegova živa beseda vnesla občutje malone družinske intimnosti, proslava je pozabila na neprijetne vezi vnaprejšnje določenosti. Ze omenjeni filmski zapis je med zbrane prinesel nasmejane in vznesene obraze velikih imen polodmaknjene slovenske kulturne zgodovine, Frana Saleškega Finžgarja, Otona Župančiča, pa mnogih domačinov... in vse nas je združil isti občutek zaprisege skupnemu vodilu slovenstva, ki ga je zapisal naš veliki rojak. Njegove misli, zapisane v »... manj znanih pesmih...«, ki so jih doživeto obudili člani radovljiskega Linhartovega odra, so zazvenele kot bi bile zapisane danes. In vsi smo vedeli, da velja jo tudi za jutri.

Slavko Mežek

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Sodim, da so sodi brez dna naša usoda.

Pogreznil se bom v molk: zlato potrebujem za zobe!

Ne vem, s čim naj si ogledam mrk svetle prihodnosti?

Drži, križ je z mano: a bolj me zanima, koliko jih je še pred mano — v primerjavi s tistimi za mano.

Tudi v trenutku tišine je atom sreče.

V našem vrtu se kar naprej presajamo, z vseh koncev prihajajo podtaknjenci... Na tleh pred vodom pa smriči za-piti vrtnar in sanja, kako po-ganja korenine v zemljo.

OKTET V ZASAVJU

Člani okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica so za letošnji kulturni praznik v soboto, 8. februarja, nastopili v Zasavju. Tja so nas povabili člani KUD Kresnice, ki so s svojim ženskim in mešanim zborom nastopili za lanski kulturni praznik na Breznici.

Oktet je nastopil najprej v Spodnji Slivni nad Vačami na geometričnem središču Slovenije. Leta 1981 so geodeti natančno izmerili geometrično središče Slovenije (kratica GEOS) in ga označili s kvadrom iz pohorskega tonalita. Na njem je označen obris Slovenije, republiški grb in del Prešernove Zdravljice (Žive naj vsi narodi, ki hrepene). Na podstavku kvadra so označene strani neba. Ob njem je postavljen še drog s slovensko zastavo in tradicionalnim petelnikom, na drugi strani pa lipovo drevo.

Geodetsko društvo Slovenije in kulturno društvo iz Vač so se odločili, da bi ob tem obeležju vsako leto za kulturni praznik pripravili kulturno prireditev.

Letos je bilo to prvič. Poleg članov okteta, ki so zapeli Zdravljico, Deželo Kranjsko in Ipavčvo Domovini, so nastopili še moški zbor iz Vač, recitatorji in učenci šole.

Kljub sneženju se je zbralo nekaj nad šestdeset krajanov, kar potrju-

sedilom dodali še Boletov Venček narodnih in Maroltovo Ribniško. V recitalu so nastopili učenci domače osnovne šole, društvo pa je sedmim krajanom, ki so bili včasih stebri kulturne dejavnosti v Kresnicah, podelilo listino častnih članov društva.

Zaključili smo s programom koroških pesmi in nekaj tujimi. Vreme ni zadržalo krajanov, da ne bi popolnoma napolnili večnamenske dvorane in zelo pozorno spremljali program. V družabnem srečanju po prireditvi pa so gostitelji izrazili željo po novem gostovanju v Kresnicah. Povabili so nas tudi v Poljsnik. Sneg nas je prisilil, da smo se zgodaj odpeljali proti Gorenjski, s seboj pa smo nosili prijetne vtise z gostovanja.

Oktet DPD Svoboda
France Prešeren
Breznica

LETNA SKUPŠČINA

Odbor krajevnih organizacij Zveze borcev NOV Sava vabi svoje člane na letno skupščino, ki bo v sredo, 19. februarja, ob 17. uri v Domu upokoencev na Jesenicah, Pod gozdom 13.

Vabljeni!

ŠTIRIDESET LET LIKOVNO USTVARJALNE IN RAZSTAVNE DEJAVNOSTI NA JESENICAH

Jutri, 14. februarja, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli skupinsko razstavo slik in plastik članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Z razstavo bodo obeležili 40-letnico likovno ustvarjalne in likovno razstavne dejavnosti na Jesenicah, ki se odvija v okviru DOLIKA. Krajši koncert ob otvoritvi bo izvajal ženski pevski zbor Milko Škoberne jeseniške Svobode. Pokrovitelj jubilejne razstave je Železarna Jesenice oziroma predsednik poslovnega odbora Boris Bregant.

Likovni klub DOLIK (dolinski likovniki) pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice 16. februarja praznuje 40-letnico svojega obstoja in izjemno plodnega likovno ustvarjalnega in likovno razstavnega delovanja. Ob tem pa ne smemo zanemariti tega, da so se na Jesenicah in Javorniku že med obema vojnima pojavljali slikarji samouki in da so posamezniki celo izpopolnjevali svoje slikarsko znanje v različnih tečajih in dopisnih šolah zunaj Jesenic, celo v tujini. Na Jesenicah je med obema vojnima v okviru Turistovskega kluba Skala deloval tudi likovni krožek, ki ga je vodil Jože Čebulj, ki je bil, poleg Franceta Kreuzarja, ki je bil tudi član krožka, in Nike Hafner, Janka Korošca starejšega in mlajšega, Tineteta Markeža, Toneta Tomazina in Lojza Višnarja, med ustanovitelji DOLIKA. To moramo sprejeti kot pomembno dejstvo, da DOLIK ni imel posebnih »porodniških« težav, da se je začel takoj uveljavljati, saj je že v prvem letu imel petnajst aktivnih članov slikarjev, in da je zelo uspešno deloval štirideset let.

V ŠTIRIDESETIH LETIH 112 VPISANIH ČLANOV

V štiridesetih letih delovanja je bilo v likovni klub DOLIK vpisanih 112 članov, ki so se bolj ali manj uspešno že pred vpisom preizkušali v likovnem izražanju. Vsi so se pridružili v želji, da si pridobijo novega slikarskega znanja in svoj napredek tudi pokažejo na razstavah, ki so jih organizirali ali so jih povabili drugi. V klub so vključeni člani iz vseh petih mestnih krajevnih skupnosti, poleg tega pa še iz krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela, Blejska Dobrava, Dovje-Mojstrana in Žirovnica, nadalje iz Lesc, Bleda in celo iz Ljubljane.

Od vpisanih jih je 22 sklenilo svojo življenjsko pot, večina sredi svojega ustvarjalnega dela, poleg njih pa tudi trije člani DOLIKA. Nekaj članov se je odselilo, posamezniki so prenehali delovati, tako da ima klub v jubilejnem letu 35 članov. Leti so zaradi svojih delovnih in drugih obveznosti, starosti in oddaljenosti različno aktivno prisotni pri delu DOLIKA in likovnem ustvarjanju. Med njimi pa je okrog 20 resnično delavnih, ki redno ustvarjajo in so prisotni pri obsežnem delu kluba. Po uspešni likovni šoli, ki jo je vodil akademski slikar Jaka Torkar, ob asistenci Jožeta Dakskoflerja — likovnega pedagoga, se je v zadnjem obdobju vključilo v klub 15 novih članov.

Aktivnost članov zajema likovno ustvarjanje in poglabljanje v likovni svet, sodelovanje v eno- ali večdnevni likovni koloniji in drugih oblikah izpopolnjevanja, sodelovanje na delovno-organizacijskih in strokovnih sestankih (žiriranje slik za razstave). Poleg tega člani opravijo vse tehnična dela v zvezi z razstavami (postavljanje in podiranje razstav, prevozi slik), urejanjem razstavnega salona DOLIK in podobno. Vseh štirideset let se člani sestajajo vsako sredo v tednu, če je ta dan slučajno praznik, pa naslednji dan. S pridobitvijo novih prostorov ob razstavnem salonu pa se člani srečujejo tudi ob drugih dnevih.

V navedenih dejavnostih je skrito neizmerljivo število ur, ki so jih člani kluba prostovoljno prispevali za razvoj likovno ustvarjalne in likovno razstavne dejavnosti v občini in zunaj nje. To pa je vredno vse pozornosti in priznanja za njihov velik prispevek h kulturnemu utripu Jesenic in občine. Čeprav je bila vsa ta dejavnost deležna primerne materialne pozornosti v občini, brez predanosti in ogromno prostovoljnega dela dolikovcev tako obsežnega dela, ki ga bomo prikazali v nadaljevanju, ne bi zmogli.

Med dejavnosti DOLIKA sodi tudi sodelovanje pri organizaciji rednih letnih planinskih slikarskih kolonij na Vršču in v Vratih, ki jih prireja planinski društvi Jesenice in Dovje-Mojstrana že od leta 1970 oziroma 1980 dalje. Pri tem je največje breme nosil prejšnji tajnik in sedanjí predsednik DOLIKA Tone Tomazin. Enak je tudi njegov delež oziroma delež Dolika pri organizaciji slikarske kolonije HTDO Gorenjka v Podkorenju. V kolonijah se srečujejo polklici — solani slikarji in slikarji ljubitelji, med katerimi so najbolj zastopani dolikovci. Poleg teh kolonij pa DOLIK že od leta 1975 dalje redno letno organizira večdnevno slikarsko kolonijo za svoje člane v

različnih krajih Slovenije pa tudi izven, z namenom, da si slikarji izmenjujejo svoje strokovne izkušnje, utrjujejo tovarštvo in bolj spoznavajo ostale dele domovine in njene posebnosti.

STALNO SODELOVANJE S STROKOVNJAKI

Ko govorimo o DOLIKU in njegovem razvoju, moramo poudariti velik delež, ki so ga k temu razvoju prispevali nekateri strokovnjaki, bodisi kot mentorji oziroma predavatelji na tečajih oziroma v slikarskih kolonijah, bodisi kot člani žirij. Poleg akademskih slikarjev, s katerimi je bil DOLIK povezan v prvem obdobju: Slavko Pengov, France Zupan, Dore Klemenčič, Karl Jakob, Ljubo Ravnikar, Roman Savinšek in likovna kritika Maruša Avguštin in Andrej Pavlovec, moramo za zadnje obdobje navesti še nekaj imen. Pri tem še enkrat omenjamo akademskega slikarja Jaka Torkarja, ki je kot mentor oziroma vodja likovne šole DOLIKA neprecenljivo veliko prispeval, da se je članstvo DOLIKA v zadnjih dveh letih pomladilo za 15 novih članov. V žirijah, ki so ocenjevale in odbirale slike za razstave DOLIKA, se je zvrstilo veliko imen, med njimi pa moramo omeniti umetnostnega zgodovinarja in likovnega kritika dr. Ceneta Avguštin, ki že dolga leta vodi žirije in spremlja dejavnost DOLIKA. Njegov pedagoško-svetovalni pristop k izboru slik prispeva h kvalitetni ustvarjalni rasti slikarjev in k njihovi lastni kritičnosti do ustvarjenega dela. Ravno zaradi skrbi za kvaliteto in svoje obsežne dejavnosti uživa jeseniški DOLIK med slovenskimi likovnimi skupinami velik ugled.

Pri delovanju DOLIKA v zadnjem obdobju moramo omeniti še en dogodek. Večletno zelo uspešno in redno sodelovanje med likovniki pobratene občine Trbovlje, ki so združeni v likovnem klubu RELIK (revirski likovniki) pri DPD Svoboda — center Trbovlje, in dolikovci so leta 1983, ob 20-letnici RELIKA, obogatili z »listino pobratenja«, ki opredeljuje različne oblike medsebojnega sodelovanja, ki jih tudi uresničujemo.

Likovni klub DOLIK je član Združenja likovnih skupin Slovenije pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije, ki predvsem v zadnjih nekaj letih veliko pozornost namenja tudi varstvu naravne in kulturne dediščine. Čeprav to v preteklosti ni bilo dovolj poudarjeno pa brez oklepanja lahko zapišemo, da so jeseniški dolikovci, kakor tudi drugi slovenski slikarji, zlasti ljubiteljski, s svojim slikarstvom neprecenljivo veliko prispevali k ohranitvi naravne in kulturne dediščine. Koliko ljudske arhitekture, vaških okolij, etnografskih posebnosti, naravnih lepot in drugega, kar dnevno izginja izpred oči ali spreminja svojo podobo, je ohranjeno na njihovih slikah.

VELIKA PRIDOBITEV: NOVI RAZSTAVNI PROSTORI

Med največje pridobitve v tem času sodijo novi razstavni prostori v središču mesta, v hiši nekdanjega predsednika DOLIKA, izrednega moža Iva Koželja, potomca kamniških slikarjev (dotedaj poslovalnica Državne založbe Slovenije). Prostori so bili ob pomoči nekaterih organizacij združenega dela, še zlasti Železarn Jesenice in njenega sindikata, sindikata občine, Kulturne skupnosti in Zveze kulturnih organizacij Jesenice, ter z lastnimi prihranki obnovljeni in preurejeni v rekordnem času, v dobrih treh tednih. Poimenovali so jih RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE in jih 3. junija 1983 s skupinsko razstavo slik članov DOLIKA izročili namenu. V salonu se je do konca leta 1985 zvrstilo 62 razstav.

Za to ima največ zaslug likovni klub DOLIK, kajti brez njegove obsežne likovno ustvarjalne in likovno razstavne ter estetsko-vzgojne dejavnosti teh prostorov ob številnih drugih interesih ne bi dobili. Razstavni salon pa je za naš tranzitni kraj ob dveh mejah in ob štiridesetletni razstavni dejavnosti izjemno velika pridobitev.

V ŠTIRIDESETIH LETIH 593 RAZSTAV

Od 6. maja 1946, ko je bila na Jesenicah odprta prva razstava slik nekaterih akademskih slikarjev iz Ljubljane, h katerim so na njihovo pobudo nekaj slik dodali takrat »komaj rojeni« dolikovci, se je na Jesenicah do konca lanskega leta zvrstilo 593

razstav slik vseh tehnik in smeri, ali poprečno 15 letno. K 456 razstavam slik slikarjev iz Slovenije in Jugoslavije pa tudi zamejstva, so dodali še 137 skupinskih ali samostojnih razstav slik člani likovnega kluba DOLIK. To pa so številke, s katerimi bi se ponašale celo profesionalne razstavne organizacije.

Na Jesenicah so se dolikovci s svojimi deli predstavili na 111 skupinskih razstavah, 26 članov pa se je predstavilo s samostojnimi razstavami slik. V drugih krajih domovine in v inozemstvu so se predstavili na 149 skupinskih razstavah, 95-krat pa so se predstavili posamezni člani s samostojnimi razstavami slik, skupno torej 244-krat. V minulih štiridesetih letih so tako dolikovci svoje slike predstavljali na skupno 381 skupinskih in samostojnih razstavah.

Ceprav so nekatere iste razstave obšle dva ali tri kraje, je v teh številkah skritega izjemno veliko ustvarjalnega dela. Še zlasti, če upoštevamo, da je bilo po podatkih, ki so razvidni iz zapisnikov, pri žiriranju za vsako razstavo izbranih v poprečju 50 odstotkov predloženih del, za razstavo pa je potrebnih 30 do 40 slik.

Za razstavno-programsko politiko je v sodelovanju z upravo društvo skrbel DOLIK. Z otvoritvijo razstavnega salona pa so organizacijsko-operativne naloge zaupali novoustanovljenemu »programskemu svetu«, ki oblikuje vsakoletni izbor razstav in organizacijsko skrbi, da se sprejeti razstavni program nemoteno odvija. V salonu vztrajno narašča obisk na razstavah. Od otvoritve do konca lanskega leta si je razstave v salonu ogledalo 49.627 ljudi ali poprečno 830 na razstavo, kar je zasluga redne in pestre programske razstavne dejavnosti in izredno ugodne lokacije salona. Med obiskovalci je vedno več mladih, ki skupinsko pod vodstvom likovnih pedagogov obiščejo razstavo ali pa jih likovni pedagogi usmerjajo na razstave. Salon vse bolj postaja likovna učilnica.

Posebnost, ki jo ob razstavah moramo omeniti, je sama otvoritev razstav, ki jih vsa leta odpirajo s krajšimi, 20- do 30-minutnimi kulturnimi programi, kar pomeni lep kulturni dogodek. To potrjuje tudi vedno dober obisk ljubiteljev likovne umetnosti ob otvoritvah. Največkrat te kulturne programe z glasbo na raznih instrumentih obogatijo učenci Glasbene šole Jesenice, pa tudi njihovi pedagogi, po večkrat so sodelovali skoraj vsi pevski zbori jeseniške občine, nekateri šolski pevski zbori pa tudi recitatorji Gledališča Tone Čufar, nekajkrat pa so se predstavili tudi jeseniški literarni ustvarjalci.

V letu 1985 je programski svet razstavnega salona DOLIK v salonu organiziral tudi dva recitala med razstavo, in sicer 22. februarja glasbeno-literarni recital, ki so ga izvajali flavistka Barbara Mikula ob spremljavi pianistke Maje Komel in recitatorji Gledališča Tone Čufar z manj znanimi pesmimi dr. Franceta Prešerna. Recital fagotistke Barbare Ulčar, ob spremljavi pianistke Slavice Valk pa je bil 27. junija.

NAJPOMEMBNEJŠA PRIZNANJA DOLIKU

Likovni klub DOLIK je za svojo dejavnost prejel številna priznanja in pohvale, med katerimi so najpomembnejša: Čufarjeva plaketa kot najvišje občinsko priznanje za dosežke v kulturi (1971), srebrno priznanje Osvobodilne fronte (1973), Prešernova nagrada gorenjskih občin (1976), odličje Svobode s srebrnim listom ZKO Slovenije (1981), Azbetova plaketa Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Združenja likovnih skupin Slovenije. Poleg tega je devet članov prejelo občinsko priznanje Čufarjevo plaketo.

ZA RAZSTAVO OB JUBILEJU IZBRANIH 32 ODSOTKOV PREDLOŽENIH SLIK

Za skupinsko razstavo ob jubileju je žirantu dr. Cenetu Avguštinu predložilo 30 avtorjev 114 del, od katerih je bilo za razstavo izbranih 36 likovnih del, 34 slik in dve skulpturi, 25 avtorjev.

S svojimi deli se bodo na skupinski razstavi likovnih del v počastitev obeh jubilejev predstavili naslednji slikarji, člani DOLIKA:

Janez Ambrožič, Rudolf Arh, Dana dr. Bem Gala, Franc Berce, Vinko Bogataj, Branko Čušin, Franc Dolinšek, Mojca Graj, Evgen Guštin, Nika Hafner, Ljuba Intihar, Zvone Ivanovič, Janko Korošec, Zdravko Kotnik, France Kreuzer, Pavel Lužnik, Tine Markež, Rudi Reichman, Draga Soklič, Milena Stocca, Tone Tomazin, Franc Vandot, Cveto Velikajne, Ana Višnar-Mlekuš, Marjan Židanek.

Razstava bo na ogled do vključno 26. februarja vsak dan, razen ob sobotah popoldan in nedeljah, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

V počastitev slovenskega kulturnega praznika organizirata VIZ-TOZD Delavska univerza Viktor Stražišar Jesenice in Knjižnica Jesenice

LITERARNI VEČER

Pesmi in prozo bodo brali avtorji, ki so izdali knjige v samozaložbi pri delavski univerzi.

Literarni večer bo v KNJIŽNICI JESENICE, v četrtek, 13. februarja ob 18,30.

Vabljeni!

ZANIMIVA LJUBITELJSKA LIKOVNA RAZSTAVA V RADOVLJICI

V avli skupščine občine Radovljica, ki je že poltretje leto preurejena za galerijske namene, so v okviru prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku — Prešernovem dnevu, 7. februarja svečano odprli zanimivo in privlačno razstavo olj, akvarelov in grafik. Predstavljajo se člani ljubiteljske likovne sekcije Kulturno-prosvetnega društva SZ Veriga Lesce. Društvo združuje domala vse amaterske slikarje iz radovljiške občine, ki delujejo pod mentorstvom akademskega slikarja in likovnega pedagoga Bonija Čeha. Svoje slike, ki jih je izbrala ocenjevalna komisija, razstavljajo že uveljavljeni amaterski likovniki Miro Pengal, Milan Vipotnik, Gabrijel Jensterle, Zvone Ivanovič, Polde Gros, Jože Smolej, Vinko Bogataj in Jože Horvat.

Ob otvoritvi je avtorje in številne udeležence pozdravil in jim čestital h kulturnemu prazniku predsednik skupščine občine Radovljica Bernard Tonejc. O delu in uspehih likovne sekcije pa je spregovoril predsednik Kulturno-prosvetnega društva Jože Hozjan. Povedal je, da je do 28. februarja na ogled 37 del in da ta razstava sodi v programske naloge KPD SZ Veriga Lesce za leto 1986, ki so ga sindikati vključili tudi v letošnji program kulturnih akcij za delovne kolektive. Sekcija bo po tem programu pripravila likovne razstave tudi za delovne kolektive v Vezenini Bled, Almira Radovljica in v Verigi Lesce. Kot zadnji dve leti bodo člani sekcije tudi letos sodelovali v izbirnem območnem srečanju likov-

nih amaterjev Gorenjske, v maju pa bodo razstavljali tudi v galeriji Delavske enotnosti v Ljubljani. Dodajmo, da je likovna sekcija pri KPD Veriga letos tudi soorganizator likovne kolonije Slovenskih železarn, ki je zaupana Konferenci osnovnih organizacij Zveze sindikatov delovne organizacije Veriga Lesce.

Tudi letos računajo na uspeh svojih članov. Lani sta namreč dva sodelovala na regijski razstavi, kjer sta se uvrstila na republiško razstavo v Murski Soboti, od tam pa so bila razstavljena dela prenešana v Cankarjev dom v Ljubljani. To sta bila dolgoletna amaterska slikarja Vinko Bogataj in Jože Smolej, njun uspeh pa je priznanje njima in sekciji.

JR

NAUČIMO SE NOVO PESMICO

V okviru prireditve Glasbene mladine bo 17., 18. in 19. februarja v gosteh skladatelj Janez Bitenc, ki je veliko svojega ustvarjalnega dela posvetil najmlajšim.

Skladatelj bo povedal novo zgodnico in igraje naučil novo pesmico.

PROGRAM PRIREDITEV PO ŠOLAH IN VRTCIH JE NASLEDNJI:

- 17. februarja, ob 8.30 v Gledališču za OŠ Prežihov Voranc Jesenice,
- 17. februarja, ob 9.30 v Gledališču za jeseniški VVZ,
- 17. februarja, ob 10.30 v Gledališču za jeseniški VVZ in šola P. Stražišar,
- 18. februarja ob 8.30 na OŠ Koroška Bela,
- 18. februarja, ob 10.30 na OŠ Mojstrana,
- 18. februarja, ob 13.15 na OŠ Kranjska gora,
- 19. februarja, ob 8.30 in 11.10 na OŠ Tone Čufar,
- 19. februarja, ob 12.30 na OŠ Žirovnica.

14., 20. in 21. februarja pa bo v okviru prireditve Glasbene mladine za višjo stopnjo na Jesenicah gotoval Lako Jakša, ki bo predstavil sodobno glasbo na električnih instrumentih.

VAS ZANIMA, KAKŠNA BO MODA V TEM LETU?

V petek, 14. februarja, ob 19. uri, vas Almira Jelen in muzeji jeseniške občine vabijo na modno revijo v Kosovo graščino. Po reviji bo koncert Lada Jakše »Improvizacija na glabenih instrumentih«.

Vabljeni!

Reber (foto I. Kučina)

ALPINISTIČNE NOVICE AO JESENICE

Vzponi, opravljeni od 29. novembra do 31. januarja

Letni vzponi:
29. novembra: El Condor passa, Anica Kuk — Velebit, ocena VI+A, 350 m, plezala B. Ravnik in M. Prezelj.
2. januarja: Domžalska, Anica Kuk — Velebit, ocena VI+, 120 m, plezal M. Bohnec.

Zimski vzponi:
21. in 22. decembra: Zajeda spominov, Stenar, ocena V-VI, 600 m, plezali B. Ravnik, M. Ravhekar in L. Tomazin (AO Tržič).
22. decembra: Steber ob južnih kamnih, Nad Šitom glava, ocena IV in V, 150 m, plezala K. Zupancič in M. Prezelj.
12. januarja: Uroševa grapa, Nad Šitom glava, ocena III (skok V+), 200 m, plezal B. Ravnik.

17. januarja: smer Pastirja Jozla, Nad Šitom glava, ocena IV-V, 200 m, plezala B. Ravnik in M. Ravhekar.
18. januarja: Slap nad Vodlino, Tamar, ocena IV, 80 m, plezal B. Ravnik.
25. januarja: JV-grapa, Rašica, ocena III+, 250 m, plezala B. Ravnik in M. Bohnec.

26. januarja: Desni slap, Tamar, ocena IV+, 50 m, plezali R. Noč in K. Volontar ter M. Jenstrle in B. Pečar (AO Mojstrana); Gamsova grapa, Sleme nad Konjščico, naklon 45/35°, 200 m, plezali R. Stravs in soplezalci; Zahodna grapa, Tose, naklon 50/40°, 200 m, plezali člani AO Gorje.

27. januarja: Desni slap, Tamar, ocena IV+, 50 m, plezal B. Ravnik.

AO JESENICE

Trikot Stenarja: — A-Kočevarjeva smer, ocena IV—V (m. VI), 600 m — B-Zajeda spominov, ocena V—VI, 600 m (foto Rudi Kocijančič)

POPRAVEK O POVEČANI RTV NAROČNINI

V zadnjem odstavku članka »Povečana RTV naročnina že v februarju«, Železar št. 5, 6. februarja 1986, na str. 10, je pomotoma prišlo do zamenjave višine nove naročnine za radijske sprejemnike.

Pravilno se ta odstavek glasi: S 1. februarjem torej znaša naročnina za prvi TV sprejemnik 1.500 dinarjev

in 610 dinarjev za vsak nadaljnji TV sprejemnik. Za vse sobne in prenosne radijske sprejemnike, če občan nima TV sprejemnika, pa znaša naročnina 180 dinarjev!

Opravičujemo se bralcem za napako, ki je nastala pri prepisovanju zneskov še pred javno objavo novih višjih naročin.

1. SKL — ŽENSKÉ

KK JESENICE : KK KLADIVAR — 60:68 (28:28)

Jesenice, telovadnica CSUI, gledalcev 30, sodnika Kunc in Lovšin (oba ljubljana).

Jesenice: Rozman 7 (2:1), Deretič 2, Šmitran 7 (4:3), Felc 20 (6:4), Lah 4, Stražisar 9 (5:3), Ažman, Berus, Ulčar 2, Smolaj 9 (2:1), Zrnič.

Igralke Jesenic so v prvem kolu drugega dela prvenstva nesrečno izgubile z ekipo Kladivarja iz Zirov. Ekipi sta bili v igri vseskozi izenačeni. Najprej so povedle Jeseničanke z 11:5, nakar so gostje zmanjšale razliko in prešle v vodstvo, vendar so jih domače igralke ob koncu polčasa dohitile.

V drugem polčasu so imele igralke jeseniške ekipe prednost vse do 8. minute, ko sta sodnika dosodila peto osebno napako Felčevi, ki je v teh minutah odlično igrala. Tudi po odhodu Felčeve z igrišča je bila igra enakovredna, domača ekipa pa je imela vse do zadnjih minut tekme možnost, da tekmo odloči v svojo korist. Zal jim to ni uspelo. V zadnjih dveh minutah so gostje dosegle pet košev, Jeseničanke pa nobenega, saj so v teh minutah naredile preveč začetniških napak, ki so odločilno vplivale na rezultat.

Članice jeseniške ekipe bi se po tem porazu lahko izgovarjale na prevelik vpliv sodnikov oziroma njihov neizenačen kriterij pri sojenju, vendar pa to ni bil glavni vzrok za poraz.

Zensko člansko ekipo KK Jesenice trenutno sestavlja 16 igralk, starih od 13 do 24 let, od tega so le tri igralk starejše od dvajsetih let. Pred začetkom sezone so vsi poznavalci ženske košarke košarkarice Jesenic uvrščali med tri, štiri ekipe, ki naj bi se borile za prvaka v letošnji sezoni. Ta ocena je bila tudi po mnenju realna, le da smo vsi pozabljali na razmere, ki (ne)vladajo v jeseniškem športu. Ekipa, ki igra v slovenski 1. ligi, ne more imeti realnih ambicij, če ne trenira vsaj štirikrat tedensko, po dve uri. Dekleta KK Jesenice pa trenirajo trikrat na teden. In to vsega skupaj tri ure in pol z žogo, ostalo pa je »obnavljanje« kondicije. Res imajo še vsak drugi teden možnost treniranja po dobro uro v telovadnici OŠ Tone Čufar, s čimer se seštevek ur treniranja v dveh tednih dvigne v poprečju na 7 UR IN 45 MINUT, KAR JE MANJ KOT ENA URA NA DAN, če računamo štiri dni na teden za treninge. Poleg tega v drugi polovici preteklega leta zaradi »zaskrbljujoče« finančne situacije dekleta niso smela igrati treningov tekem v gosteh, doma pa so jih morala zmanjšati do najmanjše meje. Zastavljalo se je vprašanje, katera ekipa bo hodila igrati tekme na Jesenice, ne da bi jim Jeseničanke gostovanja vračale. Vse to se je poznalo v njihovi igri. V prvem delu je ekipa izredno nihala v formi in na niti eni tekmi niso pokazale tistega, česar so sposobne. In tudi ne bodo, če se jim ne bo zagotovila možnost optimalnega treniranja.

Mnenja sem, da imamo zelo malo časa, da zagotovimo obstoj ženske košarke na Jesenicah. Naj to pomeni, da se bo zgodilo z žensko in moško košarko enako, kot se je pred leti z rokometom, odbojko in kar se dogaja sedaj z nogometom. Če se bo to zgodilo, ali se bo kdo vprašal, ZAKAJ in KDO je zha to odgovoren? Ali trener in igralke, ali uprava na papirju z rednimi posamezniki, ki delajo in jih skrbijo, kaj bo z jeseniško košarko, ali pa, kar je seveda nemogoče, forumi, ki naj bi vodili politiko športa v občini.

Menim, da bodo ali bomo prav kmalu vsi postavljeni pred dejstvo, ali v občini hočemo imeti ekipo, ki sodi v kategorijo tekmovalnega športa, ali pa bomo še zadnjo žensko tekmovalno ekipo prepustili njeni usodi.

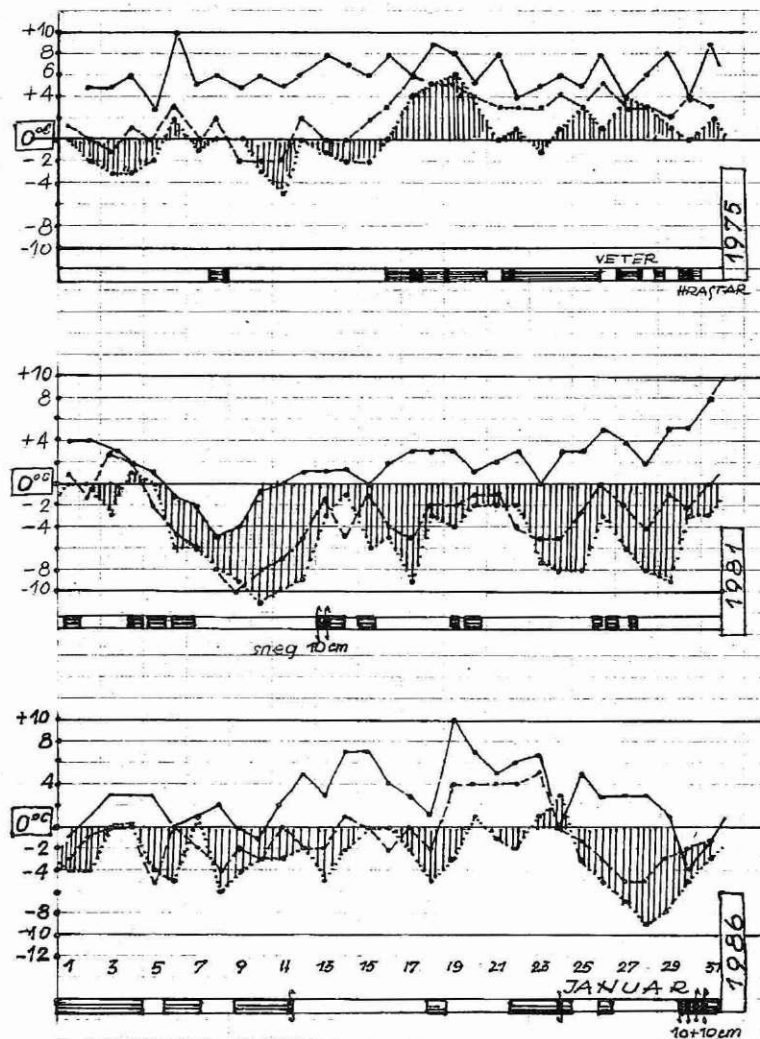
Toni Čebulj

DIAGRAM DNEVNIH TEMPERATUR IN VREMENSKEGA STANJA V JANUARJU

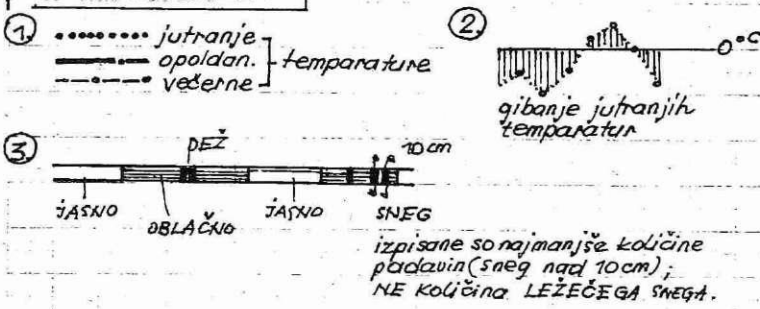
Temperature in vremensko stanje je merjeno na Koroški Beli, Poljska pot. Toplomer je v senci in zavetju. Petnajst let se toplomer odčitava tako, da so napake oziroma odstopanja enaka.

Primerjalna merjenja na Belškem polju (Valjarne Bela) in na Stari Savi (Aglomeracija) so pokazala, da so tam temperature od 1 do 3° C oziroma od 2 do 5° C nižje ob različnih časih in pogojih (letni čas, veter po dolini, zračni tlak in vlaga, sončno sevanje).

V sliki vremenskega stanja pa ni upoštevano: pol oblačno, megla, rosi, (dež), nalič, koprena itd., pretežno oblačno. Merjene so snežne padavine nad 10 cm in vpisane s številko, drugače pa je označeno le sneženje. Iz diagramov za pretekli mesec in leta 1981 in 1975 si bodo vsi, ki se zanimajo za postavitev sončnega kolektorja za ogrevanje vode, lahko izračunali ure sončnega sevanja (ti diagrami pa veljajo le za področje Koroške Bele in vzhodnega dela Tomšičeve ceste). Potrebni so še podatki o sončnem vzhodu in zahodu za vse koledarske leto. Šele tako bo mogoče določiti število dni in ur na dan, ko sončni kolektor sprejema dovolj toplote.

TOLMAČENJE:

ODMEVNOST DEJAVNOSTI FOTO KLUBA

»V vseh letih delovanja kluba je bila prisotna skrb za delovne prostore in potrebni denar za vzgojo mladih. Člani so orali ledino in si pomagali na vse mogoče načine. Izdelovali so razglednice za planinske domove, za Železarno pa so opremljali darilne albume in podobno. Mnogi fotoamaterji so delovali na foto razstavah ožje in širše domovine ter bili uspešni na mednarodnih razstavah. Zaradi številnih klubskih razstav in izjemno aktivnega sodelovanja na ostalih foto razstavah, je jeseniški foto klub Foto zveza Slovenije proglasila za najboljši klub. Upajmo, da bodo člani tudi v prihodnje tako prizadevni in tradicijo lepe fotografije ponesli še daleč naprej.«

(Ob 50-letnici foto kluba, uvod v jubilejni katalog 1975)

»Avtorji umetniških fotografij vedno najdejo nove motive, drugačen prehod svetlobe in sence, vedno nove ljudi pri njihovem težaškem delu. Obenem pa dokazujejo, da delo ni samo pridobivanje materialnih dobrin, temveč tudi vrednota, ki človeka notranje plemeniti in bogati.«

(Uvod v katalogu 7. medklubske razstave Človek in jeklo, Jesenice 1983)

»Z razstavami Človek in jeklo želimo prikazati, kako naš delovni človek — fotoamater razmišlja o jeklu in človeku, o njuni medsebojni zvezi. Občanom Jesenic želimo prikazati našo železarsko mesto, njegovo bogato daljino in bližnjo preteklost in njegov vsakdanji utrip.«

(Sašo Rev ob 3. medklubski razstavi Človek in jeklo, Jesenice 1975)

»Foto klub Andrej Prešeren, v katerem so predvsem včlanjeni delavci Železarne, se je v proslavo 100-letnice Železarne vključil s foto razstavo Človek in jeklo.«

(Uvod v razstavem katalogu 2. medklubske razstave Človek in jeklo, Jesenice, 1959)

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET...

Rev je avtor izredno odločne, komajda še kontrolirane poteze, ki se v svojih delih skoraj dobesedno fizično izživlja.

Vitimir Pretnar, rojen 19. marca 1953 na Jesenicah, je fotoamater 1. stopnje. Sodeluje na klubskih, gorenjskih, republiških, zveznih in mednarodnih foto razstavah. Prejel je številna priznanja in plakete. Pretnarjev opus sestoji v glavnem iz del v grafični tehniki, ki so izpeljana v težkih črno-belih tonih. Njegove grafike ne učinkujejo monotono, so udarne, shriljive in vznemirljive. V njegovih fotografijah gre za zelo širok razpon osebnih nazorov, ki sta jim osnova izpovedna moč in kvaliteta.

Lojze Mulič, rojen 28. avgusta, 1934, je fotoamater izjemno posrečene sinteze samosvojega realizma. Ustvaril si je povsem lasten slog. Sodeloval je na klubskih, gorenjskih, republiških in zveznih foto razstavah. V odboru kluba je nekaj let skrbel za arhiv.

Andrej Malenšek, rojen 7. oktobra 1932 na Jesenicah, je fotoamater 2. stopnje. Na osnovni šoli na Koroški Beli je mentor-instruktor. Kot mentor je vzgojil rod mladih fotoamaterjev mladincev, ki že danes osvajajo nagrade in plakete na republiških pionirskih in mladinskih razstavah. Odlični organizator in estetik, ki zna nevsiljivo prenašati svoje znanje na mlajši rod fotoamaterjev. V klubu skrbi za vzgojo mladih in je delegat kluba pri ZOTK Jesenice. Sodeluje na klubskih foto razstavah.

Organiziral je že vrsto občinskih tekmovanj in mladinskih foto razstav. Stalni član je v pripravljalnih odborih tradicionalnih foto razstav. Za svoje pedagoško delo je prejel Čufarjevo plaketo, plaketo Andreja Prešerna in republiško plaketo ZOTK s priznanjem.

Janez Beden, rojen 21. septembra 1942 na Jesenicah. V odboru kluba že vrsto let uspešno opravlja naloge gospodarja. Pri vseh večjih razstavnih akcijah je vodja tehnične ekipe in član pripravljalnih odborov. Je prizadeven in zna prisluhniti potrebam odbora kluba, kljub svojemu skopo odmerjenemu času.

Janez Gregori, rojen 6. novembra 1939 na Jesenicah. V odboru je delal kot predsednik, v jubilejnem letu pa je prevzel blagajniške posle. Odlični organizator in stalni član pripravljalnih odborov razstavne dejavnosti.

Slavko Tarman, rojen 22. marca na Jesenicah, je član kluba od 1947, fotoamater 1. stopnje. Dolgo je deloval kot mentor foto krožkov na osnovnih šolah, gimnaziji in ŽiČ-u. Na gimnaziji je uredil vzoren foto laboratorij in ustanovil dijaško foto skupino Janez Puhar. Tam je od leta 1962 do leta 1966 vodil praktični pouk tehnične vzgoje. Za uspešno delo z mladino je prejel zlato plaketo Narodne tehnike in bronasto plaketo Železar. Leta 1965 je organiziral 1. gorenjsko pionirsko foto tekmovanje Puhariada-65. Pri tehničnem pouku na gimnaziji je uvedel lastne foto teste in za izvirnost prejel srebrno Puharjevo plaketo FKZ Slovenije. Leta 1966 je za dan republike organiziral republiško foto razstavo Mladina fotografira-66 na jeseniški gimnaziji. V odboru kluba je bil tajnik, blagajnik, skrbel je za vzgojo mladih in vodil klubsko kroniko (Napisal je klubsko kroniko od leta 1925 do 1985). Razstavljal je na klubskih, gorenjskih, republiških in mednarodnih foto razstavah. Je izrazit predstavnik grafičnega upodabljanja. Sredi sedemdesetih let se je preusmeril v raziskovalno delo na področju zgodovine slovenske in jugoslovanske fotografije. Plod teh raziskav so monografije in študije naših najvidnejših mojstrov fotografije. Za življensko delo, monografijo Janez Puhar in sodobniki je prejel Tarman zlato Puharjevo medaljo s priznanjem. Podelila mu jo je Foto kino zveza Slovenije.

Ob boleči in prerani izgubi našega
ljubljenega moža, očeta, brata, neča-
ka, bratranca in svaka

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste z nami delili neizmerno žalost ter ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, nam ustno in pisno izrazili sožalje in bili v najtežjih trenutkih z nami.

Prav tako se zahvaljujemo dr. Ješetu iz ZD Jesenice za trud, da bi nam našega najdražjega ohranili pri življenju. Posebno zahvalo smo dolžni Vehirjevi in Štravsovi družini za nesebično pomoč v prvih in za nas najtežjih trenutkih.

Iskrena zahvala velja govorniku tovarišu Vogi za poslovilne besede, njegovim sodelavcem, pevcem in duhovniku za lep obred.

Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste ga poznali, spoštovali in cenili njegov plemenit značaj.

Žalujoči: žena Cilka,
hčerka Tina s sorodniki

Ob nenadomestljivi izgubi drage
žene, mamice, babice in prababice

upokojenke Gostinskega podjetja
Gorenjka

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in nam stali ob strani ob težki izgubi.

Posebno se zahvaljujemo Branki Rozmanovi, Tušarjevim in Iskrovim za vsestransko pomoč.

Hvala za lepe poslovilne besede tovarišema Tušar in Svetina ter pevcem za zapete žalostinke.

Se posebno zahvalo smo dolžni dr. Grošlju, dr. Markežu in osebju bolnice, ki se je trudilo obdržati jo še nekaj časa med nami.

Hvala vsem, ki so jo imeli radi in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

**Žalujoči mož in otroci
z družinami**

Ob boleči, nenadni izgubi moža,
očeta, sina, strica in svaka .

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali in z nami sočustvovali.

Posebno se zahvaljujemo sosedom in sodelavcem nabave, znanju trgovine, materialno skladišnega poslovanja, špedicije, prodaje, FRS, ERC in tudi poslovnim partnerjem, posebej se Dinosa, Snežicu in Skvarču, osnovni organizaciji sindikata KO-FI, IO sindikata Železarne Jesenice in osnovni organizaciji ZK KO-FI. Zahvala tudi vsem praporščakom, govornikom in pevcem, pa tudi vsem prijateljem in znancem.

Svoici

Odboru Rdečega križa Jesenice se najlepše zahvaljujem za obisk na domu in darilo.

Františka Noč

Podjetju Vodovod Jesenice se iskreno zahvaljujeva za vse dobrote in darila, ki jih je prejela hčerka.

Ravno tako se zahvaljujeba tudi vsem tistim, ki so jo bodrili in jo obiskovali v najtežjih trenutkih njene- ga življenja. Za vse še enkrat prisr- čna hvala, povrniti vam tega ne bova mogla nikoli.

Želiva vam mnogo uspehov in sreče pri nadaljnjem delu.

Hvaležna Franc Pretnar in
hčerka Zalka Šuligoj

Izvršnemu odboru sindikata Železarne Jesenice se iskreno zahvaljuje za denarno pomoč ob smrti dragega moža in očeta.

Cilka Gorišek in hči Tina

V soboto, 15. februarja, bo-
sta na Jesenicah od 7. do 18.
ure odprti trgovini:
EMONA MARKET (pri ho-
telu Pošta), Prešernova 1/a, in
DELIKATESA, poslovalni-
ca 5, Tomšičeva 70.

V mesecu februarju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Vprašaj, reklama, mošt, brin, Girardelli, Marn, Erna, kg, barka, nit, roža, Bardot, zastaranje, Felc, Norma, ten, Ard, kij, ZA, knap, Orsk, Vič, Tihe, elektrika, Onič, mama, Olaj, Rina, ura, meč.

Misel: Lovec ki goni dva zajca ne ulovi nobenega.

V razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah je v dneh od 15. do 26. februarja na ogled skupinska razstava slik članov likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. S to razstavo slikarji obeležujejo 40-letnico delovanja likovnega kluba DOLIK in 40-letnico likovno razstavno dejavnosti na Jesenicah.

V prejšnji številki **Železarja** je bil med prispevki, darovani mi za aparature jeseniske bolnice, pomotoma izpuščen znesek 2.000 dinarjev, ki ga je darovala Albina **MILOŠEVIĆ**, Beograd — namesto cvetja pok. Silvestru Kapusu.

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela vabi vse svoje člane na redni letni občni zbor, ki bo v soboto, 15. februarja, ob 18. uri, v dvorani Doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku, z običajnim dnevnim redom.

Po občnem zboru bo v prostorih restavracije Turist družabni večer s plesom.

KINO ŽELEZAR

14. februarja, amer. barv. zgod. film **DESET ZAPOVEDI** I. del, ob 17. in 19. uri, ob 21. uri amer. barv. erot. film **BOLERO**.

15. februarja, amer. barv. erot. film **BOLERO** ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera amer. barv. ljub. thrillerja **TAT SRC**.

16. februar, amer. barv. risani film **TOM IN JERRY-OSKARJEVCA** ob 10. uri, ob 15. amer. barv. komedija **TOOTSIE** in ob 17. in 19. uri amer. barv. erot. film **BOLERO**. Film ni primeren za otroke!

17. februarja, amer. barv. komedija **PREBUJANJE POMLADI** ob 17. in 19. uri.

18. februarja, amer. barv. komedija **PREBUJANJE POMLADI** ob 17. in 19. uri.

19. februarja, amer. barv. komedija **NEZVESTO TVOJA** ob 17. in 19. uri.

20. februarja, amer. barv. komedija **NEZVESTO TVOJA** ob 17. in 19. uri.

14. februarja, amer. barv. erot. film NEWYORSKE NOČI ob 18. in 20. uri.

15. februarja, amer. barv. komedija TOTSIE ob 18. in 20. uri.

16. februarja, amer. barv. zgod. film DESET ZAPOVEDI I. del ob 16. in 18. uri, ob 20. uri ŽENSKA Z RDEČIM KLOBUKOM, japon. barv. erot. film. Film ni primeren za otroke!

17. februarja, amer. barv. ljub. thriller TAT SRC ob 18. in 20. uri.

Za posebno prizadevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice so bili v letu 1985 pohvaljeni naslednji krajan:

LOG IVANA KRIVCA: Kati in Luka Borkovič, Marija Klinar, Irena Simonič in Nežka Trobec.

SPODNJI PLAVŽ: Pepca Beden, Pavla Demšar, Milka Kavčič, Dajka Kokočinjek, Jelka Lah, Slavka Batelin, Tanja Dintar, Breda Polič.

ni Kokosinec, Jelka Lah, Slavka Petelin, Tončka Pintar, Pavla Rajhman, Lovro Ravnik, Angela Robič in Terezija Zajc.

B. B.

V torek, 18. februarja, bomo pogledali 42 diapozitivov Alojza Travnika ter predavanji Izidorja Trojarja »Človek na slikah svetovnih mojstrov« in »Narodni park Plitvice«.

Večer diapozitivov bo ob 18. uri v sejni sobi foto kluba v Delavskem domu pri Jelenu. Prihodnje predavanje bo čez štirinajst dni.

Člane Planinskega društva Dovjc-Mojstrana vabimo na redni letni občni zbor društva, ki bo v soboto, 15. februarja, ob 18. uri, v kino dvorani na Dovjem z običajnim dnevnim redom. Osebnih vabil ne bo!

Upravni odbor

[illegible]

HOKEJ NA LEDU

V petek, 14. februarja, ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : CINKARNA CELJE
SUPERFINALE

V soboto, 15. februarja, ob 18. uri:

JESENICE : PARTIZAN

Vstopnina 400 din.

Vabljeni!

KRANJSKOGORCI ZNOVA NA VRHU

Potem ko so hokejisti Kranjske gore doživeli dva zaporedna poraza, se je za nekaj dni na čelu razpredelnice skupine B državnega prvenstva znašel Medveščak. Toda sedaj so na vrhu ponovno

Kranjskogorci, ki znova dokazujejo, da so najboljši.

V sedmem kolu so gostovali v Sarajevu, kjer so povsem zaslužno premagali Bosno s 5:3 (2:0, 2:1, 1:2).

Naši so že na začetku dobro zaigrali, presenetili domačine z agresivno igro in povedli z 2:0. Tudi v drugi tretjini je bila njihova igra zrela, zadnja tretjina pa so domačini odločili v svojo korist, čeprav Kranjskogorci tudi v zadnjem delu niso igrali slabo. Celo več, trener Ciril Klinar je po končanem dvoboju izjavil, da bi — glede na prilike, ki so jih imeli — njegovi hokejisti morali zmagati z večjo razliko.

1. Kranjska gora	7 5 0 2 66:29	16
2. Medveščak	7 6 0 1 54:30	14
3. Cinkarna	7 4 1 2 38:31	13
4. Bosna	7 3 0 4 37:34	13
5. Vojvodina	7 2 1 4 51:56	8
6. Avtoprevoz	7 0 0 7 14:80	1

D.

NADALJUJEJO

PRIPRAVE

ZA POHOD NA STOL

Priprave na letošnji 21. zimski spominski pohod na Stol nemoteno potekajo. Še vedno je v ospredju akcija za zagotovitev potrebnih finančnih sredstev. Kot pričakujejo, bodo tudi letos pomagali vsi dosežani pokrovitelji, računajo pa tudi na pomoč drugih.

Letošnji pohod bo od 21. do 23. februarja, potekal pa bo po ustaljenem programu. Nove snežne padavine bodo brez dvoma povzročale težave, v tem trenutku pa še ni moč napovedati, ali bo pohod na vrh Stola ali po spodnjih planinah. Odločitev bodo prihodnji četrti sprejeli gorski reševalci in miličniki, ki si bodo ogledali razmere na pobočjih Stola. V organizacijskem odboru zagotavljajo, da bo tudi tokrat poskrbljeno za varnost vseh udeležencev, od katerih pa hkrati pričakujejo disciplino in upoštevanje navodil.

J. R.

PRESTAVLJEN NOČNI SLALOM ZA POKAL KRESA

Upravni odbor rekreacijskega centra KRES obvešča, da je zaradi hokejske tekme, ki bo v soboto, 15. februarja, ob 18. uri, **PRESTAVLJEN NOČNI SLALOM**. Tekmovanje za pokal KRESA v nočnem slalomu **BO V NEDELJO, 16. FEBRUARJA, OB 18. URI**.

Vsa ostala tekmovanja bodo potekala po razporedu, objavljenem v 5. številki Železarnja.

UO rekreacijskega centra KRES

ZASNEŽENA »SVINJSKA GLAVA«

Vreme ni bilo naklonjeno 20. jubilejni pustno-smučarski prireditvi za trofejo »Svinjska glava«. Mrzlo je bilo in veter je zoprt nosil droban sneg. Toda če pride na takšno pustno nedeljo v Črni vrh vseeno osemnajst odraslih — tudi zahtevnih mask, pa nekaj manj najmlajših v pustnih maskah ter še kakšnih dvesto, tristo gledalcev, potem organizatorji zares niso smeli niti pomisliti, da bi prireditev prestavili.

Letošnji zmagovalci trofeje je postal Pavel Lah, ki si je obenem za duhovito zamisel prikaza horizontalnega vrtenja funkcionskih stolčkov prislužil tudi tretjo nagrado komisije za ocenjevanje najboljših mask. Sicer pa je letošnja prireditev minila v znamenju volitev. Prav zaradi teh so tudi dosedanemu županu »občine Španov vrh« podaljšali mandat še za eno leto, saj si niso mogli privoščiti, da bi ob celotni zamenjavi jeseniškega občinskega vrha tudi oni menjali.

Vse skupaj pa se je začelo s pridobitvijo pustne občine. Letos so ustanovili tudi letalsko družbo SVINJA-AIR in dobili letalo, ki pa je bilo že na prvi vožnji ugrabljeno. Teroristi so pri tem zahtevali, da mora žičnica v Španov vrh voziti pozimi in poleti, in ker organizatorji pač niso mogli dati takšne garancije, je morala nastopiti posebno usposobljena intervencijska skupina, ki je osvobodila pilota. Brez tega pa tudi prireditev ne bi mogla potekati tako kot je, saj je bil pilot Franci Košir, ki si je sku-

paj s številnimi pomočniki tako prislužil drugo nagrado za najboljšo masko.

Prvo nagrado pa je soglasno dobil Janko Pirc, ki se je po smučarski progi pripeljal v veliki torti, namenjeni seveda jubilejni »Svinjski glavi«.

Bilo je še zanimivih mask, ob boljšem vremenu bi jih bilo zanesljivo več, pa je res škoda, da vreme letos ni bilo naklonjeno pustu.

Zmagovalec Smuka
Svinjska glava »Nitka«

NAMIZNI TENIS PRED ČLANSKIM PRVENSTVOM SRS

Po 24 letih bodo imele železarske Jesenice v soboto in nedeljo čast gostiti najboljše igralke in igralce namiznega tenisa v Sloveniji. Namiznoteniški klub, organizator 39. članskega prvenstva Slovenije, je v pripravo te zelo zahtevne kvalitete prireditve vložil nemalo truda, saj se zaveda odgovornosti, ki jo je prevzel z organizacijo. Na tekmovanju bo nastopilo 48 članov in 32 članic iz 17 klubov, ki se bodo borili za naslov prvaka SRS v igrah posamezno in v dvojicah. Število nastopajočih je omejeno in bodo lahko nastopili samo najboljši iz vseh štirih regij. Letos je prvič uveden nov način igranja, tako imenovani modifikirani sistem, kot na državnem prvenstvu, kjer se igra za dva mesta. Le vse dvojice bodo igrala po prejšnjem sistemu na izpadanje.

Naslove prvakov iz lanskega leta branijo pri članih Štefan Kovač, pri članicah Vesna Ojsteršek, pri moških dvojicah Kovač-Urh, pri ženskih dvojicah sestre Ojsteršek in pri mešanih dvojicah Urh-A. Ojsteršek. O letošnjih favoriti pa je zelo težko govoriti. Morda imajo še največ izkušenj pri članih Urh ali Pavič, pri članicah pa A. Ojsteršek in Reflak.

Mladi jeseniški igralci zaenkrat ne posegajo po teh naslovih, zanje je uspeh že to, da so se uvrstili na to tekmovanje, saj njihov čas šele prihaja. Nastopile pa bodo tri igralke in en igralec.

Izvedbo prireditve so omogočile številne delovne organizacije in obrtniki z Jesenic in okolice, medtem ko so pokroviteljstvo prevzeli Železarna Jesenice, Vatrostalna Jesenice, Občinski sindikalni svet Jesenice in KP Kovinar Jesenice. Prireditelj se zahvaljuje za pomoč in razumevanje.

Prireditev bo v dvorani CSUI (bivši ŽIC) v soboto od 9. do 21. ure in v nedeljo od 8. do 15. ure. Prireditelj vabi vse ljubitelje bele žogice, da si ogledajo zanimive borbe za zeleno mizo.

Š

VSI NASLOVI GORENJSKIH PRVAKOV OSTALI NA JESENICAH

Da imajo jeseniški igralci namiznega tenisa s svojimi pionirji absolutni primat na Gorenjskem, je potrdilo sobotno prvenstvo Gorenjske za pionirje in pionirke, ki je bilo na Jesenicah. Okrog 40 mladih igralcev in igralk iz Kranja, Strazice, Ljubnega in Jesenic se je borilo za naslove gorenjskih prvakov v igrah posamezno in v dvojicah. Jeseničani so tako kot leto poprej osvojili vsa prva mesta, torej vse naslove prvakov Gorenjske.

Pri pionirjih je zmagal Robert Ferbežar. Zmagal Pem je bil drugi, tretje in četrto mesto pa sta osvojila Elen Halilagić in Grega Rožič, vsi z Jesenic. Jeseničanka Barbara Markež je tako kot lani brez težav osvojila prvo mesto. V finalu je premagala igralko iz Kranja Teranovo. Naslednja mesta pa so zopet osvojile jeseniške igralke, in to Urška Samar in Mojca Smolej. V igrah dvojic pionirjev je gladko zmagala dvojica Ferbežar-Pem pred dvojico Halilagić-Rupni. Dvojica pionirk Markež-Smolej pa je v finalu premagala kranjski par Teran-Plut.

Š

Ugrabitev v Črnem vrhu — »Letalo Svinair«

ZIMSKE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARN

V soboto, 8. februarja, so bile zimske športne igre Slovenskih železarn. Tekmovalci so se pomerili med seboj v veleslalomu na Zatniku, v sankanju na Savskih jamah in v tekih na Lipcah pri Bledu. Kljub slabemu vremenu je organizator, Veriga iz Lesc, dobro opravil svojo nalogo.

Rezultati:

VELESALOM

Moški do 25 let: 1. Anton Kream (Ž. Ravne), 2. Matjaž Presterl (Ž. Jesenice), 3. Bojan Kozelj (Ž. Ravne), 8. Vinko Dolenc, 9. Gorazd Blatnik (oba Ž. Jesenice).

Moški do 25 do 35 let: 1. Boris Kotnik, 2. Adi Gruber (oba Ž. Ravne), 3. Sašo Jekler, 4. Miloš Ferk, 7. Janez Babič, 8. Tone Urbas, 11. Aleš Dornik (vsi Ž. Jesenice).

Moški do 35 do 45 let: 1. Mirko Perger (Ž. Ravne), 2. Ivan Skale (Ž. Store), 3. Ivan Sušteršič, 4. Božo Kero (oba Ž. Jesenice).

Moški nad 45 let: 1. Kliner Jože (Ž. Jesenice), 2. Tomo Stefanovič (Ž. Ravne), 3. Vlado Repe, 4. Jože Noč, 6. Albin Babič, 8. Rudi Noč (vsi Ž. Jesenice).

Ekipno moški: 1. Železarna Ravne, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Store.

Ženske do 25 let: 1. Jana Globevnik (Veriga), 2. Irena Kodrun (Ž. Ravne), 3. Pika Ferk, 6. Saša Kofler (oba Ž. Jesenice).

Ženske od 25 do 35 let: 1. Ema Mikel (Ž. Ravne), 2. Darja Radič (Žična), 3. Tina Krallić (Ž. Store), 4. Lojzka Legat, 5. Olga Oven, 6. Neda Karba (vse Ž. Jesenice).

Ženske od 35 do 45 let: 1. Marjana Svetina, 2. Olga Pervanja, 3. Nataša Zidan, 4. Mirica Segar (vse Ž. Jesenice).

Ženske nad 45 let: 1. Mara Komar (Ž. Ravne), 2. Danica Benedik (Ž. Jesenice). Ekipno ženske: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne.

SANKANJE

Moški do 35 let: 1. Bojan Kokučnik (Ž. Ravne), 2. Jani Pungršek (Ž. Store), 3. Jože Eerdinek (Ž. Ravne), 6. Marko Resman, 7. Roman Kolman, 12. Alojz Noč, 13. Ivan Vilman, 16. Drago Girandon (vsi Ž. Jesenice).

Moški nad 35 let: 1. Martin Žvab (Ž. Jesenice), 2. Ivo Zupan (Veriga), 3. Albin Kordež (Plamen), 4. Dominik Soklič, 6. Drago Dokl, 10. Anton Kalan (vsi Ž. Jesenice).

Ekipno moški: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne, 3. Železarna Store. Ženske: 1. Marija Zavrnik (Ž. Ravne), 2. Sonja Palovšnik, 3. Irena Smolej, 4. Bojana Lavtizar, 5. Darinka Lahajnar, 6. Francka Marinkovski (vse Ž. Jesenice). Ekipno ženske: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Store, 3. Žična Celje.

BALINARJI »KRESA«

Vse balinarje Kresa obveščamo, da bo sestanek v petek, 14. februarja, v prostorih bifeja Pri Nevenki na Kresu. S seboj prinesite članske izkaznice.

Odbor BS KRES

MIRKO KLINAR DRŽAVNI PRVAK V SANKANJU NA NARAVNIH PROGAH

Tekmovalci Sankaškega kluba Jesenice so se v Podlublju udeležili dveh tekmovanj na naravnih progah, in sicer za 9. mednarodni Kozorogov pokal in 3. državne prvenstva. Dosegli so lep uspeh, posebno na državnem prvenstvu, saj sta dva tekmovalca osvojila naslova državnih prvakov, en tekmovalci pa je osvojil bronasto kolajno. Na tekmovanju za Kozorogov pokal je pri mlajših mladincih Boštjan Cesar zmagal, Ivan Kuvek pa je bil 6., Grega Spodov 10. in Marko Cesar 25. Pri starejših mladincih je Tomaž Luznar zasedel 5., Ibrahim Jakupović pa 9. mesto. Pri članih je Mirko Klinar zmagal, Vinko Lavtizar je bil 5., Janko Meglič 6., Marjan Meglič pa je zasedel 7. mesto.

Na državnem prvenstvu je pri pionirjih Grega Spodov osvojil bronasto kolajno, Marko Cesar pa je zasedel 10. mesto. Pri mlajših mladincih je Boštjan Cesar osvojil naslov državnega prvaka, Ivan Kuvek pa je bil 6. Pri starejših mladincih je Tomaž Luznar zasedel 5., Ibrahim Jakupović pa 10. mesto.

Pri članih je naslov državnega prvaka osvojil Mirko Klinar, Vinko Lavtizar je bil 5., Janko Meglič 6., Marjan Meglič pa je zasedel 8. mesto.

Po tekmovanju so izbrali državno reprezentanco, ki bo nastopila na svetovnem prvenstvu v Aosti v Italiji. Med člani

sta dva jeseniška tekmovalca, Mirko Klinar in Marjan Meglič, Vinko Lavtizar pa je rezervni tekmovalci.

J.R.

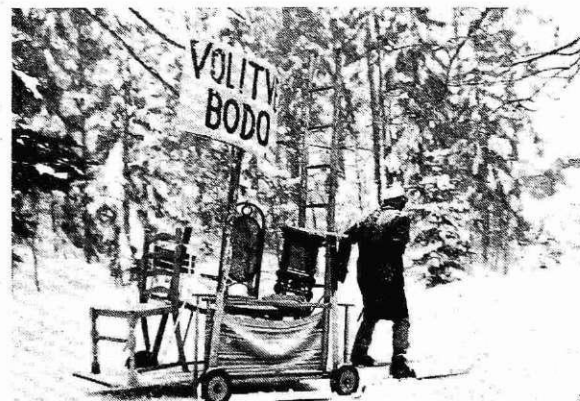
PRVI »KDO JE NASLEDNJI«

V nedeljo, 9. februarja, je bil v telovadnici CSUI 3. zimski turnir v malem nogometu, ki sta ga organizirala OO ZSMS Sava in Zaštraka junior. Na turnirju je sodelovalo 16 ekip s preko 100 nastopajočimi, kar kaže na veliko zanimanje za tako vrsto rekreacije.

Prvo mesto na turnirju je osvojila ekipa KDO JE NASLEDNJI, druga je bila ekipa Zaštraka junior, tretja Fruti in četrta ekipa FK Podgrmeč.

Posebej velja pohvaliti ekipo OO ZSMS krajevne skupnosti Sava, ki je bila s povprečjem 15 let starosti najmlajša ekipa na turnirju, a se je enakovredno kosala z ostalimi ekipami. Turnir sta podprla OK ZSMS Jesenice in strošno kleparstvo Vilijem in Marija Knific z Jesenic, Pod Gozdom 6. Obema se najlepše zahvaljujemo.

ZAJU

V znamenju volitev »Borba za stolčke«

Tekmovalci — maska v znamenju
20-letnice Svinjske glave

(foto F. Črv)